

Die hystorie van die seuen wijse mannen van romen

editie A.J. Botermans

bron

Die hystorie van die seuen wijse mannen van romen. In: Instituut voor Nederlandse Lexicologie (samenstelling en redactie), *Cd-rom Middelnederlands*. Sdu Uitgevers/Standaard Uitgeverij, Den Haag/Antwerpen 1998.

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/_sev001abot01_01/colofon.php

© 2012 dbnl

dbnl i.s.m. (INL)
INSTITUUT VOOR
NEDERLANDSE
LEXICOLOGIE

**[Die hystorie van die seuen wijse mannen van
romen]**

[Proloog]

Hier beghint die historie van die seuen wijse mannen van romen Welcke historie bouen maten schoen ende ghenuechlic is om horen. ende oec vreemt ende luttel ghehoert want si is nv nyewelinck in dit teghenwoerdighe iaer van lxxix. ghetransla teert ende ouer gheset wt den latine in goeden dietsche op dattet die leke luden oec moghen verstaen

TE romen was een keyser gheheten poncianus die seer wijs was ende nam eens conincs dochter tot sijnre huusvrouwe. die schoen ende allen menschen seer gracioes was. welcke hi seer lief hadde Dese ontfinc van hem ende wan enen soen die seer schoen was ende gaf hem enen naem te hieten dyoclesianus Dat kint wort groot. ende van allen menschen ghemint Ende alst out gheworden was seuen iaren wort die coninghinne sijn moeder sieck ter doot toe ende als si sach dat si den doot niet ontgaen en mochte soe seynde si enen bode tot den keyser dat hi haestelijcken tot haer comen soude om haer te visiteren inder siecten Ende als hi haesteliken tot haer quam so seide si tot hem O heer coninck want ic dese siecte niet ontgaen en mach. soe bidde ick v een cleyne bede mit oetmoedicheyte dat ghi mi die ghunnen

wilt eer ic sterue Daer toe antwoerde die keyser ende seide Biddet wat ghi wilt want ic v niet en sel weygheren wat ghi oec biddet Doe seide si. want ghi nae mijnre doot als ic vermoede een ander huysvrouwe trouwen selt als dat behoerlic is so bidde ic dat si ouer minen soen gheen macht en hebbe. mer dat hi vorde van haer op gheuoet mach werden om wijsheyt ende leringhe te vercrighe Hier toe antwoerde die keyser ende seide. Mijn alre liefst coninghinne. ende vrouwe weest des seker ende hout da vaste want ic sel uwe bede sonder enich twiuel volbrenghe Daer na keerde si haer omme ter want wert. ende gaf den gheest Die keyser bescreyede langhe tijt haren doot ende helt sijn droefheit langhe an na dat si begrauen was. ende en woude gheen troest van yemant ontfanghen Op eenre tijt als hi op sijn bedde was rustende so docht hi naersteliken van sinen soen. ende seide in sijnre herten Sich du heefste enen enighen soen wat moechstu bet doen dan dat hi wijsheit ende consten leert ter wijlen dat hi ionck is. want hi doch na mi dat roemsche rijc regieren sel Des morghens vroechede hi tot hem comen sijn heren ende princen op dat hi hem daer of mit hem luden beraden soude Doe antwoerden si hem ende seiden Heer keyser als ghi wel weet so sijn te romen

seuen wise meesters die alle andere meesters. ende gheleerde bouen gaen die men weet ons duncket goet dat men die totten keyser comen laet op dat si dien ionghen ontfanghen ende hem wijsheyt ende consten moghen leren Dit docht den keyser goet raet te sijn ende seynde tot die seuen wisen brieuen mit sinen secreten signet gheteykent dat si tot hem comen souden sonder vertreck: Ende doe si des keyzers brieuen ontfanghen hadden so quamen si tot hem sonder marren Ende als si voer den keyser ghecomen waren seide hi tot hem allen Mijn lieue heren ende vrienden weet ghi die saeck waer om ic om v hebbe gheseynt Si seiden heer keyser v saeck ende uwen wille en weten wi niet. mer onse heer die keyser wil hem ghewaerdighen sijn wille sinen dienres te kennen te gheuen ende dan sellen wi hem tot alle sinen wille obedieren Doe sprac die keyser ende seide Ic hebbe enen enighen soen dien ic v luden beuelen ende ouerleueren wil ende v te voeden gheuen wil ende te leren op dat hi bi uwer leringhen wijsheyt ende consten vercrighen mach. dat hi bequaem worde nae mijnre doot. dat roemsche rijc wijselick te regieren Doe sprack die eerste meester. die ghenoeemt was bancillas Heer coninc gheeft mi uwen soen te leren. ende ic sel hem binnen een tijt van seuen iaren also

leeren dat hi also veel connen sel als ic ende alle mine mede ghesellen Die anderde wes naem was lentulus sprack ende seide Heer keyser van langher tijt heb ic v gedient ende en hebbe noch ghene loen ontfanghen Ende doch en gheer ic gheen loen anders dan ghi mi doen wilt uwen soen te voeden ende te leeren. ende ic sel hem alsoe binnen ses iaren leeren ende anwisen dat hi alsoe veel connen sel als ic ende alle mine ghesellen Die derde die gheuoemt was craton die seide Heer keyser. dicwijl hebbe ick mit v gheweest inder zee in perikel mijns leuens. ende noch en hebbe ic nye loen van v ontfanghen Ende mocht ic dit nv tot mijn loen ontfanghen dat ghi v ghewaerdighen wout uwen soen mi te beuelen Ic soude hem also leeren ende informeren in wijsheyt ende consten binnen vijf iaren alsoe verre als hi enich verstant daer toe hadde dat hi alsoe veel wijsheyt hebben soude als ic ende al mijn ghesellen Doe stont op die vierde meester wes naem was malquedrac die seer magher was. ende seide Heer keyser laet v ghedencken. hoe dat ick ende alle mine voervaders den keyseren ghedient hebben ende gheen loon daer of ontfangen. waer om ick niet anders bidden en sel dan dat ghi mi uwen soen beuelen wilt te leeren Ende ick sel hem doen weten binnen vier iaren also veel

als ic ende alle mijn ghesellen weten Doe sprac die vijfde die iosephus hiete ende seide Heer keyser ic ben out ende dicwijl tot uwen raet gheropen ende dat v mijn raet profitelic heeft gheweest dat is v wel bekend waer voer ic tot noch toe gheen profijt van v ontfanghen heb Ende nv en begheer ic nv niet meer dan dat ghi mi uwen soen gheuen wilt ende ic sel in sijnre leringhe also arbeyden dat hi binnen drie iaren alsoe veel weten sel als ick ende alle mine ghesellen Doe quam die seste meester. wes naem was cleophas. ende seide ghelijc als die ander hadden gheseit belouende den ionghen te volleren van alle haerre consten binnen twee iare Die seuende meester wes naem was ioachim stont op ende seide des ghelijc ende badt om den soen des keyser belouende hem te leren binnen enen iare die wijsheyt van hem allen Als dit aldus gheschiet was. seide die keyser Mijn lieue vrienden ic dancke seer grotelijc v allen ende elcken bi sonder dat een yeghelijck van v minen soon alsoe hartelic begheert heeft ende gheboden minen soon te voeden ende te leren. waert saeck dat ick hem nv den enen beuelen woude ende den anderen weygerde soe soude daer twiste of comen Daer om beueel ic v allen ende elcken bi sonder minen soen te voeden ende te leeren Als dit die

meesters hoerden so danckeden si den keyser seer ende namen des keysers soen ende leyden hem ten houe van romen Onder wegghen sprac meester craton tot sinen ghesellen ende seide. hoert wat mijn raet is Ist saec dat wi dit kint inder stat van romen leren sellen so sel daer so veel loops ende vergaderinghe des volcs wesen als doch altoes daer is dat si den ionghen hinderen sellen in sijn fantasie ende verstande Ick weet een al ten schonen preeel buten der stat van romen drie milen verde gheleghen dat seer solacioes ende ghenuechlic is. daer willen wi hem tymmeren een stenen camer die viercant is ende setten hem daer in int middel. ende doen scriuen in die mueren die seuen vrye consten dat hi altijd so claer als in enen boec sijn leringhe moeghe sien Ende desen raet behaechde hen allen wel ende volbrochten dat gheen datter gheseit is Ende die meesters leerden den ionghen seer naerstelijcken alle daghe seuen iaer lanck Tenden die seuen iaren spraken die meesters onderlinghe ende seiden. het waer v goet dat wi onsen discipel examineerden ende saghen wat hi ghevordert heeft ende het docht hem allen goet raet Doe seide bancillas hoe souden wi hem moghen proeuen Craton seide Een yeghelijc van ons sel onder den hoeck van sijn bedde als hi slaept legghen een blat van

een eyloof. ende dan sellen wi vernemen als hi ontwaec wort of hi yet gheuoelt Dit gheschiede aldus En als hi ontwaec wort so verwonderde hi seer ende sloech sijn oghe opwaerts bouen in der cameran mit groter vliticheyt Doe dit die meesters saghen so seiden si tot hem Here waer om boert ghi uwe oghen soe naerstelijcken opwaerts siende Doe antwoerde hi ende seide Het en is gheen wonder. want ter wilen dat ic gheslapen hebbe so is anter die hoecheyt der cameran gheneyghet totter aerden. of die aerde is onder mi verheuen Doe dit die meesters hoerden so seiden si onderlinghe Ist dat dit kint leuendich blijft daer sel wat goets of worden: Hier en binnen quamen die wise ende heren vanden roemschen rijck totten keyser. ende seiden Heer keyser want ghi mer enen soen en hebt. ende die steruen mocht so waert oerbaer dat ghi een huysvrouwe trouwedet om meer kinderen te crighen dat bi aentueren dat roemsche rijck niet en bliue sonder heer Oeck sijt ghi so moghende. al waert dat saeck dat ghi veel kinderen creghet dat ghise al brenghen moghet tot groten dinghen ende staet Hier op antwoerde die keyser. want het uwen raet is dat ic een wijf nemen sel so suect mi een suerlike maghet gracioes ende edel gheboren. dan sel ic uwen raet vol\ghen

Doe sochten si veel rijken ende landen doer ende vonden ten laetsten des conincs dochter van castelloen die seer scoen was. ende dese wort den keyser ghegheuen tot sijn wijf Dese behaechde hem so wel dat hi beuanghen wort in haerre liefsten so seer dat hi die droefheyte vanden eersten wiue alheel vergat Ende si leueden beyde langhe sonder kinderen Ende als die keyserinne sach dat si gheen kinderen crighen en mochte so wort si seer bedruet. ende want si hoerden dat die keyser noch enen soen hadde beuolen den seuen wise meesters te voedene ende te leeren tot des rijcs behoef Soe dachte si van die vre voert hoe si hem mochte doden Op eenre nacht gheuielt dat die keyser mit sijnre coninghinne lach op sijn bedde ende seide tot haer Mijn alre liefste vrouwe. nu sel ick v openbaren die heymeliche dinghen mijns harten. want onder der sonnen en is geen creatuer die ick bouen di lief hebbe. ende daer om hebbet vast betrouwen in mijnre liefsten Doe seide si Isset soe als ghi segghet. soe bidde ick een cleyne bede aen v dat ghi mi die gheeft Die keyser seide Biddet dat ghi wilt ende alle dat mi moghelic is te doen dat sel ic v gheuen Die keyserinne seide Als ghi wel weet heer keyser so en heb ic noch gheen kint bi v ghecreghen. dat mi seer

swaer is. ende want ghi enen enighen soen hebt geset te leeren vanden seuen wisen. desen houde ic voer minen soen. waer om ic v bidde dat ghi om hem seynden wilt dat ick van sijn teghenwoerdicheyt ghetroest mach werden. in dien dat ick selue gheen soen en hebbe Hier op antwoerde die keyser Het sijn sestien iaren gheleden dat ic hem lest ghesien hebbe. het belieft mi dat uwen wille gheschiede Ter stont seynde si brieven mit des keysers secreet signet gheteykent totten seuen wisen inhoudende dat si op haer lijf te verliesen des keysers soen inder hoechtijt van pinxter sinen vader souden brenghen Ende als die wise desen brief ghelesen. ende des keysers wille hadden verstaen. so ghinghen si op enen auontstont scouwende in die sterren. ondersoeckende oft oec oerbaer waer nae des keysers wille sine soen hem te brenghen. ende mit hem opten weghe te staen Ende als si die sterre claerliken wel inghesien hadden. so vonden si. waert bi alsoe dat si dat kint ten beteykenden tide den vader weder brochten dattet int eerste woert dattet spreken soude quader doot soude steruen. daer si seer of bedroeft waren: Ende als si noch naersteliker in een sonderlinghe sterre saghen. soe verstonden si dat si alle haer hoeft verliesen souden waert dat si dat kint

op die voerseide tijt den vader niet en leuerden Doe seide een van hem luden Van twee quade moet men dat minste kyesen Beter isset dat wi alle steruen. dan dattet kint sijn lijf verliest Daer om op dat wi des kindes leuen behouden moghen laet ons gaen totten keyser Doe die meesters aldus seer bedruet waren soe quam des keyzers soen die camer ende sach sijn meesters seer bedroeft wesen ende vraechde hem die saeck hare droefheyt waer op si hem antworten ende seiden O heer van uwen vader hebben wi briuen ontfanghen opt verlies van onsen hoofden dat wi v weder inder hoechtijt van pinxteren brengghen sellen in v lant waer op wi den hemel ende sterren doersocht hebben daer wi claerliken hebben ghesien Isset saeck dat wi v ten voerseiden tiden uwen vader presenteren so selt ghi inden eersten woerde dat wt uwen monde gaen sel mit lelicker doot worden verdaen Doe seide dese ionge tot sinen meesters Ic moet oec in die sterren sien Ende als hi dat dede soe sach hi in een cleyn sterre waert dat hi hem seuen daghen van allen woerden onthouden conde so soude hi sijn leuen behouden. ende nochtans soude hi alle daghe ter galghen worden gheleyt Ende als hi dit ghesien hadde so riep hi sijn meesters tot hem ende bewijsde hem die sterre ende verclaerde hem alle dinghen

ende seide Siet mijn lieue meesters Ick sie claerliken in deser sterren dat ic mijn leuen behouden sel can ic mi vij. daghen lanc bedwinghen van allen woerden Ende want ghi sijt die seuen meesters wiser dan alle die werelt. soe ist een cleyn dinck dat een yghelic van v enen dach voer mi antwoert gheeft. ende mit uwen wisen antwoerde elc in sinen daghe mijn leuen onthoudet. dat ick ten achten daghe selue spreken mach voer mi. ende v allen ende mi oec mit v int leuen houde Doe die meesters die sterre ghesien hadden die hem die ionghe gewijst hadde so verstonen si alle dat hi waer gheseyt hadde ende seide Die almachtighe god si des gheloeft ende gebenedijt dat onse discipel ons allen bouen gaet in wijsheit Doe seide die eerste meester bancilles O heer ic sel des eersten daghes voer v antwoerden. ende also v leuen onthouden Ende nentulus die ander meester seide ic sel v des anderen daghes verantwoerden ende des ghelijcs beloefden si hem alle die ander een yghelije in sinen daghe na haer ordinancie hem sijn leuen te onthouden Ende als dit gheschiet was. soe deden si den ionghen an een purpur cleet ende saten mit hem op haer tollenaers ende reden mit eerlijcken gesinne mit hem totten keyser Ende als die keyser verstont dat sijn soon op weghe was tot hem te comen so

toech hi hem te moete mit groter feesten Doe die meesters hoerden dat die keyser hem te moete soude comen so seiden si totten ionghen Het is beste dat wi voer trecken om uwe salicheyt te voorsien hoe een yeghelijk van ons voer v sprekende uwe leuen behoude Die ionghe seide Het belieft mi wel dat ghi so doet. mer ic bidde gedencket mi inder tijt der noot Als si dit hoerden so neghen si hem toe ende reden ter stat waerts an ende des keyzers soen quam verde after seer eerliken. ende als die keyser bi hem quam so greep hi hem om den hals ende seide Mijn lieue kint hoe langhe tijt hebbe ic v niet ghesien hoe macht mit di wesen Die soen neychde den vader toe mitten hoofde ende gaf hem gheen antwoert Die vader verwonderde hem seer dat hi hem niet toe en sprac. ende dochte in hem seluen dat hi dat soe hadde bi informacien van sinen meesteren als dat hi ridende niet en soude spreken Doe die keyser mit sinen soen voer den sael ghecomen was ende vanden paerde gheseten waren so nam hi sinen soen bider hant ende ghinc mit hem totten sael. ende settede den soen bi hem. ende sach in hem ende seide Segghet mi hoe isset mit uwen meesters. ende hoe hebben si v gheleert het sijn veel iaren gheleden dat ick di niet ghesien en hebbe. mer die soen die neychde mitten hoofde

sinen vader toe ende en gaf hem gheen antwoert Die vader seide O soen waer om en sprecste mi niet toe Doe die keyserinne hoerde dat des keisers soen gecomen was ende dat hi sinen vader niet toe en sprac soe was si blide ende seide Ic wil gaen om hem te sien ende vercierde haer ende nam mit haer twee camerieren ende ghinck derwaert Die keiser dede haer sitten bi sinen soen ende si seide Heer keiser is dit uwen soen die onder die seuen wise meesters gheuoet is Die keyser seyde het is mijn soen mer hi en spreket mi niet toe: Doe seyde si doet mi uwen soen ende ic sel hem doen spreken isset dat hi van alle sine leuen ye ghesproken heeft Doe seyde die keiser tot sinen soen stant op ende gaet met haer. Die soen neychde daer sinen vader toe recht of hi segghen woude Vader ic ben bereyt uwen wille te doen Doe nam hem die keyserinne mit haer ende leyde hem in haer camer ende gheboet alle haer ghesinne daer wt die camer te gaen ende settede den ionghe bi haer voer dat bedde ende seide. O lieue dioclesiane Ic heb veel van uwer scoenheyt ghehoert. nv ben ic vrolic dat ic v mit mijnen oghen sien mach die mijn ziel zeer lief heeft want ic hebbe uwen vader doen seynden om v op dat ic mijn verbliden mach van uwer gheselschap. wair om ic v sonder twiuel oec gheue te kennen

dat ic om uwer liefden wil tot desen dage toe mijn reynicheyt bewaert hebbe. Wil mi doch nu toe spreken ende laet ons te samen te bedde gaen mer die iongelinc en gaf haer gheen antwoert Doe si dat sach seide si tot hem O goede dyoclesiane die ghi sijt die helft van mijnre sielen waer om en sprecste mi niet toe ende waer om en toenste mi niet enich teiken der liefden Segghet mi wat ic doen sal ende wat ghi van mi begheert want ic doch bereit bin uwen wil te volbrengen Doe si dit geseit hadde doe voer si hem om den hals ende woude hem cussen an sinen mont mer hij keerde sijn aensicht van haer ende en woude haer niet consenteren Doe seide si weder tot hem O soene waer om doet ghi aldus mit mi Siet niemant en mach ons sien laet wi te samen slapen ende dan selt ghi wel vernemen dat ic mijn reinicheit om uwer liefden tot noch toe heb bewaert mer die ionghe keerde oec doe sijn aensicht van haer Als si sach dat si van hem versmaet wort soe ontdede si haer borsten ende haer naect lijf ende seide Siet kint wat scoenre lichaem ic hebbe bereit tot uwen wille Alleen gheef mij dijn consent want anders selt mi qualiken becomen Die ionghelinc en bewijsde haer geen vrienescap noch mit teyken noch mit aensichte mer alsoe veel als hij mochte arbeide hi van haer te gaen Ende als si aldus dit mercte so seyde si O alre liefste ionghelinck

Isset dat ghi mi niet consentieren en wilt noch oec toe spreken bi aenturen om enighe redelike sake Siet hier is papier ynct ende penne Ist dat ghi mi niet spreken en wilt. wilt doch inden brief scriuen of ic op enigher tijt in uwer liefden betrouwen hebben mach of niet Doe nam die ionghelinc den brief ende screef aldus: O mijn vrouwe coninghinne dat moet verde van mi sijn dat ic mijns vaders boemgaert vyoleren soude. want ic niet en weet wat vruchte mi daer of soude moghen comen Ic weet sekerliken dat ic in dat aensicht godes seer swaerliken soude sondighen ende vercrighen malediccie ende toorn mijns vaders Daer om en wilt mi niet meer daer toe voert aen becoren Doe si die cedule hadde ghelesen doe brack sise mitten tanden ende schoerde haer clederen mit haren naghelen tot haren nauel toe ende crabelde haer aensichte dattet bloedich wort ende dede van haer alle haer cierheyt. ende riep mit luder stemmen Coemt mi te hulpe ghi alle van mijns heren ghesinde eer dese bose ionghelinc mi vercraft Die keyser die doe was inden sael. als hi hoerde die ropende stemme der keyserinnen liep haesteliken ter cameran ende vraechde haer wat haer deerde. ende sijn ridderen ende heren volgheden hem nae om te sien wat daer was:

Die keyserinne seide tot den keyser O here ic bidde hebt medeliden mit mi. siet dese ionghelinc en is uwe kint niet. mer een ribald ende netteboeue. een vrouwen vercrafter. want als ghi weet so heb ic hem ghebrocht in der camer met mi dat ic hem soude doen spreken daer ic mijn alder beste toe hebbe ghedaen want doe ic hem vermaende ter duechden ende te spreken so heeft mi aen ghesocht mit mi te sondighen Ende want ic hem gheen consent gheuen en woude mer hem wederstont nae minen vermoeghen om dat quaet te scuwen so heeft hi mijn aensicht ghescoert totten wtstorten des bloets ende alle mine ciericheyt wech gheworpen. ende mi aldus hantiert als ghi sien moeghet. ende en hadde ghi tot mijn roepen ter stont niet ghecomen. hi soude sinen quaden wille in mi hebben volbrocht Doe die keyser haer aldus bloedich int aensicht sach. ende haer ciericheyt ende cleeder ghescoert hadde ghesien ende haer clachte ghehoert soe wort hi verwoet van toerne ende gheboet sinen knechten dat si den ionghelinc ter galghen leyden souden ende hem daer an hanghen. Als dit sijn princen hoerden. seiden si O heer keyser ghi en hebt niet meer dan desen uwen enighen soen het en mach niet goet wesen hem aldus lichteliken te doden. dat recht ende die

wette is gheordineert om die misdadige daer mede te veroerden Isset dat hi ymmer steruen moet so wilt hem doch mit vonnissen der iusticien laten verwinnen ende verwissen Op datmen niet en segghe die keyser heeft sinen enighen soen inder hetten sijnre toernicheyt laten doden Als dit die keyser hoerde. gheboet hi dat men hem in die vanghenisse legghen soude ter tijt toe dattet vonnisse der iusticien teghens hem gewesen worde Als die keyserinne hoerde dat die ionghelinc niet ghedoot en was so screyde si seer bitterliken. ende en woude gheen troest ontfanghen Doet nacht gheworden was ende die keyser in die slaepcamer inghinck. hoerde hi die keyserinne mit groten hulen screyen soe seide hi tot haer O mijn alder liefste vrouwe coninghinne. waer om wort uwe hert aldus seer van droefheyt ghequelliet Doe seide si Ghi hebt ghehoert ende ghesien hoe dat uwe vermaledide soen mi aldus confuys ende laster heeft ghedaen ende v ende mi vertoernt dat ghi gheboden hebt dat men hem hanghen soude ende siet noch leeft hi ende uwe woert en is niet volbrocht. ende mijn confuys en is niet ghe wroken Die keyser antwoerde haer Morghen sel hi bi vonnisse der iusticien steruen. anders soude onse eer daer in ghequetset worden Doe seide si:

O heer keyser sel hi noch so langhe leuen so segghe ic v dat voerwaer dat v ghebueren sel ghelijc dat exempel dat men van een burgher van romen seit Die keyser seide Ick biddes v wilt mi dat exempel seggen Si seide dat wil ic gaern doen here

Dat eerste exempel der keyserinnen.

INder stat van romen was een burgher. ende hadde alte schonen boemgaert dar hi in staende hadde een edelen pijnboem die alle iare crachtelijcke vruchten voerbrochte in alsulcker crachten dat so wie van die vruchten smaecte al waer hi siec of leproes. hi soude ter stont ghesontheyt crighen Des gheuielt op een tijt dat deze voerseide burgher in sijn hof ghinc. ende vant onder den boem wassende een alte schonen ionghen boem Doe riep hi sinen gardenier tot hem ende seide Mijn lieue vrient wilt doch van desen ionghen boem sonderlinge sorge hebben. want ic hope noch beter boem van haer te planten dan dese boem is Die gardenier seide. gaerne here ic sel mijn besten daer toe doen Op een ander reyse quam die selue man weder om die ionghe lote te visiteren ende hem dochte dat die lote alsoe niet en wies als si wel mochte. ende vraghede den gardenier hoe dat bi mochte comen Die hofman seide O here het en is gheen wonder. want dese groten boem is also wijt ende

breet van tacken dat die lucht aen die wortel niet raken en mach van die jonghen boem Doe seide die meester. cortet die tacken al ront om vanden boem ende gheeft den ionghen lucht Die hofman dede also Noch quam die meester weder om te besien wat die ionghe boem geordert hadde int wassen ende hi en conde daer gheen vorderinghe an sien Doe seide hi den gardenier of den hofman Noch en wasset die ionge boem niet wat mach hem deeren datse niet en wasset Die hofman seide Ick vermoede dat die hoecheyt des ouden boems hem beneemt die sonne ende die reghen dat si den ionghen boem niet raken en moghen ende daer omme en mach hi bi aentueren niet wassen Doe seide die meester. wantet so is so wil ic dat ghi den boem ophout ende neder legghet. want ic hope van desen lote noch een beter boem te planten dan dese is Die hofman was sinen meester ghehoersaem ende dede den boem alheel wech Ende als dat ghesciet was so ghinc die ionghe boem oec alheel te niet also datter gheen profijt of ghecomen en is van die plante mer grote scade Doe dit die arme luden ende siecken vernomen hadden vermalediden si alle die gheen die daer raet ofte daet toe ghegheuen hadden dat die boem verdoruen was daer die arme ende die siecke menschen of ghelaeft ende

ghesont worden ghemaect Voert seide die keyserinne. hebt ghi wel verstaen dat ic gheseit heb Hi seide Jae seer wel Doe seide si Nv sel ic v beduden wat dat beteykent dat ic v geseit heb.

Verclaeringhe daer of

DEse boem heer coninc is uwe persoen also edel dat veel armer menschen ende siecken van uwen hulp ende raet ghelaeft ende getroest worden Dat ionghe boemken dat onder den groten boem wtspruyt is uwe vermaledide soen die nv bi sijn consten beghint te wassen. ende studeert ten eersten hoe hi uwe tacken der moghentheynt of sniden mach om hem te vercrigen menscheliken lof Daer nae studeert hi uwe persoen te verderuen op dat hi regneren mach. mer wat gheuallet dan anders dan dat die arme ende crancken menschen vermalediden alle die gheen die uwen soen verderuen mochten. ende dat niet en hebbe ghedaen Ic rade v dat ghi hem verderuet ter wylen dat ghi inder macht sijt ende ghesont op dat die malediccie der menschen op v niet en come Doe seide die keyser Ghi hebbet mi goeden raet ghegheuen. morghen sel ic hem mit versmader doot laten doden Ende alst dach gheworden was. ghinc die keyser sitten te recht ende gaf die sentencie dat men sinen soen soude leyden ter galghen mit voergaende trompetten

in een teyken des doots Ende doe des conincs soen om die stat gheleit wort so began dat ghemeen volc te weenen ende te roepen Wee wee ons die enighe soon der keyzers wort gheleyt ter doot Als dit aldus gheschiede so quam bancillas die eerste meester den roepende volck te moeten riden op een tellende paert. ende als die ionghe sinen meester sach so neychde hi hem toe mitten hoofde. recht of hi segghen woude Ghedencke mijns lieve meester als ghi bi minen vader comet ende siet hoe ic nv gheleit worde ter galghen Doe seide die meester den ghenen die hem gheuanghen leyden En wilt niet haesten hem ter doot te leyden Ic hope bi der gracien gods dat ick hem huden vander doot sel verlossen Doe riep dat volc O goede meester wilt v haesten ten pallaes wert Ende verlosset uwen discipel Die meester sloech sijn paert mit sporen soe dattet dapperliken liep ten pallaes wert ende als hi daer quam so guetede hi den coninc mit gheboghen knyen Die keyser seide tot hem nymmermeer en moet di goet gheschien Die meester antwoerde hem O heer keyser ic hebbe van v een ander grote verdient Die keyser seide dat lyeghet ghi. want ic hebbe v ende uwe ghesellen ouergheleuert minen soen die wel spreken conde ende in allen seden wel beset. ende nv is hi stomme

ende dat dat alre quaetste is Hi wil oec mijn coninghinne vercraften waer om dat hi huden steruen moet ende ghi selt oec quader doot ghedoot worden Die meester seide O here van uwes soens weghen dat ghi segghet dat hi niet en spreect dat ken god dat hi in onse gheselschap wel plach te spreken ende waer om dat di nv niet en spreket dat weet god ende datter sonder saeck niet en is dat seldi vernemen Ende dat ghi voert segghet dat hi uwe coninghinne vercraften woude daer of segghe ic v voerwaer dat hi veel iaren mit ons heeft conuerseert ende so eerbaer gheweest datwi nye sodanighe fame van hem vernomen hebben Ende daer om here segghe ick v een dinck Ist dat ghi uwen soon dodet om dat woert uwes wijfs. so selt v argher ende qualijcker becomen van dien ridder die om die cslachte sijns wijfs dede doot slaen sinen besten wijnthont die sinen soen verlosset hadde vander doot O seide die keyser. wilt mi doch dat exempel vertellen Die meester seide Neen heer keyser. dat en doe ick niet. want eer ic mijn woerden eynden conde soe mochte uwen soen ghehanghen worden. ende dan so hadde ic v dit gheseit sonder profijt. mer belieuet v dit notabel exempel te horen so wederroept uwen soon ende houdet hem tot morghen. ende als mijn reden wt sijn. soe doet dan morghen

mit hem dat v sel belieuen Als dit die keyser hoerde so dede hi ter stont sinen soen wederroepen ende weder inden stoc setten ter tijt toe dat die meester sine reden soude besluten Doe began die meester te spreken inder nauolghender manieren

Dat exempel des eersten meesters

HEt was een vroem ridder die mer enen enighen soen en hadde als ghi dien hi so seer lief hadde dat hi hem gaf te bewaren drie voetsters. dat die eerste voetster soude hem opvoeden. die ander soude hem wasschen van sine onreynicheyt. die derde soude hem te slapen ende te ruste brenghen Oeck hadde dese voerseide ridder enen wijnthont. ende een valcke. die hi vtermaten oeck lief hadde Die wijnthont was so cloeck dat als hi enighe dier hadde gheuanghen dat hi die staende hielt ter tijt toe dat sijn meester tot hem quam En als sijn meester ten stride soude varen ende hi daer nederlaghe soude hebben soe plach die hont als sijn meester opten paerde ghinc sitten om derwaerts te riden dat paert an den start te houden ende trecken ende iancten ende maecte groet gheruchte dat die ridder daer wt verstont. of hem sijn reyse te goede vergaen soude of niet die valck was soe edel ende cloeck dat hi nimmermeer na enighen vogel en vloech hi en brochse gheuanghen

voer sinen meester Dese ridder hadde seer grote ghenuecht in tornoy spul ende andere ydelheden. so dat hi op een tijt beneden sijn casteel beroepen dede een steeck spul daer veel goeder heren ende knechten toe quamen Die ridder toech ten tornoy ende sijn vrouwe ghinck mit haer camenieren om dat te sien Ende als alle dit ghesinde was wt ghegaen soe ghinghen oeck na wt die drie voetsters ende lieten des ridders kint legghen alleen inden sael inder wyeghe daer die wijnthont lach an die want. ende die valc stont op dat rack In desen sael was een slanghe verborghen in enen hoeck vanden huse dat nyemant in alle den casteel condich en was Ende doe dat serpent voelde dat alle dat volc vanden casteel was. stack hi sijn hoofd wt den hole ende als hi nyemant en sach dan dat kint alleen legghende inder wyeghen. so toech hi ter wieghen wert om dat kint te doden Als die valck dit sach ende den wijnthont slapende so maecte hi mit sinen vloghelen soe langhe gherucht tot die wijnthont ontwaeck was gheworden. op dat hi dat kint soude verlossen Die wijnthont als hi hoerde dat gheruchte des valckes. ende wacker gheworden was so sach hi dat serpent bi der wyeghen om quaet te doen an den kinde Daer ghinc die wijnthont te werc mitter slan\ghen

also hart dat die slanghe den hont wondede dat hi seer bloede also dat het omtrent der wieghen seer bebloet was van des honts bloet Doe die hont sijn bloet sach also wtgestort so vloech hi ten serpenten waert dat si also te samen vechtende onder hem beyden die wieghe mitten kinde omme worpen Ende want die wieghe vier hoghe stallen of voeten hadde so en wort des kints aensicht opter aerden vallende niet ghequetset Ende die wijnthont dode ten laetsten dat serpent Daer na doe dat serpent doot was so ghinc die hont weder legghen aen die want op sine stede ende licte sine wonden Onlanghe hier nae doe dat steecspul gheeyndet was soe quamen die voetsters eerst ten castele ende als si saghen dat die wyeghe om ghekeert was. ende omtrent der wyeghen die vloer mit bloet ghestort ende dat die wijnthont oec bloedich was so worden si veruaert ende seiden onderlinge dat die hont dat kint ghedoot hadde ende en waren soe vroet niet dat si die wieghe omme ghekeert hadden te sien hoet mitten kinde waer. mer si seiden laet wi wech lopen. op dat ons vanden here die scult niet ghegheuen en wort ende hi ons dan oec doot slae Als si aldus wech liepen quam haer die ridders vrouwe te moete ende seide Waer om screyete ghi ende waer wilt ghi lopen Si seiden

O lieue vrouwe. och leyder wat isser gheschiet die wijnthont die onse heer soe seer lief hadde die heeft uwen soen ghedoot ende ghegheten ende legghet bi der wieghen an die want alheel bebloet Als dit die vrouwe hoerde so viel si ter aerden ende wert hulende ende screyende ende riep O mijn lieue kint ghi sijt aldus ghedoot. och lacy wat gae ic nv doen. nv ic mijn enige kint aldus verloren hebbe Hier en binnen quam die heer vanden tornoy ende sach sijn vrouwe haer aldus qualiken houdende. ende hi vraechde haer waer omme dat si so seer weende Si antwoerde hem O lieue heer uwen wijnthont heeft ons enighe kint ghedoot ende legghet an die wieghe versaet van sinen bloede Die ridder wort seer toernich ende ghinc inden sael ende die hont als hi ghewoenlic was ghinc hem te ghemoete al weystartende ende hem vrientscap bewisende Die ridder toech wt sijn swaert ende sloech den hont mit enen slaghe sijn hoeft of ende toech ter wyeghen ende vant sijn kint leuendich ende onghequetst ende sach bi der wyeghen dat serpent doot leggen ende sach alsulke teykenen dat die wijnthont teghens dat serpent om dat leuen des kindes gheuochten hadde. ende dat serpent doot ghebeten Doe toech hi sijn haer ende wort roepende mit luyder screyender stemmen Wee mi arme mensche dat ic om mijns

wijfs woerden minen so goeden hont ghedoot hebbe die minen kinde sijn leuen ghehouden heeft ende dat serpent ghedoot Wee mi hier omme wil ic mi seluen quellen ende brack dat swaert of die lantie in drien sticken. ende ghinc ten heylighen lande ende bleef daer alle die daghen sijns leuens Doe seide die meester totten keyser. hebdi wel heer verstaen dat ick gheseit hebbe Die keyser antwoerde ende seide seer wel Die meester seide Voerwaer segghe ic v. isset dat ghi uwen soen dodet om uwes wijfs woerden dattet v argher ghebueren sel dan den ridder mit sinen wijnthont Die keyser wort hier mede versaftet ende seide: Ghi hebt mi een goet exempel verrekenet mijn soen en sel huden niet steruen Die meester seide Heer keyser doet ghi also so doet ghi wiselijcken. mer ic danc v dat ghi hem huden ghespaert hebt om minen wille Doe die keyserinne hoerde dat die soen noch niet doot en was soe began si bitterliken te screyen ende ghinck sitten in der asse ende en woude haer hoofd niet op bueren Als die keyser dit verhoerde. ghinck hi in die camer ende seide O goede vrou waer om quellet ghi uwe siel aldus Si seide. waer omme vraghet ghi mi dit Ghi weet doch wel wat groter versmadenis mi uwe soen gedaen heeft ende ghi mi hebt beloeft dat hi gedoot soude worden

ende nochtant leuendich is ghebleuen Voerwaer segghe ic v dat v gheschieden sel van v ende uwen soen datter gheschiet is van een herder ende een beer Die keyser seide Ic bidde segghet mi dat exempel tot mijnre leringhe Die keyserinne seide: Ghisteren seide ic v een goet exempel. mer ic en sie gheen goet daer of ghecomen wat profijt macht wesen dat ic nv oec een ander segghe Ic sel nochtans dit notabel exempel segghen Welck isset dat ghi wel verstaet so moghet ghi veel goets daer in mercken Ende si began dat te vertellen als hier nae volghet

Dat anderde exempel der keyserinnen

HEt was een keyser die een warande hadde daer een felle beer in was also wreet ende quaet dat hi alle die ghene dode die doer die warande ghinghen Die keyser worde daer om seer bedroeft ende dede wtroepen alle sijn rijc ouer dat so wie dien beer doden conde die soude sijn enighe dochter te wiue hebben. ende daer toe sijn rijck na sijnre doot Als dit aldus in allen plaetsen ghecondicht was soe wort nyemant gheuonden die hem des onderwinden dorste. mer daer was een scaepharder die in hem seluen dochte Mocht ic den beer doden ic en soude niet alleen mi seluen groet maken. mer al mijn gheslachte soude daer of verheuen wesen Hi nam in sijn

hant sinen stoc ende ghinc in die warande Ende doe hem die beer comen sach so toech hi tot hem. ende die herder clam op enen boem. ende die beer began den boem also te biten ende te knaghen dat den harder dochte dat hi haeste ter aerden vallen soude In desen boem was ouervloedicheit van vruchten Die harder plockede die vruchten. ende werp se den beer toe also langhe dat die beer versaet van die vruchten hem seluen neder leyde te rusten Als die harder vernam dat die beer sliep soe clam hi lijsseliken vanden boem ende clouwede den beer safteliken mitter eenre hant. ende mitter ander hant hielt hi hem anden boem Ende als die harder verstont dat die beer sterckeliken sliep. soe toech hi sijn mes wt. ende stac den beer doot Ende nam des keyzers dochter te wiue. ende wort nae des keyzers doot oec keyser Voert seide die keyserinne. hebdi wel verstaen here dat ick v gheseit hebbe. hi seide seer wel Doe seide si. dese starcke beer beteykent uwe persoen teghens wien nyemant mit starcheit of wijsheyt hebben en mach Die harder mit sinen stoc is die persoen uwes vermalediden soens die mitten stoc sijnre wijsheyt v meent te bedrieghen. ghelijc als die harder den beer mit sinen clouwen eerst vrientscap dede ende hem so dede slapen. ende sloech hem daer na doot In alle manieren doen die meesters

uwes soens die v mit haren valschen woerden pluymstriken ende besmeyken dat uwen soon v doot slaen mach ende dan voer v regneren Die keyser seide dat en sel also niet sijn dat si mi alsoe bedrieghen souden als die herder den beer Nv sel mijn soen doch huden ghehanghen worden Die keyserinne seide Isset dat ghi soe soet. so doet ghi wiseliken Doe gheboet die keyser anderwerf datmen sinen soen brenghen soude ter vierscaer Ende als dit ghesciede soe quam die anderde meester ende gruetede den coninc als voerseit is van den eersten meester Die eerste meester seide o heer keyser ist saec dat ghi uwen soen dodet om uwes wijfs woerden so selt v argher gaen dan dien ridder die om sijns wijfs woert willen sonder saec gheset wort op die kaeck Doe seide die keyser Segghet mi goede meester hoe ghesciede dat: Die meester antwoerde Ic en segge v dat niet ten si dat ghi mi uwen soen niet en doot eer ic v dat vertellet hebbe Ende isset dat v dat exempel dan niet en keert van uwen soen te doden so doet dan dat v belieuen sal Die keyser gheboet den ionghen weder te laten comen van die vierscaer Ende die meester began te segghen sijn reden aldus

Dat exempel des anderen meesters

IN een stat was een ridder hout van iaren die

een wijf trouwede die schoen was van lijf ende leden. mer niet out van iaren ghelijck v wijf is. dese hadde hi also seer lief dat hi alle nachten mit sijn selfs handen plach te sluten die dueren van sinen huse ende leyde die slotelen onder sijn hoofd In dier stat was een kuer ofte ghebot datmen des auonts een clock plach te luyden ende so wie daer nae vanden wakers inder straten gheuonden wort. dat die al den nacht gheuanghen moste sitten inden stoc ende des anderen daghes wort hi ghesettet op die kaec. dat hem alle dat volc mochte sien ende bespotten Aldus isset ghebuert dat dese ridder. want hi out was der iongher vrouwen niet ghenoech en was si en liep alle nachten van haers mans bedde tot enen anderen ionghelinck die si lief hadde ende als haer man ontslaep gheworden was so nam si die slotelen ende ghinck tot haer boel: Ende als si weder quam soe leyde si die slotelen weder onder des mans hoofd als si heymelicsten mochte. ende dit speelde si menich weruen Op eenre nacht gheuielt dat die ridder ontwaec worde ende sijn wijf wt was. ende als hi die slotelen onder sijn hoofde sochte ende hise niet en vant stont hi op ende ghinck ter dueren ende als hi die duere open vant sloot hise toe. ende grendeldese van binnen vaste toe. ende ghinck

opten solder ende sach doer een veynster ter straten wt Alst dan bi der dageraet ghecomen was quam dat wijf van haer boel ende vant die duere vast ghesloten dat si niet in en mocht Doe was si droeuich ende cloppede om in te wesen Doe sprack haer die ridder wt der veynster toe. ende seide O du bose onreyne wijf. nv hebbe ick seker gheuonden hoe dicke dat ghi mijn bedde ghelaten hebt. ende ten overspel ghelopen sijt Nv seldi buten bliuen tot dat die wakers comen ende di vanghen moghen. eer die clocke weder aen den daghe geluyt wort Dat wijf antwoerde O heer waer om segt ghi dat van mi Inder waerheyt segghe ic v dat ic bi mijns moeders ioncwijf gheropen ende ghehaelt ben inder nacht Ende doe ic sach dat ghi suetelijcken sliapt soe en dorste ic v niet wecken. want ghi out sijt daer omme nam ic die slotelen ende ben ghegaen tot mijnre moeder die so seer sieck is dat ic anxt heb datmense morghen sel moeten olyen Nochtant om dat ick v niet vertoeren en soude soe hebbe ic mi seer ghehaest tot v weder te comen. ende laet mijn moeder in so groter crancheit bliuen Daer om bidde ic om goods willen laet mi in dat ic niet gheuanghen worde Die ridder die antwoerde Neen also en coemt ghi niet in Ghi moet daer bliuen hent die wakers

comen ende di vanghen Si seide Dat soude v ende mi ende alle onse vrienden ende maghen groet confuys ende scande wesen Daer om bidde ic v om goods willen laet mi in Die ridder seide Ghedencke o bose wijf hoe dicke dat ghi mijn bedde ghelaten hebt ende ouerspul ghedaen Beter ist dat ghi hier wat scanden lidet voer uwen sonden dan inder hellen ghepijnt te worden Si seide Ick bidde v heer om die minne des gheens die om onsen wille inder galghen des cruces ghehanghen ende ghestoruen is ende wilt doch mijnre ontfermen Die ridder antwoerde Het is alle om niet ghecalt. ghi en selt hier niet in mer ghi moet die wachters verbeiden Als si dit hoerde. seide si Heer ghi weet dat bi der duere van onsen huse staet een water putte. ten si dat ghi mi in laet. soe wil ick lieuer vallen inden putte. ende verdrencken nv seluen eer ic die scande soude liden tot alle mijnre vrienden confuys Doe seide hi O. of ghi ouer langhe tijt verdroncken hadste gheweest eer ghi tot minen bedde quaemt Ende als hi aldus haer toe sprack soe ghinc die mane onder ende het wort duyster Doe seide dat wijf. wel here wantet aldus is. soe moet ick mi dan seluen verdrencken Mer doch wil ic als een kersten mensche mijn testament maken:

Inden eersten so began ic mijn siel gode van hemelrijck marie der moeder goods. ende alle sinen lieuen heylighen Ende mijn lichaem ghegrauen te worden in sinte peters kercke Ende van allen anderen dinghen ende goeden make ic v machtich daer mede te doen wat du best duncken Ende als si dit geseit hadde ghinc si ter putten waert. ende nam enen groten steen die daer lach ende buerden mit beyden armen op ende seide Nv wil ik mi verdrencken. ende werp den steen inden putte ende ghinc heymeliken bi der dueren staen Als die ridder dat gheluyt hoerde. so riep hi mit screyender stemmen Wapen mi mijn wijf is verdroncken ende quam haestelicken of. ende liep ter putten waert. mer die vrouwe die heymeliken bi der dueren stont als si vernam dat die duerre op was. soe ghinck si in ende si sloet die duere al vaste van binnen toe. ende ghinck opten solder legghen int venster Die ridder die stont tot dier wilen bi den putte. ende screyede bitterlijcken. ende seide: Wee mi dat ick aldus mijns liefs wijfs beroeuet ben. vermaledijt si die tijt doe ick die doer voer haer ghesloten hebbe Dit hoerde dat wijf ende hem bespottende riep si hem toe O vermaledide ouwe granter wat staes du hier bi dese tijt vander nacht. was v mijn lichaem niet

ghenoech. waer om hebstu alle nachten aldus tot uwen hoeren ghelopen ende mijn bedde ghelaten Als hi hoerde die stemme sijns wijfs wort hi blide ende seide God die heer sijs gheloeft ende ghebenedijt dat ghi niet verdroncken sijt. mer o mijn lieue vrouwe waer om wildi mi alsulcke dinghen op segghen. om dat ic v van uwer boesheyt castien soude hebbe ic die duerre ghesloten. mer ic en hoede mi niet voer uwen last Ghi weet hoe ic bedroeft wort doe ic dat gheluyt inden putte hoerde ende hoe ic liep mitter haest om v te helpen daer op seide si Waer om woudestu alsoe lieghen ouer mi Ick en hebbe des niet ghedaen dat ghi mi ouer lieghet Hoe wel ende dat waer is datmen seit Die gheen die mit enigher sonde besmettet is dat hi altoos een ander daer mede plach te bedraghen Ende daer om legghet ghi mi op. want ghijt selue dicke hebt ghedaen Nv seldi moeten verwachten die wakers eermen die clocke luydt dat si des heren ghebot in v volbrenghe Doe seide die ridder. waer om segghet ghi dit van mi. ic ben te hant out ende op mijn daghen ghecomen ende van alle mijn leuen en hebbe ick nye beruft gheweest mit alsulcker famen. als ghi van mi versiert Daer om bidde ic v laet mi in dat ghi v ende mi gheen scande en doet Dat

wijf seide. te vergheefs is uwe arbeyt die ghi doet. het is beter uwe sonden hier ghepijnt te worden dan inder hellen. ouerdencket dat die wise man seide God haet den armen houaerdighen den rijcken loghenachtighen ende den ouden dwaes. wat wasset di noot aldus te lyeghen ouer mi Alheel bistu inder sotheyt verdoelt want du hebste die bloem mijnre ioghet tot dijnre ghenuechten ende noch hebstu ghelopen tot dine hoeren Daer om isset van groter gracen des heren dat ghi hier inder tijt ghepinicht mocht worden ende niet inder ewicheyt verloren te wesen Lidet daer omme verduldelyck die pijn voer uwen sonden Die ridder seide O mijn lieue vrouwe. al isset alsoe. nochtant is god barmhertich ende en eyschet vanden sondaers niet meer dan si berouwe hebben ende beteren willen Nv wilt mi doch in laten. ende ick wil mi gaerne alte seer beteren: Si seide O. wie duuel heeft v aldus leeren prediken. doch en seldi niet in comen Ende als si aldus sprekende was. so wort die clock gheluyt Doe riep die ridder O mijn alre liefste vrouwe die clocke die wort gheluydt. wilt mi doch ten laetsten laten ingaen dat ick inder ewicheyt niet bescaemt en worde Daer op antwoerde si Dit luyden der clocken is

uwer sielen salicheyt siet dat ghi uwe penitencie verduldelijcken draghet Als dit gheschiet was. quamen die wakers die omme die stat ghinghen ende vonden hem staen inder straten ende seiden tot hem O lieue man. het en is gheen goet teyken dat ghi tot deser uren hier staet: Als dat wijf der waekers stemmen hoerde seide si Goede ghesellen ic biddes v wilt mi wreken van desen vermalediden ouden hoeren iagher Ghi weet wiens dochter ende wie ic ben Mer dese vermaledide oude man pleech alle nacht mijn bedde te laten. ende lopen tot sinen hoeren Ic hebbet langhe verdraghen ende wilde nye voer hem claghen enighen van minen vrienden ende maghen Ick hope altoos ende verwachtte sine beteringhe. mer niet en isser goets of ghecomen Daer om bidde ick v dat ghi dat ghebot in hem veruolghet. want hi hem doch niet beteren en wille Doe namen si hem ende pinichden hem alle den nacht inden stock ende settede hem des anderen daghes op die kaeck ter scande ende confuys van allen sinen vrienden Daer nae seide die meester den keyser. hebdi heer dit wel verstaen Die keyser seide Ja ic seer wel Die meester seide doe Ist saeck dat ghi uwen soon dodet om die woerden uwes wijfs. soe selt v qualijcker becomen

dan den ridder daer of voerseit is Die keyser seide O het was een alte bosen wijf die haren man alsoe valschelick beloech ende te laste brochte Ick segghe v voerwaer lieue meester dat die reden van desen exempel mi soe onderwijset. dat mijn soen huyden niet steruen en sel Doe seide hem die meester Ist dat ghi also doet soe seldi wisselic doen ende namaels daer of verbliden Daer om beuele ick v gode. ende dancke v dat ghi mi doechdelijken hebt ghehoert ende uwen soon ghespaert. ende daer mede ghinck hi wech Hier nae verhoerde die keyserinne dat die ionghelinck noch niet doot en was. ende screyde seer ende vertoech in die pratcamer daer si haer seluen mit haren naghelen verscoerden ende riep Wee mi dat ick ye gheboren was dat ic een so groten conincs dochter aldus soude werden bespot ende daer gheen beteringhe of en mach vercrighen Also dat die camerieren den keyser verboetscapten den rouwe haerre vrouwen waer omme die keyser tot haer inghinck. ende troestede haer segghende. O vrouwe en wilt v soe niet ontgaen in onsedighen manieren. ende roepen die v niet en betamen Doe seide si Heer keyser die liefde die ick tot v hebbe die maect mi alder meest droeuich vander versmadenisse

ende confuys die mi aenghedaen sijn. want die liefde mijns harten tot v heeft mi tot noch toe verboden dat ic niet tot minen vader den coninck ghetoghen en ben ouer v ende uwen soen te claghen. want ic anxt hebbe dede ic dat so mijn vader machtich ghenoech is mi mit groter rijcheden te eeren ende mijn confuys te wreken dat v qualiken soude becomen Die keyser seide mer dat moet verde van v sijn dat ghi meenen soudet dat ic v begheuen soude alsoe langhe als ic leue Doe seide die keyserinne Gaue god dat ghi langhe ghesonts lijfs mochtet leuen. mer ic hebbe sorghe dat v toecomen sel dat enen ridder ghebuerde van sinen soen die sijns vaders hoeft niet grauen en woude opten kerchhof. daer nochtan sijn vader voer hem ghestoruen was Die keyser seide Wilt mi doch dat exempel segghen hoe dat was dat die soen sijns vaders hoeft niet grauen en woude opten kerchhof. ende sijn vader voer hem ghestoruen was Gaerne seide si sel ict v segghen tot uwen profijt

Dat derde exempel der keyserinnen

TE romen was een ridder die twe dochteren hadde. ende enen soen Dese ridder hadde so grote ghenuecht in tornoy spelen ende dier ghelike. dat hi alle dat hi crighen mochte te coste

leyde an sulcke ydelheden In dien tiden was een keyser te romen gheuoemt octavianus die alle coninghen ende heren bouen ghinc in rijcdomen van siluer ende gout also dat hi enen toorn hadde die vol gouts was ende hadde enen ridder ghesettet bewarer van dien toorn Die voerseide ridder die so grote ghenuecht hadde inden tornoy ende andere ydelheyt quam tot so groter armoede dat hi raet sochte sijn vaderlike eruen te vercopen Ende riep tot hem sijn soen ende seide Mijn soon wilt mi nu goeden raet gheuen want armoede ende noot dringhen mi anter dat ic mijn erfgoeden vercopen moet ofte ander wegghen soeken dat wi onse nootturft crighen moghen Ende ist dat ic die erffnisse vercope. soe sijt ghi ende uwe susteren verdoruen Die soen seide Vader haddet ghi enen ander raet moghen vinden sonder dat vercopen der erfnissen. ic waer bereyt v te helpen Doe seide die vader Ic heb ghedacht een goet raet Die keyser heeft enen toern vol gouts. laet wi daer bi nachte an den toern gaen ende mit ons nemen instrumenten om dien toern te doergrauen ende nemen daer wt also veel gouts als ons noot is Die soen seide Het is goet raet want het is beter van des keysers gout te nemen ende onse ghebreck te veruulen dan onse erffnissen te vercopen In eenre nacht stonden

si op te samen mit instrumenten ende quamen an den toorn ende maecten een gat doer den toorn ende namen so veel gouts als si beyde mochten draghen Die ridder betaelde sine schulden ende socht weder die tornoy ende steecspielen als hi te voren plach ende brochtet al wech Die ridder bewaerre des toorns ghinc inden toorn ende vant den scat ghestolen. ende een groet wijt gat inden toorn ghemaect ende wort seer veruaert ende ghinc den keyser segghen datter ghesciet was Die keyser wort toernich ende seide Wat hebstu mi dat te segghen Ic hebbe di den scat beuolen daer om eysche icse weder van di Ter stont als die ridder dat hoerde. ghinck hi inden toorn. ende settede bi dat gat een tonne pics. ghemenghet mit lijm alsoe behendelijck dat nyemant in dat gat comen en mochte hi en moste in die tonne vallen. ende als hi daer in gheuallen was soe en mochte hi daer gheens sins weder wt comen Onlanghe daer nae soe was die ridder weder verarmt. ende ghinck mit sinen soen anderwerf anden toorn om wat van dien scatte wech te nemen Ende als die vader eerst in gaen soude. soe is hi ter stont gheuallen totten halse toe in dat vat vol van peck ende lijm Ende doe hi beuant dat hi gheuanghen was. soe seide hi tot sinen soen Soen en coemt mi niet

naerre anders en seldi niet ontgaen moghen Die soen seide vader dat moet verde wesen van mi dat ic v niet en soude helpen. want ist dat wi hier gheuonden worden so moeten wi doch alle steruen Ende en mach ic v niet bi mi seluen helpen ic sel nochtan raet soecken hoe ghi verlosset sout moghen worden Die vader seide Hier en is anders gheen raet dan ghi mit uwen swaerde mijn hoofd ofslaet Ende dan alsoe mijn lichaem sonder hoofd gheuonden worde nyemant kennen en sal ende alsoe selt ghi. ende uwe susteren ontgaen die waerlike scande ende den doot Die soen seide Vader ghi hebt ghegheuen den besten raet want waert datmen v kennen mochte. onser gheen en soude den doot ontgaen. daer om ist noot dat uwe hoofd of gheslegghen worde Ende ter stont toech hi sijn swaert wt ende sloech sinen vader dat hoofd of ende werpt in een kuyl. ende gaf die saeck sijn susteren te kennen Ende si bescreyden heymelijcken haers vaders doot langhe tijt: Hier ghinck nae die bewaerder des toorns in den toorn. ende vant daer een lichaem sonder hoofd des hem seer verwonderde ende seide den keyser hoe hi gheuaren had Die keyser seide hem Neemt dat lichaem. ende bindet aen een start van een paert ende sleeptet alle die straten van romen doer. ende luustert naerstelicken of ghi

erghent hoert stemmen van screyen Ende so waer ghi dat hoert daer is dese man gheweest die here vanden huse Grijptse alle die daer sijn ende vanghetse ende brenghetse ter galghen ende hanghetse daer an mitten lichaem Die knechten des keyzers deden alsoe hem die keyser gheboden hadde. ende als si quamen teghens dat huys des doden ridders. ende sijn dochteren haers vaders lichaem saghen so maecten si grote gheroep ende gescreyen Ende als haer broeder dat hoerde ter stont stack hi hem seluen een wonde in sinen mont dattet bloet oueruloedeliken daer wt liep Doe des keyzers knechten dat gheroep hoerden. soe ghinghen si int huys ende vraechden die saeck des roepens Doe antwoerde die soen Bi ongheualle ben ic aldus ghewont ende doe mijn susteren mijn bloet saghen also oueruloedeliken wt lopen als ghi siet so riepen si alsoe lude als men hoerden Als si die wonde saghen so gheloefden si sine woerden ende also bedroghen ghinghen si wech. ende hinghen des ridders lichaem an die galghe daer hi langhe tijt hinck. ende die soen en woude dat lichaem sijns vaders niet nemen vander galghen noch oec sijn hoofd begrauen Doe seide die keyserinne Hebdi here dat wel verstaen Die keyser seide. seer wel.

Bedudinghe van dat voerseide exempel.

DOe seide die keyserinne aldus heb ic anxt dat oec gaen wil mit v ende uwen soen Die ridder is om die minne sijns soens arm gheworden. ende heeft eerstmaels daer om diefte ghedaen ende den torn ghebroken Ten anderen mael liet hi hem seluen onthoefden. op dat sijn kinderen daer gheen last of hebben en souden Daer nae werp die soon sijns vaders hoofd in een kuyle ende en wouts noch in die kerck. noch kerchhof bergauen ende liet dat lichaem in die galghe hanghen ende al en hadde hi dat niet moghen of doen bi daghe. bi nachte hadde hi dat ymmer wel moghen doen Des ghelijcs heer keyser arbeit ghi nacht ende dach uwen soon ter eeren te brenghen ende tot groten goeden mer sonder twiuel hi sel weder arbeyden v te bederuen ende nae v te regneren Daer om rade ick v dat ghi hem laet doden eer hi v verderuet Die keyser seide tot haer Ghi hebt mi een goet exempel gheseit die soon des ridders doe hi sijns vaders hoofd of gheslegghen hadde doe en woude hi oec dat hoofd niet begrauen. al so sel mi sonder twiuel mijn soen doen Daer om gheboet die keyser sinen dienres dat si hem ter galghen leyden souden Die knechten die volbrochten dat ghebot des keysers haesteliken. ende als hi doer die straten gheleyt wort. soe hoerden men een groet

gheroop des volcs Och armen ocharmen die enigen soen des keyzers wort ter galghen geleyt Ende als si hem aldus leiden so quam te moete ryden op sijn teldenaer die derde meester Craton genoemt Ende als hem des keyzers soen sach soe neychde hi hem mitten hoofde toe. recht of hi seggen woude Meester ghedencket mijnre Ende dat volc began te roepen O goede meester haestet uwes ende verlosset uwen discipel Die meester sloech dat paert mitten sporen ende haestede hem ten pallaes waert aen Ende als hi bi den keyser quam soe groetede hi hem eerliken Die keyser groetede hem weder ende seide nymmermeer en moet di goet ghescieden Die meester seide Ic meende heer keyser dat ic in mijnre toecoemste van v soude worden gheert ende mit gauen versien ende niet mit onwaerden ontfanghen Die keyser seide hem. also ghi verdient hebt also moet v ghescieden Die meester seide Heer keyser wat hebbe ic verdient Die keyser seide Ghi hebt seker wel verdient een versmaden doot te liden. want minen soon die wel conde spreken. ende mit goeden seden wel besettet was. dien hadde ic beuolen te leren ende siet hi coemt mi stom ende ongheleert weder van v ende siet huden sel hi ende ghi oec steruen mit versmadelicker doot Die meester seide Heer keyser dat ghi segt

dat hi stomme is dat beuele ic gode die die stommen spreken doet ende die douen horen. mer dat ghi segt dat hi v huusvrouwe vercraften woude dat woude ic gaern weten of enich creatuer dat hadde ghesien. want daer en gaet gheen quaetheyt bouen quaetheyt der wiuen dat ic v oec wel woude bewisen dat die wiuen vol sijn van loghentallen. ende ghi wilt uwen soen om uwes wijfs woerde laten doden. ende ist dat ghi dat doet so sel v ghebueren dat enen edelen man gheuiel van sijnre huusvrouwen ende der aexter die hi seer lief hadde Die keyser seide Ick bidde wilt mi segghen hoe die vrouwen vol sijn van boesheyt ende loghentalen Die meester seide Dat en doe ick niet ten si dat ghi eerst uwen soen weder doet roepen vander doot. ende dan sel ic v segghen tot uwen wille dat exempel Die keyser dede doe ter stont sinen soen weder roepen ende inden stock setten Doe begon die meester dat exempel te segghen in manieren alst hier volghet

Een exempel des derden meesters.

HEt was een goet man die in eenre stat een aexter hadde die hi so seer lief hadde dat hise alle daghe plach te leeren spreken latijn. ende hebreusche tale Ende doe si nae langhe tijt in die voerseide talen vol geleert ende perfect was gheworden soe plach si haren heer alle te

segghen dat si ghesien hadde Dese goede man hadde een schoen ionghe huusvrouwe als ghi heer keyser hebt die hi seer lief hadde. mer contrari so en hadde si hem niet lief. want hi haer tot haer ghenuechte niet genoeg en was Ende daer om hadde si enen anderen schonen ionghelinc bouen haren man lief Ende altijd als haer man vter stede was om sijn comenscap te doen so plach si haren boel tot haer te ontbieden. ende met hem solaes te maken. mer die aexter plach dit altemael te segghen sinen here als hi thuys ghecomen was. alsoe dat haer quade fame van ouerspul doer alle die stede ghinc. waer of die man haer dicke plach te berispen ende te scelden Ende dan antwoerde si here god hoe seer gheloefdi der vermaledider aexter. also langhe als ghi die aexter loeft so sel altoes tusschen ons beyden twiste ende onvrede sijn Ende hi seide weder omme die aexter en can niet lieghen. mer dat gheen dat si siet ende hoert dat spreect si wt: Daer omme gheloef ick haer bet dan v Het is dan nae gheuallen dat die man reysen moeste in verden landen wech om sine comenscappe ende alsoe vroech als hi wech was soe seynde si om haren boel. mer hi en dorste niet bi daghe comen. mer hi beyde hent dattet duyster was gheworden dat hi vanden volcke niet en

soude worden ghesien Ende als hi quam cloppende an die doer so liet hi hem in ende seide Ganc vrilijck in. want v nyemant en siet Hi seide Die vermaledide aexter sel ons beclappen. want bi haer sijn wi alle die stede doer in een quaet gherucht ghecomen Dat wijf seide Ganc in sonder sorghe. ic sel mi noch in deser nacht vander aexter wreken Ende als hi doer die sael ghinck daer die aexter sat so hoerde si dat die ionghelinck seide O lieue vrouwe ic ontsie die aexter te mael seer Ende als die vrouwe dat hoerde. seide si Swijch dwaes het is duyster. si en mach v niet sien Als dit die aexter hoerde doe seide si Al en sie ick v niet nochtant so hore ick uwe stemme wel Ende ick sel minen heer als hi coemt al segghen dat ghi mit mijn vrouwe bedrijft Doe dit die ionghelinck hoerde. seide hi. hebbe ics niet gheseyt dat ons die aexter beclappen ende confunderen sel Ende die vrouwe sprack En wilt v niet ontsien van deser nacht sellen wi noch vander aexter onse wrake sien Ende si ghinghen in die camer. ende si sliepen dien nacht te samen Ter middernacht stont die vrouwe op ende riep haer maecht ende seide Stant op ende recht een leeder bouen an dat dach dat ick mi vander aexter wreken mach: Die maecht dede also ende si clommen te samen op

ende maecten een gat doer dat dack ende worpen sant steen ende water op die aexter dat si bi nae doot was Ende die ionghelinck ghinck des morghens vroech wech die after doer wt ende doe die man te huys ghecomen was so visiteerde hi die aexter ende seide O mijn lieue aexter wilt mi doch segghen hoe ghi gheuaren hebbet ter wilen dat ic van huys was O seide si lieue here ick selt v segghen dat gheen dat ick ghehoert hebbe Alsoe vroech als ghi wech waert so liet mijn vrouwe bi nachte enen man in. ende als ick dat hoerde so bestrafte ic hem. ende seide dat ict v altemalen segghen woude als ghi thuis quaemt mer niet te min si ginghen alleffen ter camer mit malcander. ende sliepen dien nacht te samen Nv vraechdi mi hoet mi ghegaen heeft in uwer absencien Ic segghe v voer waer dat mi nye soe qualijcken en heuet ghegaen alst mi in dier nacht gheuiel. want ick hadde bi nae ghestoruen. want haghel ende snee ende reghen vielen in dier nacht soe starc op mi. ende duerden alsoe langhe dat ic bi nae doot was Als dit die vrouwe hoerde. soe seide si Siet heer hoe geloefdi uwer aexter soe vele. nv moechdi horen wat si seit. want si claghet van haghel ende snee ende reghen die op haer ghecomen sijn inder nacht ende het doch ken\lick

is dattet van alle desen iaer alsoe schonen nacht niet gheweest en is alst doe was En wilt daer om der aexter niet te seer ghelouen Doe ghinck die man. ende vraechde sijn bueren oft oec in dier nacht tempeest hadde gheweest ofte reghen Die bueren antwoerden ende seiden dat sommighe van hem dier nacht doer ghewaect hadden ende seiden dattet van alden iaer also schonen nacht en was alst doe was Doe ghinck die man te huys ende seide tot sinen wiue Siet ic hebbe v inder waerheyt beuonden ende dat die nacht seer claer ende scoen was Doe seide dat wijf Ghi moghet here opeliken sien ende tasten dat die aexter loghenachtich is. ende mit hare loghenen heeft si veel onvreden onder ons ghemaect Ende heeft daer en bouen mi diffameert alle die strate doer Doe ghinck die man totter aexter ende seide Waer om hebstu aldus veel loghen tael ghesproken ende grote twist ende onvrede tusschen mi ende mijn wijf ghemaect Is dat mijn loen dat ic v alle daghe te voeden plach mit mijn selfs handen ende hebster daer toe ghebrocht dat mijn wijf alle die stede duer gheworden is van quader famen Die aexter antwoerde God weet dat ic niet lyeghen en can. mer dat gheen dat ic ghesien ende ghehoert hebbe dat hebbe ick v te kennen ghegheuen Doe seide hi Nv lyeghest

du doch Ghi hebbet mi gheseit dattet in dier nacht so seer ghehaghelt ende ghereghent heeft dat du na doot ghebleuen hadste dat doch vals ende loghen is Ghi en selt niet meer mit alsulcke loghenen onvrede ende twist tusschen mi ende mijn wijf maken. ende nam die aexter ende toech haer den hals of Als dit dat wijf sach so was si seer blide ende seide Nv hebdi mijn here alte wel ghedaen. nv sellen wi voert aen mit vreden moghen leuen Ende doe hi die aexter ghedoot hadde. sach hi opwaert ende sach die leer daer noch staen ende dat vat mitten water ende die steenkens ende dat sant Ende als hi dese dinghen ghesien hadde. soe mercte hi den droch sijns wijfs ende riep mit luder stemmen Waper mi dat ick om mijns wijfs woert mijn aexter ende mijn solaes hebbe verloren. ende hebbe gedoot die ghene die mi van allen dinghen die waerheyt plach te segghen ende brack ter stont sine spere in drie stucken ende toech ten heylighen lande. ende en quam nye weder tot zijn wijf: Hier nae seide die meester totten keyser. hebdi here wel verstaen dat ick gheseit hebbe Hi antwoerde ende seide Seer wel hebbe icket verstaen Die meester seide En was dat niet een quaet wijf die alsoe die aexter dede doot slaen mit haer loghen Die keyser seide Voer\waer

si was vol van boesheyte. want ic hebbe compassie mitter aexter die also om der waerheyte haer lijf verloren heeft Ick segghe v voer waer. ghi hebt mi alte goeden exempel gheseyt also dat mijn soen van desen daghe niet steruen en sel Doe seide die meester Isset dat ghi alsoe doet so seldi wijselicken doen. ende ic dancke v daer of dat ghi uwen soen huyden ghespaert hebt om minen wille Blijft gesont. ick beuele v gode Als die keyserinne hoerde dat die ionghelinck noch niet doot en was. so maecte si soe groet ghehuyl ende ghescrey dat ment al dat pallaes ouer hoerde ende riep wee mi dat ick ye keyserinne gheworden ben Och of ick ghestoruen hadde doen ic tot desen lande worde ghebrocht Die keyser als hi haer huylen ende screyen hoerde. ghinck hi tot haer inder camer ende troestese alsoe veel als hi mochte Mer si seide O heer keyser het en sel v gheen wonder gheuen dat ic dus groten rouwe ende droefheyte hebbe In dien dat ic uwe huysvrouwe ben ende in uwe gheselschap Ende bi uwen soen so seer bescaemt ben als ghi mi ghescoert ende bebloedet hebt ghesien. ende mi gheloeft hebt dat uwen soen daer om ghedoot soude hebben gheweest ende hi noch leeft. waer om en soude ic niet seer droeuich ende te onvreden wesen

Die keyser antwoerde Wilt doch te vreden wesen. ick sel v te wille wesen. ende doen iusticie ouer minen soen Dat ic hem ghisteren niet en hebbe laten doen dat dede een exempel dat ic vanden meester hoerde Doe seide si O ghi segghet dat ghi om eens woerts willen ghelaten hebt iusticie te doen. waert alst wesen soude ghi en soudet om alle die werelt die iusticie niet after laten Ic duchte dat v mit uwen meesters ghebueren sel alst op een tijt gebuerde enen keyser mit sinen seuen wisen Die keyser seide Ick bidde v segghet mi dat exempel Si seide waer toe wil ic dat segghen. waer omme wil ick te vergheuens arbeyden Ic hebbe v ghisteren een goede ghelikenisse gheseit ende het en helpt niet want wat ick tot uwen profijt mach segghen dat verkeren die meesters. uwes soons alle tot uwen laster als ic v mit desen naeuolghenden exempel wel bewisen sel Die keyser seide Mijn lieue vrouwe segghet mi dat exempel op dat icker mi te bet voer hoeden mach: Want hoe wel dat ick die sentencie van mijns soons doot vertoghen hebbe Ick en hebbe hem nochtant dat leuen niet ghegheuen. want dat vertoghen is. dat en wort alheel ontoghen. wel seide die coninghinne. ick selt noch tot uwen wille segghen dat ghi daer wt mo\ghet

worden gheleert Doe began si te vertellen dat exempele in manieren als hier na volghet

Dat vierde exempel der keyserinnen

SEuen wwise mannen waren hier voermaels inder stat van romen doer welcken alle dat roemsche rijck gheregiert wort Ende die keyser die doe was en dede gheen dinc sonder haren raet Als die wise verstonden dat die keyser tot hem luden alsoe gheneyghet was dat hi niet sonder hem luyden en dede noch en ordineerde Soe deden si dat mit heymelijcken consten dat die keyser als hi in sijn pallaes was sach hi claerliken alle dinck. ende als hi buten den pallaes was so wort hi blind ende dat deden si daer omme dat si hem onderwinden mochten van allen dinghen die den keyser an gaen mochten ende trecken tot haren profijt Ende nae dien dat si dese kuere ghewrocht hadden so en mochten si dat niet verwandelen. mer die keyser moste blind bliuen veel iaren lanck Hier om maecten si een ordinancie dat alle die ghene die enighen droem hadde die hi niet en verstont noch en wiste dat die tot hem luden soude comen brenghende hem een pont gouts. ofte siluers. ende dan so souden si hem haren droem segghen ende die beduydinghe daer of Ende mit dusdanighen consten vercreghen si

meer vanden goude dan die keyser Ende als die keyser op een tijt ter tafel sat bi sijnre keyserinnen so began hi seer swaerlijcken te suchten ende in hem seluen vertroest te wesen Als dat die keyserinne verhoerde. pijnde si naerstelijcken te vernemen die saeck sijnre droefheyte Die keyser antwoerde En soude mi dat niet swaer wesen dat ic langhe tijt blint hebbe gheweest als ick buten mijn pallaes ben ende daer gheen remedium toe ghecrighen en mach Doe seide die keyserinne Heer hoert mijn raet ende doet daer na het en sel v nimmermeer rouwen Ghi hebt in uwen rijck die seuen wise. bi welcken alle uwe rijck gheregiert wort Isset dat ghi uwe saeck nu wel doersiet soe seldi vinden dat si saken sijn van uwer blintheit Ende wortet also gheuonden so sijn si waerdich versmaets doots te steruen Hoert daer om mijn raet ende seynder om hem luden ende gheeft uwe ghebrec te kennen ghebiedende hem opten versmaden doot die si alle liden sellen moeten. ten si dat si v vander blintheit verlossen Desen raet behaghede den keyser seer wel. ende seyndede ter stont om die meesters tot hem te comen Ende doe si ghecomen waren so gaf hem die keyser te kennen sine blintheit. ende gheboet hem op die peyn des doots dat si hem raet gheuen mosten verlosset te

worden van sijnre blintheyt Doe antwoerden die meesters O ghi keyser. ghi eyscht een swaer dinc van ons. mer want ghijt van ons doch ymmer hebben wilt so gheeft ons respijt tien daghen lanc ende op ten tienden dach sellen wi den keyser antwoert daer of gheuen Die keyser gaf hem daer toe consent. ende het beliefdem: Doe ghinghen die meesters mit malcander te rade hoe si dat verwandelen mochten. mer si en vonden ghenen raet dat si die blintheyt van den keyser weder verdriuen mochten. waer om wi seer worden verblijt. ende seiden onderlinghe Ten si dat wi den keyser raet gheuen hem te helpen. alle sellen wi moeten steruen. des soe ghinghen si alle dat rijck doer fantaseren. ende sochten of god enighe goede auentuere verlenen woude tot des keyseris hulp ende raet Daer si aldus gaende waren. ende quamen doer eenre stat daer die kinder speelden int midden vander stat. ghebuerde datter een man quam lopen after hem luyden mit een pont gouts segghende O goede meesters. in deser nacht heb ic een droem ghehad. wilt mi doch beduyden wat dat wesen wil. ick sel v gheuen alst ghewoenlicken is dit pont gouts Dit hoerde een vanden kinderen die daer speelden ende seiden En wilt dat niet doen. mer segt mi den droem

ende ic sel v daer of bedudenisse segghen Die man seide Ic sach int midden van minen boemgaert wt springhen een fonteyne daer veel ryuierkens wt ghinghen. alsoe dat die boemgaert mit water veruult worde Dat kint seide Neemt een graef of neemt een spade. ende graeft op die stede daer v dochte dat die fonteyn was daer seldi alsulcken scat vinden soe groet ende soe goet dat ghi ende alle uwe kinderen daer of rijck sullen worden ghemaect Die man die dede als dat kint hem hadde gheseyt. ende vant daer soe nae sinen woerden Doe ghinck die man tot den kinde ende brochte hem dat pont gouts om die bedudenisse van sinen droem Mer dat kint en woude dat gout niet ontfanghen. ende begheerde dat ghebet des mans Als die seuen wijse mannen van romen verhoerden die warachtighe beduydinghe des Kindes. soe seiden si onderlinghe tot hem Segghet ons goede kint hoe is uwen naem Dat kint antwoerde Minen naem die hiet merlinus Doe seiden die meesters Wi sien lieue kint datter grote wijsheyt in v gheleghen is Wi sellen v een saec voer legghen Wi bidden dat ghi ons daer of bescheyt wilt doen Dat kint seide Segget

v saeck Doe seiden si Die keyser van romen onse here heeft dit ghebreck also langhe als hi in sijn pallaes blijft soe mach hi alle dinc claerlijken sien. mer also vroech als hi buten den pallaes gaet so is hi so blint dat hi niet en siet. wilt ons segghen die saeck van desen ende raet gheuen dat in hem te beteren Ghi selt groet loen ende eer vanden keyser ontfanghen Dat kint seit Beide sel ict doen als die saeck vander blintheyt segghen ende raet ende boet daer toe gheuen Doe seiden die meesters Wilt dan mit ons totten keyser gaen dat ghi hem te baten comen moghet. ende van hem loen ontfanghen Dat kint seide Ic ben bereyt mit v te gaen Doe si doe mitten kinde ten keyser quamen. soe seiden si tot hem Siet heer keyser Dit kint hebben wi voer v ghebrocht die uwe begheerte gheheeliken volbrenghen sel Doe seide die keyser totten meesters Goede meesters. dorft ghi wel op v nemen wat dat kint mit mi sel doen Si seiden Jae wi heer keyser. want wi hebben sine wijsheyt gheproeft Doe keerde hem die keyser totten kinde ende seide Wiltste des onderwinden mi te segghen die saeck mijnre blintheit ende gheuen mi raet dattet mi beteren mach Dat kint seide Heer keyser leydet mi in uwe slaepcamer bi uwen bedde. ende daer sel ick v

wisen watmen doen sel Ende als hi daer gebrocht was seide hi totten knechten. doet gheringe of dat bedde ende alle sijn reescap. ende ghi selt daer wonderlike dinghen sien Ende als dat gheschiet was. saghen si daer een fonteyn die rokende was ende hadde oec vij bobbelen Doe dit die keyser sach wort hi vtermaten seer verwonderende Doe seide hem dat kint Siet ghi wel dese fonteyn Het en si dat si wtgedaen worde mit haren bobbelen ghi en selt nimmermeer moghen sien Die keyser seide Anders niet dan in eenre manieren Die keyser seide Wilt ons doch segghen die manier daer of Isset dat mi moghelic si ic selt volbrengghen op dat ic mijn ghesicht weder crighen mach alsoe wel van buten als van binnen Doe seide dat kint Heer keyser die seuen bobbelen beteykenen die seuen wise die v ende uwe rijc tot desen daghe toe qualicken hebben gheregiert dese hebben v blint ghemaket als ghi quaemt buten v pallaes op dat si uwe ondersaten te bet scheeren ende scatten moecht als ghijs niet en saecht Ende nv en kunnen si v gheen raet daer toe gheuen. mer hoert nv mijn raet Die fonteyn sel dan wech gaen doet onthoefden die eerste meester. ende dan sel vergaen die eerste bobbele Ende so voert hent si alle onthoef sijn. ende dan sel die fonteyn

mit alle die bobbelen vergaen ende ghi selt weder sien als ghi pleghet te doen Ende als dit altemael geschiet was soe verghinck die fonteyn mit alle sine bobbelen Ende die keyser maecte dat kint groet ter eren ende rijk van goede Daer na seide die keyserinne. hebdi heer coninc dit wel onthouden ende verstaen Hi seide Altemael heb ict wel verstaen. want ghi een goet merkelick exempel vertellet hebt Doe seide si In ghelijcker manieren so menen uwe meesters mit v te leuen mit hare callinghe op dat uwe soen regneren mach bouen v dat god verhoeden moet Voert seide si sel ic dit exponeren tot uwen verstande

Die bedudinghe van dat exempel

DEse fonteyn is uwe soen daer wt vloeyen seuen bobbelen dat sijn seuen meesters die ghi niet verdriuen en moghet. ten si dat die seuen meesters eerst te niet ghebrocht sijn: Ende als dat gheschiet is. soe sel die fonteyn uwe soen mit alle sijnre loesheyte te niet gaen: mer op dat hi van sine meesters gheen hulpe en heuet so doet hem eerst hanghen. ende dan daer nae die seuen wise Ende dan so moechdi uwe rijk in goeder manieren regieren mit alre vreden Doe gheboet die keyser sinen dienres dat si den soen ter stont soudent leyden ter galghen Ende doe die dienres dat volbrenghen

wouden so wort daer groot gheloep ende gheroep vanden volke. also dat dat gheroep te voren quam den vierden meester ghenoomt malquedrac Ende hi haestelick op sijn paert sat ende reet ten pallaes totten keyser Hem so quam te moete die soen ende neygde sinen meester mitten hoofde toe beuelende hem seluen den meester Als die meester voer den keyser ghecomen was ende hem mit alre waerdicheyt hadde gegruet. so antwoerde die keyser Nymmermeer en moet di salicheyt gheschieden vermaledide oude man dat ghi minen soen wel sprekende ende mit alle duechden verciert verkeert hebbet ende een stomme ende een rybaut ghemaect alsoe dat hi mijn huysvrouwe woude vercraften. ende daer om moet hi quader doot steruen ende ghi alle mit hem Doe seide die meester O lieue heer keyser alsulcke groet en hebbe ick an v niet verdient. god die weet waer omme uwen soen niet en spreket. mer ghi selt noch corts ander dinghen vernemen. die tijt en is noch niet ghecomen Ghi segghet dat uwen soen uwe huysvrouwe vercraften woude: Heer keyser die woerden die dat luyden en sijn niet autentijck noch int tughen ghebrobeert. daer om en soudi uwen soen om een singulaer persoen niet laten doden Ende ist dat ghi nv

uwen soen laet doden om dat woert uwes wijfs so selt v qualijker gaen mit uwer huusvrouwen dan enen ridder die qualiken voer mit sijnre huusvrouwe als ic v bewisen sel Doe seide hi hem Meenstu oude gheck also mit mi te leuen als sommighe ander seuen wise mit enen anderen keyser leefden Daer op antwoerde die meester Neen heer des eens boesheit en sel niet ghesettet worden op enen anderen. al waren daer oec twintich. want van allen staten der werelt so vintmen goede ende quade menschen. mer een dinc moet ic v segghen Het sel v seker qualiken becomen ist dat ghi huden uwen enighen soon laet doden om dat woert uwes wijfs dat ick v wel bewisen woude bi een notabel exempel Doe seide die keyser. wilt ons dat segghen tot onser leringe Die meester seide Doet eerst wederroepen uwen soen Ende als ghi mijn reden ghehoert hebt so doet dan van uwen soen alst v oerbaerliken sel duncken ghedaen Aldus sel ict v vertellen anders niet Doe seide die keyser Segghet op meester ende ic sel laten wederroepen minen soen Ende doe hi weder gheroepen was. doe began die meester te segghen als hier nae volghet

Een exempel des vierden meesters

HEt was een out ridder rechtuaerdich ende

was langhe tijt sonder huusvrouwe ende sonder kint Sijn vrienden ende maghen leyden hem veel ende dicwile an dat hi een wijf soude nemen Ende als hi dicwijl hier of ghemoyt wort so gaf hi ten laetsten consent Doe gauen hem sine vrienden des prouoest dochter van romen die seer rijck was. ende die maecht was seer schoen Ende doe hi se sach. wort hi ter stont verblindet in sijn hart van haerre liefden ende haddese vtermaten seer lief Ende als si een tijt bi een hadden gheweest. ende si gheen vrucht van hem en ontfinc Op een tijt als si des morghens ter kercken ghinck. so moetede haer hoer moeder. ende gruetese seer vriendelijcken alst behoerde. ende seide haer: Mijn lieue dochter. hoe behaghet v dit hilick ende uwe man die ridder Si seide seer qualiken want ghi hebt mi ghegheuen enen ouden versuften man. ic woude dat ghi dat verseten hadt. Ic hebbe so grote ghenuecht bi hem te legghen. ende mit hem te eten. als mit enen vercken Ende daer om en can ick des niet langher ghedraghen. ende en can mi niet liden ick en moet enen anderen lief hebben Doe seide die moeder. dat moet verde van v sijn mijn lieue dochter verstaet wel dat ick v segghe Ick hebbe soe langhe mit uwen vader gheweest ende en hebbe mi niet van sulcken dinghen onderwonden.

Doe seide die dochter Ja moeder ghi hebt daer goet segghen toe ghehadt ghi hebt uwe ionge daghen te samen gheweest. ende die een heeft solaes vanden anderen ontfanghen. mer ic en hebbe gheen solaes mit allen van hem. want hi is cout ende leyt opten bedde mit mi also stille als een steen Die moeder antwoerde Segt mi dochter In dien dat ghi enen anderen lief hebben wilt soe segt mi wien dat ghi liefhebben wilt Die dochter antwoerde Enen priester wil ic lief hebben Die moeder seide Het waer beter ende minre sonde dattet waer een ridder of een ander wel geboren man dan een priester Doe seide die dochter Neen moeder also en coemtet niet. waert dat ic enen ridder of enen anderen wel gheboren lief hadde die soude haestelick mijnre sat wesen Ende als hi mi hadde so soude hi mi bescamen ende daer nae versmaden. mer soe en isset niet vanden priester. want hi sel alsoe wel bewaren sijn eer als die mijn Ende die gheestelike personen bewisen hem veel trouwer tot haer boelen. dan die waerlike Doe seide die moeder Hoor dochter mijn raet. ende het sel v wel vergaen die oude mannen sijn seer hart ende wreet Proeuet daer om ende besoect uwen here in te doen teghens sinen wille Ende ist dat hi v dan dat vergheeft sonder slaghen ofte pinen so hebt dan den priester

lief Die dochter seide Ick en mach soe langhe niet beyden Doe seide die moeder Ick wil dat ghi so langhe wacht om minen wille. hent dat ghi hem gheproeft hebt Die dochter seide Ic sel dan moeder om uwen wille mi onthouden. mer segghet mi. hoe sel ic dat beproeuen Die moeder seide. in uwen boemgaert staet een boem dien die ridder seer lief heeft. gaet toe. ende hout dien boem op als hi wt is ghereden te iaghen. ende maect hem een goet vuyer teghens dat hi coemt Ende isset dat hi v dan dat vergheeft. soe hebt vrylijck den priester lief Als si den raet haers moeders hadde ghehoert. soe ghinc si te huys. ende als si te huys quam vraechde hoer man waer si alsoe langhe hadde gheweest Si antwoerde Ick hebbe in die kercke gheweest. daer quam mijn moeder mi te ghemoete. daer ic mit haer een luttelkijn hebbe gepraet. ende hi liet dat duechdelijcken also wesen Nae der middaghe ter bequamer vren doe toech die ridder wt iaghen Doe seide die vrouwe tot den hofbewaerder Ghanck. ende houwe op den boem die daer nyewelijcken ghesettet is. want het is een cout windich weer. ende mijn here sel cout weder in comen van iaghen. dat hi vuyer vinden mach hem te warmen Die gardenier antwoerde Seker

vrouwe dat en darf ic niet doen. want mijn here heeft desen boem lieuer dan alle die andere mer ic wil v wel helpen sprockelen andere tacken ende sticken Ic en wil desen boem niet op houwen Als dit die vrouwe hoerde so greep si die bijl wt des knechts handen ende houwede den boem op. ende gheboot den gardenier dat hise mitten anderen int huys soude brenghen Des avonts doe die heer quam van iaghen ende seer cout was. soe dede die vrouwe hem een groet vuyer maken. ende ghinck hem te ghemoete. ende settede hem een stoel om te warmen Ende als hi een wile gheseten hadde. ende den roeck vanden vuyer hadde vernomen. soe riep hi den gardenier ende seide hem Ghelijck als ick bi den roeck verneem. soe duncket mi dat die nyuwe boem int vuyer gheleyt is Die gardenier seide Here het is waer Mijn vrouwe heefden opgehouden Doe seide die ridder Dat moeste vorde van v allen wesen dat ghi den boem op sout hebben ghehouden: Doe antwoerde die vrouwe ter stont. ymmer here soe hebbe ick dat ghedaen bekennde dat het een couwe tijt is. ende dat ghi vercouwet soudet te huys comen Ende daer om heb ict gheordineert van alsulcken vuer tot uwen solaes Doe dit die ridder hoerde sach hise an mit enen

wreeden aensichte ende seide Vermaledide wijf van gode moet ghi vermaledijt werden hoe mocht ghi so stout wesen alsoe schonen nyewen plant op te houwen ende ghi wel wistet dat ic hem sonderlinghe lief hadde Als dit hoerde die vrouwe. wort si wenende ende began haer te beclaghen Ic hebbet heer ghedaen voert beste tot uwen ghemake. god betert dat ghi dat so qualike neemt Rechteuoert als die ridder die tranen sijns wiues sach. ende haer clachten hoerde wort hi beweghen tot medeliden mit haer ende seide. hout op van screyen ende wilt voert an wachten mi te verstoeren in enighe dinghen dat ghi weet dat ick lief hebbe Des anderen daghes vroeck als si ter kerken ghinc so quam si oec haer moeder te ghemoete ende si grueteden malcander Doe seide die dochter haere moeder O lieue moeder nv wil ic den priester lief hebben. want ic hebbe minen here besocht ende vertoernt als ghi mi gheraden haddet mer tot luttel tranen die ic stortede heuet hijt mi alle vergheuen Doe seide die moeder Al isset dochter dat die oude luden eens vergheuen si dubbeleren die pijn ter ander reysen Daer om rade ic dat ghijt noch eens besoeket Die dochter seide Ick en mach niet langher beyden. want ick lide alsoe veel om die minne des priesters dat ics mit ghenen tonghen wt

spreken mach daer omme soude ghi mit mi mededoghen hebben ende niet langher vertrec te raden Doe seide die moeder om die kintschelijke liefden ende uwer vaders benediccie wiltet noch eens besoecken Ende isset dat hi v dan dat sonder berispinghe quijt sceldet soe hebt dan den priester lief in goods namen Doe antwoerde die dochter Het is mi soe grote pijn alsoe langhe tijt beyden. mer nochtant sel icket noch eens besoecken Mer segghet mi hoe icket dan beghinnen sel Die moeder seide Het is kenlijcken dat uwe here een hondekijn heeft dat wel baffen can. ende sijn bedde bewaert dat seldi werpen teghens die want dattet sterue Ende isset dat hi v dat lichtelijcken vergheuet. so gaet dan totten priester lief te hebben Doe seide die dochter Ick sel alle dinck doen na uwen raet Want daer en is gheen dochter opter aerden die lieuer hadde die benediccie des vaders ende des moeders als ick Ende also sonde si haer moeder ende ghinck te huys. ende brochte dien dach ouer mit groter onrusticheyt van harten totten auont Doet auont gheworden was. doe wort den ridder ende haer dat bedde gemaect ende ghedecket mit purpur ende siden laken Ter willen dat die ridder bi den vuyer sat Ende doe dat bedde bereyt was

ghinck dat hondekijn op dat bedde alst ghewoenlic was. ende die vrouwe nam dat bi die afterste voeten ende werpt mit rasender toernighen moet teghen die want dattet doot was Die ridder als hi dit hoerde. wort hi veruaerliken toernich ende sprack sijn wijf qualiken toe ende seide Hoe mochte dat uwe natuer verdraghen dat ghi dat edel ionghe hondekijn dat ick soe lief hadde also dodest Daer op si ter stont antwoerde. here hebdi niet ghesien hoe die hont mit sinen vuylen voeten onse bedde vul heeft ghemaect Hi seide weder Wist ghi niet dat ic dat hondekijn lieuer hadde dan dat bedde: Doe si dat hoerde. wort si noch meer screyende. ende seide Och lacy dat ick ye gheboren was. want alle dat ic int beste doe. dat wort alle ten quaetsten verkeert Die ridder en mochte haer screyen ende clachten niet horen. want hise seer lief hadde ende seide En wilt niet screyen. want ict v altemael vergheue ende wacht voert meer van desen dat rade ick v. ende also ghinghen si te samen slapen Des morghens stont si vroech op. ende ghinck te kerken daer si haer moeder vant. welcke als sise ghegroet hadde. soe seide si tot haer Moeder. nv wil ic doch den priester minnen. want ick nv ander weruen minen man ghetempteert hebbe ende

hi alle dinc guetelic ouer laet lijden Die moeder seide O dochter daer en is geen wreetheit bouen die wreetheyt der ouden Daer om rade ic dat ghi hem noch eens tempteert Die dochter antwoerde Te vergheefs is moeder uwe arbeit. wist ghi wat last dat ic lijde om des priesters wille ghi soudet mi doch daer toe helpen haddet ghi my anders lief: die moeder seide Hoor mi dochter noch een reyse ende meer en sal ic v niet hijnderen Ghedencke hoe ghi melc wt minen borsten hebbet ghesoghen. ende wat groter last ic hadde doe ic v ter werelt brochte Bij deser liefsten ende lijden dat ic van v hebbe ghehadt vermaen ic v dat ghy my dese beede niet en weighert ende ic belooue gode van hemelrijcke v hier nae niet meer te hijnderen Doe antwoerde die dochter Al isset mi alte swaer pijn soe langhe tijt te beyden van des priesters liefsten nochtan om dye scarpe vermaninghe die ghi mi ghedaen hebbet ende want ghijt doch my gelouet hebt mi niet meer te hinderen soe segghet my hoe sal ic hem tempteren ende ic salt noch eens besoecken: doe seide dye moeder Soe als wy wel weten dat hi ons alle nooden wille ten sonnendaghe toe comende met hem middaghes te eten daer uwe vader ende ic ende alle lieue vrienden

ende maghen ende die beste vander stat wesen sellen Ende ghi dan gesettet selt worden in uwen stoel. ende als die spise op die tafel ghebrocht is so hemelt enen spiker onder die dawel ende vesticht daer mede die dwael met behendicheyt an uwe clederen. ende dan seldi laten recht of ghi uwe mes haddet vergheten ende segghen here god hoe vergetel is mijn memorie Ic hebbe mijn mes ghelaten in die camer Ende selt dan opstaen mit haesticheit ende werpen dye dwael met die spise ende al dat op die tafel is op die aerde Ende ist dat ghi dan sonder pine ontgaet. soe loue ic gode dat ic v niet meer hinderlijck sal wesen Doe seide die dochter. dit wil ic altemale gaerne doen ende soe sonden si malcanderen Daer nae doe dye dach vanden werscap gecomen was dat si alle vergaderen souden als die moeder gheseit hadde. soe bereide dat ghesin die tafel ende alle ghingen si sitten aen die tafel ende deden die dochter sitten op enen stoel teghens den ridder ouer Doe die tafel seer wel met goede spysen besettet was. ende alle dinck besicket alst dat daer betaemde Soe seide die vrouwe vanden huse met luder stemmen Siet doch allegader hoe verghetel dat ic ben Ic hebbe mijn mes inder camer ghelaten ic wilt gaen halen. ende stont haestelijc\ken

op. ende tooch die dwael mit alle datter op was na haer ende alle die gouden ende silueren vaten laghen op die aerde Doe wort die ridder seer toernich inder harten. mer van scaemten so veynsde hi hem. ende bedecten sijn toernicheyt voer sine ghasen ende dede een ander tafelaken brenghen dat scoen was ende andere spisen weder opsetten Ende node sine gasten mit vrolijcheyt ten eten ende drincken alsoe dat si alle van hem vermaecket worden Ende doe die werscap voleyndet was. danckeden si alle den ridder ende een yghelick ghinck tot sinen huse Des anderen daghes stont die ridder vroeck op. ende ghinck ter kercken ende hoerde misse ende als die misse wt was. soe ghinck hi tot sinen barbier ende seide hem Meester en soudi niet comen bloet trecken van allen aderen die ick v soude moghen nomen Ja seide hi here ick hebbe die conste wel te laten enighe ader die in eens menschens lichaem wesen mach Die ridder seide: Wel. ick ben des content. volghet mi nae Ende doe hi te huys ghecomen was. doe ghinck hi in die camer totten bedde daer sijn huysvrouwe lach ende seide haer Staet op haestelijcken Doe seide si Wat soude ic aldus vroeck op staen. het en is noch gheen neghen uren: Die ridder seide Ghi moet doch opstaen. want

ghi selt laten ter ader aen beyden armen Die vrouwe seide O lieue here wat soude dat want ic nye ghelaten en hebbe. hoe soude ick dan nv laten Doe antwoerde die ridder Ghi segghet waer. daer om sijt ghi aldus sot En ghedenct v niet hoe ghi ghedaen hebt Ten eersten hebdi den boem opghehouwen Ten anderen hebdi dat hondekijn ghedoot. mer ghisteren hebdi mi seer merckelicken bescaemt voer alle mine gasten Ende ten vierden mercke ick. waert dat ick v alsoe liet begaen ghi sout mi ten lesten ewelijcken confunderen Ende also mi duncket die saeck van desen te wesen dattet v doet dat veruyilde bloet dat ghi int lijf hebt Ende daer om wil ick dat quade bloet wt trecken. op dat ghi mi niet meer en bescaemt Ende hi dede een groet vuyer maken Doe stont si al screyende op. ende sloech haer handen ten hemel segghende. O here ontfermet di mijnre: Die ridder seide En wilt gheen ghenade bidden. want het en si dat ghi den arm wtreycket. hoe sel ick haestelijcken doen voert comen dat bloet vves harten Ende hi seide totten barbier Slaet harde. ende maket een diep gat inden arm. of ghi selt enen harden slach van mi ontfanghen Des soe sloech die barbier alsoe doe dattet bloet mit groten hoop wt

liep ende stopten dat gat niet ter tijt dat haer aensichte die verwe verloes Als dit gheschiet was stoppede die ridder dat gat ende seide den barbier Slaet mi den anderen arm Doe riep si: Och lieue here hebt mededoghen mit mi want siet ic sterue te hant Die ridder antwoerde. dit soudi voerdocht hebben. eer ghi mi die drie quaden bewijst hebbet Doe gaf si den lufteren arm voert. ende die barbier sloech daer een gat dat bloede alsoe langhe dat die verwe haers aensichtes verwandelt wort Doe seide die ridder Bindetse nv Ende seide voert tot sijn huusvrouwe. gaet nv te bedde ende siet dat ghi v voert meer betert. of ick sel dan dat bloet uwes harten wt laten Ende als hi dit gheseyt hadde so gaf hi den barbier sijn loen. ende liet hem gaen sijns weghe Ende die vrouwe wort mitten handen hare camerieren bi nae doot gebrocht te bedde Ende si seide haer camerieren Gaet sonder vertreck tot mijn moeder dat si tot mi coemt eer ic sterue Als dit haer moeder hoerde. was si blide vander correctien haerre dochter. ende quam haestelijcken tot haer Ende als die dochter haer moeder hoerde. seide si O alre liefste moeder. ick ben bi nae ter doot ghecomen. want ick hebbe soe veel bloets ghelaten dat ick vermoede mi den doot niet te ontgaen

Doe antwoerde die moeder En hadde icks v niet wel gheseyt dat die oude mannen seer wreet sijn wildi oeck noch den priester lief hebben: Doe antwoerde die dochter. die duuel moet den priester beschamen Ick en sel voert meer nyemant anders liefhebben dan minen man Daer nae seide die meester totten keyser. hebdi mi wel verstaen Hi antwoerde seer wel ende seide voert Onder al dat ick ye ghehoerde was dit exempel dat alre beste. want si haren man drie grote quaden ghedaen hadde. ende ick en twiuel daer niet aen. hadde si ten vierden mael haer quaet moghen bedriuen si soude haeren man te mael seer hebben confundeert Daer om seide die meester Heer keyser ic rade v ist dat ghi v wachtet van uwer huysvrouwen dat v niet argher en ghesciede. want ist dat ghi uwen enighen soen om hare woerden wille dodet. soe seldi namaels vernemen haer bedrieghelicheyt ende ghi selts dan ewighen rouwe hebben Die keyser die seide hem: Huyden en sel mijn soon niet ghedoot worden Doe seide die meester Heer keyser danck moet ghi hebben dat ghi uwen soen huyden om minen wille spaert Daer nae hoerde die keyserinne dat des keysers soon noch niet doot en was Ende ghinck ende vercierde haer mit

alle haer beste clederen. ende dede haren waghē bereyden. ghebeerende of si tot haren vader trecken woude. om hem te claghen wat groter scande haer was ghedaen daer si gheen beteringhe of ghecrighen en conde Dit vernamen dat ghesinde des keyzers. ende seiden hem dat die keyserinne haer besickedede tot haren vader te reysen Ende als hi dat vernam. doe ghinc hi tot haer ende seide O vrouwe. waer wilt ghi reysen Ick hadde ghemeent dat ghi mi alsoe lief ghehadt haddet. dat ghi in alder werelt gheen ander solaes ghesocht en soudet hebben dan mi: Doe antwoerde si. ende seide Jae ick heer keyser. dat is waerlijck alsoe Ende daer om wille ick van v trecken. want ick lieuer hebbe te horen uwen doot. dan te sien dat ghi soe grote ghenuecht hebbet in die meesters te horen. ende v doch daer of vallen sel Dat den keyser octavianus gheschiede om dat hi alsoe ghyerich was. soe ghinghen die edelen. ende heren ende groeuen hem leuendich. ende volleden sinen mont mit goude: Doe seide die keyser En wilt dat niet doen lieue vrouwe. want men v of mi die schult daer of gheuen soude Doe seide si. dat is doch waer dattet uwe schult is. want en hebdi mi niet dicwijl gheloeft dat uwen soon ghedoot

soude worden ende noch leeft hi Daer om en wil uwe woerden niet meer ghelouen Doe seide die keyser En isset niet seer betamelic dat een coninck alle saken wel ouer legghen sel eer hi sentencie gheue En sel ic sonderlinghe mi niet wel beraden teghens minen enighen soen sentencie te gheuen om te steruen Ende daer om segghe ic v ende bidde dat ghi mi wat segget daer ic mi nae regieren mach. want het alte grote scande is den coninck dat hi onwijsselijcken oerdel gheue Si antwoerde Ick wil gaerne een notabel exempel rekenen. op dat ghi voert meer niet soe ghyerich en sijt die meesters te horen. ende began te segghen als hier nae volghet

Dat vijfde exempel der keyserinnen

Die keyser octavianus regneerde hier nv dat roemsche rijck ende was seer rijcke. ende ghyerich. ende hadde dat gout lief bouen alle dinck In dien tiden hadden die romeynen vele quaets anden landen ghedaen also dat veel ander rijcken teghen dat roemsche rijck opstonden om dat te verderuen In dier tijt was daer een meester ghenoeemt virgilius die in allen consten ende abelheden alle anderen meesters bouen ghinck Desen baden si dat hi mit sijnre subtylheyte enich dinck versieren woude

daer si mede van alle haer vianden beschermt mochten wesen Doe ghinck hi ende dede maken enen toern ende settede bouen an die toern so veel beelden als in alle die werelt prouincien waren Ende midden opten toern settede hi een beelt dat een gulden appel in sijn hant hadde Ende elck beelt van die anden toern stonden hadde een cloeskijn in sijn hant. ende stont gekeert tot sijn prouinci die hem toe assigneert was: Ende wanneer enighe prouincie den romeynen rebel was. soe keerde hem dat beelt dier prouincien omme ende luyde sijn cloeskijn ende dan luden si alle gader mede Ende als die romeynen dat hoerden soe wapendense hem. ende toghen mit groter macht tot die prouincie te bedwinghen Ende daer om en wasser gheen prouincie so groet die haer heymeliken vanden romeynen mochte wreken die romeynen en worden ter stont ghewaerscuwet van die beelden Daer nae maecte virgilius totten solaes der armer menschen in dier seluer stat een licht dat altoos bernede. ende daer bi twee fonteynen die een warm. daer hem die armen bi souden baden. ende die ander cout daer si hem vercoelen souden Ende tusschen dat licht ende die fonteynen maecte hi een staende beelt. in wes voerhoofd ghescreuen was Die mi slaet die sel ter

stont wraec hebben dat beelt stont daer langhe ende veel iaren Ten laetsten quam daer een clerck die. als hi dit scrift las docht in hem seluen wat wraeck soude hi crighen Ic gheloeue bet gaef di yemant enen slach dattu vallen soudes ende dat hi een scat soude vinden onder dine voeten Ende daer om dat di nyemant raken en soude is dit ghescreuen Ende die clerck boerde op sijn hant ende gaf hem enen groten slach dat hi ter aerden viel ende ter stont is dat licht wt ghegaen ende die fonteynen verghinghen te niet ende hi en vant oec ghenen scat Doe die armen dit vernamen worden si bedroeuert: ende seyden Vermaledijt moet hi sijn inder ewicheit die om sijnre quader begheerlicheit dat beelt ghebroken heeft ende ons beroeft van groten solaes Hier na soe vergaderden drye coninghen te samen die vanden romeynen seer belast ende bedruet worden ende hadden onderlinghe mit haren raetluden heymeliken raet hoe dat si hem vanden romeynen souden moghen wreken Doe seiden sommighe van hem luyden Te vergheefs ist dat wy arbeiden want alsoe langhe als dien toorn daer staet metten beelden soe en moghen wy daer niet teghens hem doen Tot desen raet stonden vier ridders op ende si seyden

den coninghen *Wi hebben enen raet ghedocht hoe wi den toorn mitten beelden soudē moghen verderuen Ende om dat te doen sellen wi ons lijf aenturen mer ghi selt die costen moeten betalen of ghi wilt Doe seiden die coninghen Wat costen soudē wi doen Si seiden Men moeste hebben vier wijntonnen mit gout geuollet Die coninghen seiden Neemt dat gout ende volbrenget dat gheen dat ghi beloeft hebt Die ridders namen dat gout ende ghinghen te romen waert Ende als si daer gecomen waren ghinghen si bi nacht ende buten der eerste poerte lieten si een vat int water sincken op een sonderlinge stene Ende dat ander de vat lieten si oec soe sincken voer die anderde poert Ende dat derde voer die derde ende dat vierde voer die vierde poert Ende doe si dit hadden ghedaen ghinghen si des anderen daghes des morghens in die stat. ende ter bequamer uren als die keyser ouer die marct ghinc soe quamen si hem te ghemoete ende deden hem reuerenci alst betaemde Alst die keyser sach soe vraechde hi hem luden wan si waren of wat consten dat si conden of wes dienres dat si waren Si antwoerden wi sijn van verren landen ende wi sijn waerseghers ende alsoe wijs datter gheen dinc soe verburgen wesen en mach wi en sellent vinden ende weten als wi ons daer op besla\pen*

wille Wi hebben van uwer eerbaerheit ghehoert ende daer om comen wi tot v of ghi yet behoeflich sijt ons dienstes Die keyser seide Ic sel v proeuen ende isset dat ic v waerachtich vinde so seldi groet loen van mi ontfanghen Doe seiden si Wi en begheren niet anders dan die helft vanden goeden die gheuonden sellen worden Die keyser seide Wel ic ben daer mede te vreden Ende aldus ghinghen si mitten keyser vercallende menigherhande woerden: Des auonts als die keyser te bedde soude gaen soe seide si Heer keyser die oudeste van ons ist dat v belieuet sel in deser nacht sijn conste te wercke stellen Ende des derden daghes sellen wi v sinen droem te kennen gheuen Die keyser antwoerde Gaet in die vrede goods Ende si ghinghen mit blijscappen van daen. ende brochten alle die nacht mit blijscappen ouer. mit sekeren hope dat si haer opset tot haren wille volbrengchen soudent Ten derden daghe quamen si des morghens vroeck totten keyser ende die eerste van hem luyden seide Heer keyser ghelieftet v mit ons te gaen buyten der poerten vander stat. ick sel v vlus bi die poerte wisen een verburghen vat vol gouts Die keyser seide Ick gae mit v ende besien oft oeck waer is dat ghi segt Ende als si ter stede quamen

toghen si dat vat daer wt dat si daer ghesoncken hadden Als dit die keyser sach wort hi seer verblijt ende gaf hem luden haer deel Doe seide die ander Heer keyser. in deser nacht sel ick dromen Des anderen daghes toech hi dat anderde vat wt ende toendet den keyser ende hi ontfinck sijn deel daer of Des ghelijck deden die derde ende die vierde Waer of die keyser hem bouen maten verblide ende seide Nye sijn soe warachtighe wise waerseghers ghesien Doe seiden si alle vier wt enen monde: Tot nv toe hebben die een nae den anderen onse visioen ende dromen ghehad. als ghi ghesien ende ondervonden hebbet Mer nv isset dat v behaghet sellen wi te samen dromen ende visioenen hebben alsoe dat wi hopen daer wt een groten hoop gouts ende veel te vinden ende v te kennen te gheuen Die keyser seide God die here die verleene v goede dromen ende visioenen die mi ende v profitelic moghen wesen des morghens vanden anderen daghe quamen si totten keyser mit bliden aensichten. ende seiden Heer keyser. wi brenghen v goede nyewe tijnghe. want in deser nacht is ons in onse slaep vertoent een goeden scat. die soe groet ende waerdich is Ist saeck dat ghi die wilt laten soecken. dat ghi soe rijck werden

selt dat inder werelt uwes ghelijck niet wesen en sel Die keyser vraechde Ende waer sel di dien scat vinden Si seiden. onder dat fundament des toorns daer die beelden op staen Doe antwoerde die keyser. dat si verde van mi dat ic om gouts willen breken soude den toorn mitten beelden. ouermits welcken wi bescermt worden van onsen vianden Doe seiden si Heer keyser heb di ons anders onderuonden dan waerachtich ende ghetrouwe Hi seide Neen ic Doe seiden si Wi sellen dat gout met onsen eyghenen handen vinden sonder quetsinghe des toorns of der beelden Ende het is noot dattet bi nacht ende heymeliken ghesciede bi ons om dat gheloop des volcs. op dat ghi haer onwaerde op uwen hals niet en haelt ende dat si dat gout niet nemen en souden ende brengent wech Die keyser seide Gaet inden naem goods. ende doet dat beste als ghi wel weet ende ic sel morghen vroeck tot v comen Doe ghinghen si mit blijscappen Ende worden in dier nacht totten toern in ghelaten Ende si onder groeuen dien toorn mit groter haesticheyt al omme. ende des anderen daghes saten si seer vroeck op haer paerden. ende reyseden wech mit groter vrolicheit. ende eer si wt den lantscappen van romen quamen. viel die

toorn der neder Ende als die toorn gheuallen was ende dat die senatoren vernomen hadden waren si seer droeuich ende alle die stat was in rouwe Doe ghinghen die princen totten keyser. ende seide Heer hoe mach desen toern gheuallen wesen. bi welcken wi van onsen vianden altoos ghewaerscuwet waren Doe antwoerde die keyser Hier waren ghecomen vier valsche bedrieghers die hem wt gauen voer waerseggthers. ende dat si verburghen scatten vinden consten. dese seiden datter alten groten hoep gouts verholen waer onder dat fundament des toerns. welck si hem vermaten te connen ondergrauen sonder hinder des toerns ende der beelden Ende ic hebbe hem gheloeft ende ben also van hem luden bedroghen Si antwoerden alleen is die saeck want ghi gout begheert hebbet. ende om uwe ghyericheyt sijn wi alle verdoruen Mer uwe ghyericheyt die sel v qualijcken becomen Ende namen hem sonder marren ende brochten hem opt capitolium. ende leyden hem op sijn rugghe. ende goeten hem sinen mont vol ghesmouten gouts Onlanghe daer nae quamen die vianden totten romeynen ende verdestrueerdense alle te samen Doe seide die keyserinne totten keyser Hebdijt here wel verstaen Hi seide Jae ick wel Si seide weder:

Die toern mitten beelden is uwe lichaem mitten vijf sinnen Alsoe langhe als ghi sijt in den lichaem en derf nyemant uwe volck molesteren dat heeft uwe soon ghesien ende heeft mit sinen meesters gheuonden. hoe hi v mit valschen reden te niet soude moghen brenghen. want ghi seer gheerich sijt hem luden te horen alsoe dat si uwen toern ondergrauen hebben. ende die beelden dat sijn uwe sinnen hebben gheneycht v alheel te verderuen. want si sien dat ghi alsoe verdwaelt sijt soe meynen si v te verderuen dat dan uwe soon dat rijck sel hebben Doe seide die coninc Ghi hebt mi gheseit een alte goeden exempel waer omme mi niet gheschieden en sel alst mitten toern ghegaen is. mer mijn soen sel doch huden moeten steruen Daer op antwoerde die keyserinne Ist dat ghi soe doet soe suldi wel staen Des anderen daghes gheboet hi datmen sinen soon ter doot soude leyden ende ter galghen Ende als hi daerwaerts gheleyt worde quam hem te moete die vijfte meester dien hi oeck toe neyghede mitten hoofde Ende die meester die reet haestelijcken ten pallaes ende quam voer den keyser ende gruetede hem mit alre behoerlijcheyt. mer die keyser versmade sine gruet ende dreyghede hem mede te doden Ende die meester

seide hem weder O here ic en hebbe den doot niet verdient. ende dat ghi mijn gruet versmadet en is uwe eer niet. want uwen soen en heeft so qualiken bi ons niet gheweest als ghi meent. mer ghi selt cort contrari vernemen ende dat hi niet en spreket dat is sijn grote wijsheyt Ende ic weet wel dat hi wel spreken sel als dat tijt is al swijcht hi nv. als ghi in corter tijt vernemen selt mer dat ghi segghet dat hi uwe huysvrouwe vercrachten woude des en can ic niet ghelouen. dat alsoe wisen man ymmermeer attempteren soude alsulcken ouerdaet te doen: Ende isset dat ghi hem dodet om uwes wijfs woerden. gheloeft mi ghi selt daer of sonder wraeck niet wesen Ghelijcker wijs als ypocras niet onghewroken en bleef. doe hi galienum doot hadde gheslaghen Die keyser seide Dat woude ic gaerne horen Die meester antwoerde Neen alsoe en segghe ic v dat niet want soudet vorderen alst v gheseit ende vertelt ware dat ghi ter wilen dat ick v dat seide uwen soon lietet doden Daer om wilt ghi horen doet wederroepen uwen soon. ende doet dan daer na dat v goet duncket Die keyser dede doe wederroepen sinen soon ende inden karcker weder legghen Ende doe began die meester aldus te segghen

Dat exempel des vijften meesters

HEt was een famoes ende vernaemt medicus. ypocras gheuoemt. alsoe subtijl ende abel. dat hi alle andere meesters te bouen ghinc in consten Dese hadde enen neue ghehieten galienus dien hi seer lief hadde. dese galienus die was seer sijbtijl van sinnen ende was seer vlytich van sinen oom die consten van medicinen te leeren. welck als ypocras merckede soe verbarch hi sine consten voer hem hebbende anxt dat hi hem bouen gaen soude. waert dat hi die consten vercrege om abelheyt sijns verstandes. Als dit galienus sach. was hi so seer naerstich mit studeren dat hi in corter tijt een groet volmaect meester wort in medicinen Dat ypocras sijn oem seer benijde Het is daer nae gheschiet dat die coninc van vngarien sijn legaten seyndede tot ypocras dat hi tot hem comen soude sijn soon te ghenesen. welcke ypocras niet doen en woude Mer want hi wiste dat sijn neue een perfect meester was. soe seyndede hi hem mitten boden weder omme met sinen brieuen ende onscult Ende als galienus totten coninc quam wort hi eerliken ontfanghen. mer die coninck verwonderde hem waer om ypocras niet ghecomen en was mer galienus ontschuldichde sinen meester. als dat hi te doen

had in merckelijcken noot saken also dat hi niet comen en mochte. mer hi heeft mi gheseyndet in sijn stede ende ic sel dat kint mitter hulpen van gode wel helpen dat den coninck wel behaechde Galienus visiteerde dat kint ende besach sijn water ende tastede sijn puls ende seide doe der coninghinne O eerbaer waerdighe vrouwe ick bid des wilt mijn woerden duldeliken nemen ende draghen. ende segghet mi wie des kints vader is Si seide Wie soude anders des kints vader wesen. dan mijn heer die coninc Galienus seide. dat is seker dat hi die vader niet en is: Die coninghinne seide. wout ghi alsulcke dinghen voerwaer houden ic soude v dat hoeft of laten slaen Galienus seide Nochtant segghe ic dat die coninck des kints vader niet en is. mer ick en ben daer om hier niet ghecomen dat ict hoeft verliesen soude ende alsulc loen ontfanghen Blijft daer om ghesont. ende hi beualse gode ende hi woude van haer gaen Als si dat hoerde seide si O goede meester woudijt heymeliken bi v houden. ic soude v mijn nauweste te kennen gheuen Die meester seide. dat moet verde van mi wesen. of van enighen wysen meester van medicinen dat ic dat enighen mensche soude segghen. mer segt vrylijck ende ic selt secreet houden ende sel oec uwen soen alheel ghesont

maken Si seide Ist dat ghi dat doet. ghi selt groet loen van mi ontfanghen Daer om hoert wat gheschiet is Van gheualle quam een coninc van burgundien met minen heer coninc ende heeft so langhe mit mi gheweest. dat ic desen soen van hem ghewonnen hebbe Doe seide die meester En wilt niet begaen wesen Ick wiste dat wel te voren Des so nam hi dat kint ende gaf hem te eten ossen vleysch. ende water te drincken ende het wort ghesont Ende als die coninc hoerde dat sijn soen ghesont was. so gaf hi den meester behoerlike loen Ende die meester ontfinc oec vander coninghinne heymelijcken sonderlinghe groet loen ende tooch sijns weges ende doe hi tot ypocras sinen meester quam sprac ypocras. hebdi oeck dat kint ghesen Hi antwoerde Jae ic meester Doe vraechde ypocras wat hebdi hem ghedaen Hi antwoerde Ic gaf hem ossen vleysch te eten ende water te drincken Doe seide ypocras daer om is die moeder des kints een ouerspeelster Galienus seide: Meester het is also Doe wort ypocras mit nydicheyt beroert ende dochte in hem seluen Ten si dat dese galienus ghedoot worde dijn conste sel voert meer voer niet gheachtet worden ende hi sel v in allen dinghen bouen gaen Ende van dien daghe voert dachte hi hoe hi hem mochte

doden Aldus riep ypocras op een tijt galienum ende seide Coem laet ons gaen inden cruythof. cruyt te soecken ende te plocken Hi antwoerde Ick ben bereyt meester Ende doe si inden hof ghecomen waen. seide ypocras Ick voele dat dit cruyt seer craftich is. bocket neder ende trecket dat op Galienus dede alsoe Ende doe si voert waren gheghaen. seide ypocras Nv verneem ick bi den roeck vanden cruyde. een cruut dat beter is dan gout ende daer om bocket ter aerden dat icket v wise dat ghise soe plucken moghet Galienus bockede neder om dat cruut wt te grauen Ende ypocras toech wt sijn daggh ende stack hem doot Daer nae wort ypocras ter doot sieck. ende sijn crachten begauen hem. ende dede al dat hi mochte om hem seluen te helpen. mer al en batedet niet Als dit sijn discipelen hoerden. quamen si haestelicken van allen plaetsen tot hem ende deden al dat si mochten om hem ghesont te maken. mer si en mochten in ghenen dinghen vorderen: Doe dit ypocras merckede. seide hi sinen discipulen Voersiet v van een vat ende vullet dat mit water datter niet meer in en mach Ende als si dat ghedaen hadden. soe seide hi hem Maket in dat vat hondert gaten Ende doe dat gheschiet was. en liep daer gheen water

wt. Doe seide ypocras. Siet mijn alre liefste hoe die wraeck goods op mi ghecomen is als ghi opeliken sien moghet. want daer hondert gaten in dat vat sijn. ende daer nochtant gheen water wt en gaet. als ghi siet dat coemt vter craften des cruys Ende daer om. soe wat ghi doen moghet dat en sel niet moghen baten Ic en moet steruen. mer mijn lieue kinderen hadde galienus mijn neue noch gheleeft hi soude mi ghesont hebben ghemaect Ende ic hebbe hem doot gheslaghen. dat mi seer leet is. waer om die wraeck op mi coemt Ende doe hi dit gheseit hadde keerde hi hem totten weghe. ende gaf den gheest Doe seide die meester Heer keyser hebdi oec dit wel verstaen Hi antwoerde. harde wel Wat quaet hadder gheweest of galienus hadde gheleeft Die meester seide Het hadde seer groet goet gheweest want ypocras en hadde op die tijt niet ghestoruen Ende daer om van der rechtuaerdigher sentencien goods en mochte hem die medicijn niet helpen Doe seide die meester Daer om segghe ick v. dat v argher vallen soude. waert dat ghi om dat woert uwes wijfs doden liet uwen enighen soen die v bi staen sel inder tijt uwer noot Ende en mercket niet waert dat ghi nae desen wiue noch trouwede een ander. of een derde wijf.

ia oec dat vierde wijf dat ghi nimmermeer alsulken soen crighen selt die v vanden perikel uwer salicheyt verlossen soude als dese Die coninck seide doe. daer om en sel hi doch niet steruen Doe seide weder om die meester. doet ghi also heer keyser so doet ghi wijselic Ende ic beueel v gode ende dancke v daer of dat ghi uwen soen huden meer hebbet laten leuen om minen wille: Weder omme seide die keyser Ick mercke wel dat die vrouwen seer bedriechlic sijn. ende daer om sel ic minen soen niet om uwen wille. mer om mijns selfs wille laten leuen Doe dit die keyserinne vernam. so wort si alheel verwoet ende toende alsulcken misbaer dat alle die ghene diet hoerden ende saghen verwonderden hem ende seiden den keyser O heer keyser. onse vrouwe pinicht haer seluen ter doot toe Als dit die keyser hoerde ghinck hi tot haer. segghende Waer om sijt ghi aldus droeuich ende toent soe groet misbaer Doe antwoerde si O here hoe soude ick mi onthouden moghen. in dien dat ick mijns heren vaders des conincs enighe dochter ben ende uwe huusvrouwe ende in uwer gheselschap ende so grote versmadenisse gehadt hebbe ende ghi mi alle daghe beloeft dat ghijt mi beteren selt ende nochtan niet en doet: Die keyser seide Ick en weet niet wat doen

Ghi arbeyt van daghe te daghe dat ic minen soen doden soude. ende sijn meesteren arbeyden in contrari an mi dat si hem sijn leuen onthouden moghen Ende als men alle dinck doer siet so isset ymmer mijn kint Ende waer die waerheit tusschen beyden mach sculen. en weet ic niet Doe seide si dat isset dat ic claghe dat ghi den meesters bet ghelouet dan mi Ende daer om selt v vallen dat enen coninck ghebuerde mit sinen rentemeester Doe seide die keyser Segt mi dat exempel het mocht mi bi aentueren beweghen dat ic minen soen seer haesteliken soude laten doden Si seide Ick selt v gaern segghen. mer ic bidde wilt mercken dat ic segghen sal Ende alsoe began si te vertellen ende seide

Dat vijfde exempel der keyserinnen

HEt was een coninc seer opdrachtich int aensicht ende so leelic van formen. dat hem alle vrouwen versmaden Dese dochte romen te destrueren die romeynen te doden Ende die heylighe lichamen der apostelen sinte peter ende pouwels van romen te nemen Als hi dit inden sinne hadde. riep hi tot hem sinen rentemeester die hi seer lief hadde. die oeck sijn secretarius was Ende seide tot hem Soect mi een formoes ende scoen wijf. die in deser nacht in minen schoet slapen mach Die rentemeester

antwoerde Ic weet wel dat ghi uwe crancheit kennet. ende heb daer om anxt dattet gheen wijf doen en sel het moeste haer groteliken of ghecoft worden Doe seide die coninc En heb ick niet gout ende siluers genoeg. meent ghi dat ic om gheltes wille die vrouwen soude ontberen willen. al waert oec dat si M. gulden eyscheden Als dit sijn rentemeester hoerde. wort hi mit ghiericheden becoert Ende ghinck tot sijn selfs huusvrou die seer scoen was ende nochtant daer seer eerbaer bi ende reckelic van leuen Ende hi seide tot haer O mijn lieue wijf Mijn here den coninc begeert een schoen vrouwe bi hem te hebben ende en wilse oeck niet ontberen al eyschede si dusent gulden Ende heeft mi last gheheuen hem een te besorghen Daer om rade ic dat ghi v pijnt dat ghelt te crighen Die huusvrouwe antwoerde En waer die coninc so obdrachtich niet ende lelic nochtant en woude ic dat quaet niet doen Ende die sonde daer ic mede teghens god soude sondighen Doe antwoerde haer man die rentemeester Doet dat ic v rade. want ic consenteer v dat ende ghebiede oec dat ghijt doet Doe dat wijf dat hoerde wort si also seer veruaert dat sijt van anxe hem consenteerde Als die rentmeester dit hoerde. ghinc hi tot ten coninc ende seide. heer coninc. ic heb een seer scoen wijf geuonden die oec van groten geslachte is die

niet min hebben en wil dan dusent gulden ende sel ten auontstonde tot v comen. ende morgen als die dach coemt weder van v sceyden op dat si niet ghesien en worde vanden menschen die coninck antwoerden ende seide. ic ben des wel te vreden Doet auont gheworden was brochte die rentemeester sijn wijf tot des conincs bedde ende sloet die doer der cameran toe ende ghinc sijns weges Des morghens voer daghe quam die rentemeester totten coninc ende seide Heer coninc het sel haest dach wesen het waer tijt dat ghi der vrouwen gheeft dat ghi beloeft hebt dat si gaen mach Die coninck antwoerde Dese vrouwe behaghet mi so wel dat si so haest van mi niet gaen en mach: Doe dit die rentmeester hoerde wort hi bedrouet. ende ghinc ende wachtede een weynich tijts ende quam weder totten coninc ende seide O mijn here coninc die dach coemt wiltse daer om laten gaen dat si niet bescaemt en worde want ic haer alsoe hebbe beloeft Die coninck seide Noch en selse van mi niet ontgaen Sluyt daer om die door ende gaet uwer vaerden Doe wort die rentemeester alte seer bedroeft ende ghinck wech wanderende hier ende daer bedrucket van herten. hent dattet schoen dach was. ende quam doe weder in die camer. ende seide Heer coninck. het is nv schoen dach. wilt doch dat

wijf laten gaen dat si alheel niet bescaemt en worde Die coninc antwoerde Ic segge v voer waer dat si noch niet opstaen en sel. want my haer gheselschap seer wel behaghet Als dit die rentemeester hoerde soe en mocht hi hem niet langer bedwingen ende seide O lieue heer coninck wilste doch laten gaen. want het mijn huusvrouwe is Als dat die coninc hoorde seide hi. doet op die veynsteren ende als hise op hadde gedaen so wast schoon dach. ende doe sach hi dat wijf aen dat si seer schoon was ende dattet sijn huusvrouwe was ende seide tot hem O du boese ende snode boef waer om hebstu dijn huusvrouwe die seer eerbaer ende reckelijck was om soe cleyn ghelt bescaemt ende hebtse mi gebrocht dat icket niet en wiste dattet uwe huusvrouwe was Gaet daer om wt mijn ryke ende en coemt niet meer onder minen oghen want waer ghi voertmeer coemt voer mijn ogen daer sal ic v laten doden mit versmader doot Doe hi dat hoerde tooch hi wech ende en dorste niet meer in des conincks rijk wonachtich bliuen Ende die coninck hielt sijn huusvrouwe in groter eeren ende gaf haer oueruloedelijcken al dat si behoefden Daer nae vergaderde die coninc een groot heer van volc ende quam met groter macht ende beleyde romen also crachtelijcken

ende so langhe dat si hem beloofden te gheuen die lichamen der heyligher apostelen sinte peter ende pouwels Doe waren daer inder stat van romen seuen wise als ghi hebt. bi welcken alle die stat gheregiert wort Tot welcken alle die borgers quamen ende seiden tot hem luden. wat radet ghi ons te doen. want wi moeten anter die stat op gheuen of die lichamen der heyligher apostelen in des conincs handen leueren Doe antwoerde die eerste Ic sel mit mijnre wijsheit die stat ende die lichamen der heyligher apostelen bescermen desen dach lanc. ende also seiden si elc bi sonder oeck daer na als uwe meesters uwen soen hebben beloeft. mer die coninc began die stat starckeliken te beuechten Doe began die eerste meester te spreken ter vreden ende sprac also wijselicken dat die coninc dien dach lanc of liet die stat te beuechten Ende so deden si alle daghe die een na den anderen. tot dattet quam totten laetsten. tot welcken die borghers quamen ende seiden O meester. siet wat gaen wi nv doen. die coninck heuet ghesworen dat hi morghen die stat hebben sel ghewonnen. ende soe moeten wi alle steruen. wi bidden wilt ons nv bescermen als uwe ghesellen hebben ghedaen Doe antwoerde die meester En weest niet veruaert. ic sel morghen een werc doen dat die coninc sal moeten vlyen met

alle sijn volck Des anderen daghes bestreet die coninc die stat seer craftelic Als doe ghinc die meester ende toech an enen wondeliken roc hebbende paeus veren daer in gemaect ende een scellekijn ende menigherhande verwe van vogelen veren mit starten van winter coninckskens ende nam twee blancke swaerden ende ghinc daer mede staen opten hoechsten toern die in romen was ende keerde hem tegen dat heer mitten volcke dat si hem sien mochten. ende keerde hem om ende weder om ende hielt in sijn mont die twee swaerden die seer blickeden Als dit sagen die geen die int heer waren so seiden si den coninc Siet heer coninck een wonderlike dinc bouen opten toorn Hy seide Ic siet. ende het tis een wonderlic dinck Mer wattet bedudet dat en weet ic niet. doe seiden si dat is ihesus god der kersten menschen die vanden hemel ghecomen is. ende ons allen mit die tve swaerden doot slaen sel ist dat wi hier langher bliuen Doe dat die coninck hoerde soe wort hi veruaert ende seide Wat gaen wi doen Hier en is mer enen raet. als dat wi wech trecken sonder merren eer hem god wreket in ons Doe began die coninc te vluchten met alle sijn volck daert nochtans gheen noot en was Mer alsoe si vanden meyster bedroeghen waren soe liepen si wech

Ende als dat die romeynen saghen toghen si na mit ghewapenden volck ende versloeghen den coninc mit veel van sinen volcke Ende alsoe wort die coninc mit sinen volc verwonnen bi die cloecheit des meesters Doe seide die keyserinne. hebdi wel verstaen heer coninck dat ic gheseit hebbe Hi seide. ia ic wel Si seide. hebdi niet eerst ghehoert hoe die rentemeester daer die coninc in betrouwede om ghiericheit sijn eyghen wijf bescaemde ende hi daer om buten den rijcke verdreuen wort. also meent v soon om begheerlicheyt die hi totten rijcke heeft v te confunderen ende te verderuen Daer om der wilen dat ghi inder macht sijt soe doet mit uwen soen. als die coninc dede mit sinen rentmeester Ende en wildi hem niet doden verdrijft hem wt uwen rijcke. dat ghi sonder vresen leuen moocht in uwen rijcke Voert hebdi ghehoert hoe die coninc die stat van romen belegghen hadde. ende hoe hi die wise bedroeghen wort dat hi mit sinen volcke versleghen wort Inder seluer manieren meenden die wijse mit haerre cloecheit ende subtijlheyte v te bedrieghen. ende ten laetsten v te doden. dat uwen soen regnieren mach Hier op antwoerde die keyser Het en sel wilt god alsoe niet gheschieden. want mijn soon sel morghen moeten steruen Des anderen daghes

gheboet die coninck sinen dienres dat si sinen soon leyden souden ter galgen Ende als dat onder dat volck vernomen wert soe wort daer een seer groot rumoer ende gheloopt des volckes beclagende hoe des keyzers enige soon gedoot soude werden Ende als dat die seste meester verhoorde haestede hi hem totten keyser te lopen ende als hi bi hem quam gruete hi hem eerliken Mer die keyser nam dat in onwaerheden ende dreyghede hem te doden mit sinen soene. want sijn soon bi hem luden stom was geworden ende alheel een quaet mensche als hy in sijnre huusvrouwen wel bewesen hadde Doe seide die meester Den doot en hebbe ic in uwen soen niet verdient. mer grote ghiften ende gauen. want hi niet stom en is als ghi ten derden dage ende hi leuen mach horen selt Mer laet ghi hem doden om uwe wijfs woorden dat sal mi verwonderen van uwer wijsheyt Ende v sal sonder twiuel vallen als enen ridder gebuerde die also seer op sijns wijfs woorden stont dat hi gebonden wort an een paerts stert ende wort also gheslept alle die stat omme ter galgen waert Doe seide die keyser Om gode wilt mi seggen wat dat was dat ic my oeck van dien perykel wachten mach Die meester seide. dat en sal ic niet doen ten si dat uwen

soen vander galghen weder roepen wort Doe dede die keyser sinen soen weder roepen.
ende die meester began voer hem allen te segghen. alst hier volghet

en exempel des sesten meesters

EEn keyser was te romen ende hadde drie ridders die hi sonderlinge lief hadde voer alle die ander Ende inder stat was een ridder die seer out was. dese trouwede een scoen wijf. die ionck was. ende haddese seer lief bouen alle dinck ghelijc als ghi oeck lief hebt uwe keyserinne Dese vrouwe conde alte seer wel ende suetelijcken singhen dat si mit haren soeten sanghe tot haren huse veel luyden toech. ende wort soe van veel menschen begheert Aldus gheuielt op een tijt dat si sat op haren stoel. ende dat aensicht ghekeert hadde ter straten dat si sien mochte alle die voorbi ghinghen Ende began soe suetelijcken te singhen dat si daer alle grote ghenuechte in hadden diet hoerden Bi gheualle quam een ridder wt des keysers hof gaende in die strate daer si sat. ende als hi hoerde die soete stemme. doe sach hi op haer mit ganser aendachte. ende wort van binnen begrepen in haerre liefden Ende hi ghinck tot haer int huus ende sprac haer toe woerden sijnre liefden die hi tot haer hadde. ende onder ander woerden

seide hi. wat sal ic v geuen dat ghi desen nacht bi mi slapen wilt Sy antwoerde hem hondert gulden. doe antwoerde die ridder Segt my wanneer ic tot v comen soude ic sel v die hondert gulden geuen. die vrouwe seide Ic selt v wel ontbieden alst tijt ende punt gheeft: des anderen daghes ghinc si weder sitten singen op die selue stede Ende doe geboerdet dat een ander ridder daer voer bi ghinc die oec also geuangen wort in haerre liefden ende beloefde haer oec hondert gulden ende si loefde hem oec die tijt te laten weten Des derden daghes wort die derde ridder oec soe van hair bedroghen die haer oec hondert gulden louede dien si oeck die tijt beloefde te doen te weten: dese drye ridders als si aldus in dat heymelike ghesproken hadden mitter vrouwen hieldent also verburgen dat nyemant vanden anderen en wiste: dye vrouwe lach op haer hoede ende dochte hoe si haer boesheyte volbrengen soude mogen ende quam tot haren man ende seide Ic heb here wat heymelicks mit v te spreken dat ic v segghen wil waert dat ghi minen raet volgen woudet wi souden onse armoede oueruloedeliken verlichten Dye ridder seide Segt dat mijn lieue vrouwe Ick salt wel heymeliken houwen ende volbrengen dat ghi segt na minen vermogen

Doe seide si tot my sijn gecomen des keyzers drie ridders die een naden anderen alsoe dat die een vanden anderen niet en weet ende elc uan hem biedet mi te geuen hondert gulden Mochten wi die drie hondert gulden crighen ende ic nochtant van hem luden onbekent bleef en soudet ons niet wesen grote hulpe tot onse nootturft Die ridder seide Jaet seker. daer om sel ic daer toe doen dat v belieft. doe seide die vrouwe Ic weet goeden raet Wanneer si comen mittie guldens selt ghi staen after die doere mit een wt ghetogen swaert ende slaense die een naden anderen doot met dat si ingaen sellen ende so sellen wi die guldens crigen ende ic sal onbekent bliuen van hem luden. Die ridder antwoerde O mijn lieue wijf Ic hebbe vrese dat dat quaet niet verburgen en soude mogen bliuen ende wi souden daer om moeten vergaen ende met grooter scande worden confundeert doe antwoerde si Ick sal dit werck beghinnen ende sal oeck een goet eynde daer of hebben: Sijt wel ghemoedet ende en ontsiet v niet: Als dit dye ridder hoorde dat si soe wel ghemoedet was. so wort hy oec stouter daer op: die vrouwe sende ter stont om den eersten ridder dat hy comen soude sonder vertreck. wanttet nv zeer goet tijt was Als dese ridder dat

hoerde. quam hi sonder marren ende clopte an die doer. ende si was daer bereyt ende stont daer bi. ende seide. hebdi oec die hondert gulden Die ridder seide Ic hebse al reede Doe liet si hem in. ende doe hi inghinck wort hi doot gheslaghen van haren man. alsoe dede hi anderwerf ende derdewerf en brochte die dode lichamen in een heymelijcke camer Doe dit gheschiet was. seide haer man die die ridders ghedoot hadde O lieue vrouwe Ist dat dese lichamen bi ons gheuonden worden. so sellen wi quader doot steruen want het is onmoghelijc dat die ridders in des keysers hof niet ghesocht en sellen worden om te vernemen waer si ghebleuen sijn: Si antwoerde Ic hebbe dit werck begonnen ende sel een goet eynde hier oeck of maken. wilt niet sorghen Dese vrouwe hadde enen broeder die der stat waker ende voervechter was. ende des nachtes die straten plach ouer te gaen op die waeck mit sine ghesellen Die vrouwe die stont inder nacht voer haer deurre ende riep haren broeder ende seide O mijn alre liefste broeder. ic hebbe een seer verburghen dinck dat ic v in biechten segghen moet. wilt daer omme een weynich ingaen Ende als hi inghegaen was. doe ontfinck hem die ridder seer vriendelijcken. ende gaf hem wijn

te drincken Doe seide die vrouwe O lief broeder dit is die saeck dat ic v gheroepen hebbe. want ic uwes raets seer behoeue. die broeder seide Segt vriliken wat het is ende wat ic v helpen mach en sel ic niet laten Doe seide si. Ghisteren quam hier een goet ridder in in groter vrientscappen ende namaels wort hi met mijn heer twistende alsoe seer dat mijn heer sijn woerden niet langer verdragen en mochte ende slooch hem doot ende leget in mijn camer Nv mijn lieue broeder wy en hebben nyemant dien wi betrouwen moghen dan v Ende wort dit lichaem nv bi ons gheuonden soe moeten wi doch quader doot steruen Ende si en seide niet meer dan van enen doden ridder Die broeder seide. gheefden mi in enen sack. ic sal hem brenghen in die zee Als si dit hoorde soe wort si seer blijde ende si gaf hem dat lichaem des eersten ridders Ende hi nam dat dode lichaem ende hi ghinck haestelijcken op die zee ende werpet daer in Ende als dit gheschiet was so quam hi weder tot sijnre suster huus ende seide Schenct my nv goeden wijn. want bi gode ghi sijt gheheel daer of verlost Ende si dancte hem ende ghinck in die camer recht of si wijn halen soude Ende began mit luder stemmen te roepen wapen my die ridder is

weder ghecomen die in die zee gheworpen was Als dat die kemp haer broeder hoerde verwonderde hem ende seide Gheeften mi. ic sel sien of hi anderwerf weder op sel staen Aldus nam dat lichaem des anderen ridders ende meende dattet des eersten ridders waer ende liep op die zee ende bant enen groten steen an dat lichaem ende senckedet in die zee Doe dit aldus ghesciet was quam hi weder tot sijn susters huus ende seide Scencket mi nv den besten wijn. want ic hebben nv so diep ghesencket dat hi nimmermeer weder en coemt: Doe seide si God si des gheloeft. ende ghinck weder in die camer ende veynsde haer of si wijn halen soude. ende wort ropende mit luder stemmen Wee mi. wee mi. want hi is anderwerf verresen ende weder ghecomen Als dit die kempe hoerde sprack hi mit groten verwonderen wat duuel mach desen ridder wesen dien ick eerst in dat water hebbe gheworpen ende heb ten anderen mael een groten steen an hem ghebonden. ende hem so in gheworpen ende is nochtant anderwerf verresen. gheeften mi nv derdewerf. ic sel besien of hi oeck verrisen sel Doe gaf si hem den derden ridder. dien hi meende dat die eerste hadde gheweest. ende ghinck buyten die stat op een wilt velt. ende maecte daer een groet vuer ende werpen daer in Ende doe hi bi

nae verbarnt was ghinc die kempe een weynich van daen om sijn ghenoecht te doen daer en binnen quam daer een ridder rijden ter stat wert an daer hi in dien dage tornoyen soude Ende want het cout was ende noch doncker ende niet vorde van die stat en was Als hi dat vuyer sach. so ginc hi van sinen paerde ende warmede hem Ende als hi so bi dat vuer stont quam die kempe ende seide Wie bistu. die ridder antwoerde Ic ben een edel ridder: die kempe seide Ghi en sijt geen ridder mer die duuel. want ten eerste mael werp ic v int water ende hebbe v ten anderen mit enen steen versoncken ende hebbe v oeck ten derden mael in dat vuer gheworpen om dat ghi verbernen soudet ende meenden dat ghi al verbernet waert ende noch staet ghi hier mitten paerde Ende doe nam hi den ridder mitten paerde ende werp hem int vuer mitten paerde Ende quam daer nae tot sijn susters huus ende seide Scenct mi nv van den alren besten wijn. want doe ic hem verbarnt hadde vant ick hem anderwerf bi dat vuer staende mit sijn paerde. ende vertelde haer wat hem gebuert was Ende die suster verstont wel dat hi enen ridder vanden tornoeye hadde verbarnt Doe stont si haesteliken op ende schencte hem oueruloe\deliken

den wijn ende als hi wel ghedroncken hadde. ghinc hi van daen. daer nae gheschiede
twiste ende sceel teghen den ridder ende sijn wijf alsoe dat hi hoer een kinneback
slach gaf daer si seer toernich wt wort. ende seide tot hem daert veel luyden hoerden
O onsalighe wat wilstu doen. wilstu mi oeck doot slaen als ghi des keyzers drie ridders
ghedoot hebt. als dat die luden hoerden sloeghen si hant aen ende vinghen den ridder
ende sijn wijf. ende brochtense beyde voer den keyser Ende als si daer quamen leet
dat wijf ter stont hoe dat haer man die ridders ghedoot hadde. ende hoe si drie hondert
gulden ontfanghen hadde Ende doe dat also bi der waerheit beuonden wort. so worden
si beyde ghesleept aen een paerts start ende daer na te samen ghehanghen Doe seide
die meester Heer keyser hebdi dit wel verstaen dat ick gheseit hebbe Die keyser
antwoerde Jae ick wel Ic segghe bi gode dat dat wijf dat quaetste wijf was die wesen
mochte In dien dat si haren man tot die manslachte brochte. ende namaels hem
meldede Die meester seide Het en is niet te sorghen het en sal v argher boren om
dien raet des doot slaghes die uwe wijf v raet dat ghi uwen soon doden soudet: Doe
antwoerde die keyser Mijn soon en sel

huden niet steruen Als dat die meester hoerde danckede hi den keyser ende nam oerlof ende ghinc sijns weges Dit verhoerde die keyserinne als dat des keisers soen noch leefde ende liep totten keyser als een rasende wijf screyende ende roepende O mi onsalige wijf wat sal ic doen. wee mi wee mi want ic mi seluen verdoen sal. want ic soe groteliken bescaemt ben Die keiser seide haer. dat si varde van v dat te dencken Mer beider een weynich ghi selt corteliken een goet eynde hebben van uwer saecken Doe antwoerde si Heer dat eynde sal quaet wesen. want der of sel comen uwe confuys ende die mijn. die keiser seide Swijch en wilt sodanigen dinghen niet voernemen. ymmer seide si here sel van di gescieden ende van dinen soen alst eens gesciet is enen coninck ende sinen rentemeester Die keiser seide Ic bidde segt mi dat exempel Sij seide Ic wilt v gaern seggen Mer ic heb anxte dat ghi mi niet meer verhoren en selt. want morghen sal die seuende meester comen om v te spreken ende sal uwen soen vander doot verlossen ghelijck als sijn ghesellen hebben ghedaen Want opten anderden dach hier na sel dijn soen spreken wt wes woorden ghi so grote ghenoechte nemen selt dat ghi alheel vergheten selt die grote liefde die tusschen v ende

mi is Die keyser seide Dat is onmoghelijken te gheschieden in mi. ten waer dat ick dat ondervonden hadde. ende ick en sel uwer liefden nimmermeer vergheten Doe seide si O heer keyser Ist dattet v belieft. ic sel v een exempel segghen. waer bi ghi v hoeden moecht van alle toecomende quaet. ende sonderlinghe van uwen vermalediden soen die mi wil verderuen ouermits sine meesters Die keyser seide Wilt doch dat segghen. ende si began te vertellen ende seide als hier na volghet

Dat seuende exempel der keyserinnen

IN voerleden tiden was een coninck die sijn huusvrouwe vtermaten lief hadde. ende so seer dat hise besloet in een starck casteel ende droech die slotelen van dat casteel altoos selue aen hem. mer die vrouwe was daer seer droeuich om Het gheschiede in varden landen van daen. datter was een edel vroem ridder die in eenre nacht een droem hadde in deser manieren. want hem docht dat hi een alte schonen coninghinne sach. welck hi voer alle dinghen begheerden lief te hebben ende als hem dochte hadde hise wakende ghesien hi soudese wel moghen kennen daer hem oeck grote vrientscap of soude gheschieden Ende der coninghinne droemde inder seluer nacht oeck van desen rid\der

inder seluer manieren Alsoe nochtant in dye een vanden anderen niet en wiste noch kennisse en hadde inden namen ofte fame Doe die ridder desen droem hadde ghehad docht hi in hem seluen ende nam dat op in sijn herte dat sijn voeten niet rusten en soude ter tijt toe dat hi met sinen lichameliken oghen hadde ghesien die vrouwe dair hi den droem of hadde gehad Hi nam sijn gesin te paerde ende alle des hem noot wesen mocht ende toech doer veel rijcken ende lantscappen al soe dat hi ten laetsten quam in dat rijck daer dese coninghine besloten was ouermits haren man Ende als hi in die stat quam bleef hi daer een wijltijts Aldus geschiedet op enen dach dat hi ghinc wanderen omtrent dat casteel ende en wiste niet dat die coninghinne daer in besloten was Ende si sat in een veynster om te sien die luden die daer verbi ghinghen Ende alsoe vroech als si den ridder sach wort si hem kennende dat hi die was daer si den droem of hadde ghehad Ende die ridder van gheualle sloech sijn oghen opwaerts ende sach dye coninghinne in dat veynster sitten ender te hant tugheden hem sine sinnen dat si dat was daer hi den droem of hadde ghehad ende began te singhen een lyedekijn der minnen welc als si dat hoerde wort si ter stont in sijnre liefden begrepen

Die ridder ghinc daer na alle daghe wanderen ende spacieren siende of hi enighe weggen vinden mochte dat hi mit haer te woerde mochte comen Als dit die vrouwe mercte screef si hem enen brief ende werp die van bouen of Ende doe hi den brief op ghedaen hadde ende der vrouwen wille verstaen hadde was hy seer blijde. ende began tornoy ende steecspelen also vromelicken te hantieren dat sijn fame voer den coninc quam Die coninc als hi dat vernam soe ontboet hy hem tot hem te comen ende seide Goede heer ic heb veel eerbaerheden ende vromicheden van v ghehoert. Ist dat v behaget mit ons te wonen wi wouden v weddinghen gheuen die goet ende groot souden sijn Die ridder die antwoerde: O heer coninc siet ic ben uwen knecht Och of ic uwer moghentyt mochte dienen Ic en soude niet twiuelen ick en soude van v ontfanghen grote weddinghe mer een dinck is dat ick begheren soude. Die coninc seyde Segghet vrylic ende biddet oec wat ghi wilt Doe seyde hi O heer coninc want het v oec belieuet. ende ghi v ghewaerdighet my te nemen in enen knechte ende secretarium soe soudet tot onser allen solaes wesen dat ic mijn woninghe hebben mochte omtrent der mueren des casteels dat ick alsoe te bereyder mochte wesen tot uwen

dienste als ghi mi roepen soudet Die coninck seide Alst v goed doncket so doet. wantet mi belieft hoe ghi doet Doe ghinck die ridder ende huerde wercluden ende tymmerde een bequaem woninghe bi der mueren des casteels ende als die bereyt was maecte hi voerwaerden int heymelic mit enen tymmerman die hem een verburghen ende heymelijcken ganck soude maken wt sinen huse tot in dat casteel Ende als die ganck ghemaect was sloech hi den tymmerman doot dat hi hem niet melden en soude Daer na quam hi totter coninghinnen. ende gruetese mit alre waerdicheyt Ende als si langhe callinghe te samen hadden ghehouden began hi haer an te legghen. dat hi bi haer slapen mochte Die coninghinne weygherde hem dat eerlijcken tot langher tijt. mer ten laetsten gaf si consent: Hier na dochte die coninghinne. wat sal ic nu gaen doen ist dat ic den coninck te kennen gheue. soe sellen daer twee quaden of comen. als mijn scande ende confuys ende dat hi mi bi auentueren verwerpen ende verdriuen sel ende dat hi den ridder sel laten doden. ende daer om ist best dat ic van deser dwaesheit mi onthoude Die ridder ghinc daer nae alsoe dicke alst hem ghenuechde doer dat gat vanden ganc. ende hadde sinen wille mitter coninghinne. ende die coninghinne gaf den ridder

enen rinck die haer die coninck ghescencket hadde tot eenre groete Dese ridder die hadde altijt victori in allen stride ende tornoy. waer om die coninc hem so seer lief hadde dat hi hem makede maerscalc van allen sinen rijcke Des ghebuerdet op enen dach dat die coninck hem bereyde te riden iaghen. ende ontboet sinen maerscalc dat hi des anderen daghes bereyde soude wesen mit hem te trecken iaghen. daer hi hem seer willich toe offerde Des anderen daghes als si op die wilde heyde ghecomen waren ende alden dach dat wilt gheuolghet hadden dat si moede waren gheworden ende die coninck bi eenre fonteynen rustede. ende die ridder bi den coninck sittende was. soe wort hi ontslaep. soe dat die coninck den rinck merckende ende kennende wort: Daer nae doe die ridder ontwaec gheworden was. doe verstont hi dat die coninck den rinck hadde ghesien. ende veynsede hem recht of hi sieck hadde gheweest. ende seide Ick belyede heer coninck dat ick een heymelijcke siecte onder mine leden hebbe. ten si dat ick daer haestelicke boete doe. ick sel een verloren ende verdoruen man wesen Die coninc seide Gaet lieue vrient in vreden. ende siet tot v seluen: Doe sat hi sonder marren op sijn paert. ende stac dat paert mitten sporen an ende quam son\der

vertrec te huus ende ghinck doer den heymeliken ganc totter coninghinnen ende gaf haer den rinck weder ende seide haer hoe die coninc den rinck in sijnre hant hadde ghesien ende seide haer alle dinck ende beual haer. waert dat die coninck den rinck eyschede dat si hem dan mochte toenen Ende als dit dus gheschiet was ghinc hi weder doer sinen ganc te huus waert ende die coninc quam onlanghe daer na totter coninghinnen die hem seer minliken ontfinck ende daer na een weynich tijts gheleden seide die coninc Segt mi goede vrouwe. waer is die rinc die ic v gaf. ic souden alte gaerne sien Doe seide si O heer coninck. wat wilt ghi op dit pas den rinck sien Doe seide hi Ten si dat ghi mi den rinck sonder vertreck laetste sien. het sel di qualiken becomen Doe stont si ter stont op ende ghinck tot haer cofferen. ende brochte den rinck. ende gaf hem den coninck Ende als die coninck den rinck sach soe was hi bescaemt ende seide Desen rinck is te mael ghelijc den rinck des ridders dien ic in sijnre hant hebbe ghesien alsoe dat ic ghemeent hadde dattet mijn rinck hadde gheweest Ende daer om soe eyschede ick den rinck van v mit alsoe groter naersticheyt. daer om gheue ic mi schuldich teghens v. van mijn grote quaet vermoeden. want die starc\hey

des toorns hadde mi bedroghen want ic meende dat gheen mensche daer in soude moghen comen dan ic alleen Doe seide si. dat en is heer gheen wonder. want het dicwijl vallet dat die een rinck den anderen ghelijck is. want die wercluden maken selden enich werck dat andere niet oeck en maken. mer god wilt v vergheuen dat ghi so quaet vermoeden van mi ghehadt hebt In dien dat ghi doch die starcheit des toorns wel kennet ende selue die slotelen daer of bi v draget die ghi nyemant en betrouwet Daer nae dede die ridder bereyden een groet werscap. ende seide den coninck Heer coninck mijn wijf is mi ouercomen van minen lande Ic woude bidden mijn heer den coninck dat hi mi daer in woude eeren. dat hi op dit passe mijn spise in mijn huys woude nemen: Die coninck antwoerde Ic wil v gaerne dese eer ende noch meerre doen tot uwen wille Hier wort die ridder seer verblidet ende ghinc doer sijn heymelike ganc totter coninghinnen ende seide O vrouwe huden seldi comen doer minen heymeliken ganc tot minen huys. ende selt v cleeden mit costeliken habijt nae der wisen mijns landes ende selt sitten an mijn tafel als mijn boel die ghecomen is van minen lande ende selt mitten coninc werscappen Si antwoerde Na uwen wille sel

ic alle dinc volbrenghe Doe die tijt der maeltijt ghecomen was ende die coninc vanden casteel tot des ridders huys quam so ghinc daer en binnen die coninghinne doer den heymeliken ganc oec tot des ridders huus. ende dede haer aen die cleedinge na manieren van des ridders lantscappen Ende als die coninck in des ridders huus in ghinc quam si hem te moete ende gruetede hem mit alre waerdicheyt Ende als hise aensach seide hi totten ridder Wie is dese vrouwe so schoen Die ridder seide Heer coninc dit is mijn boel die nu ghecomen is van minen lande na mi om wes lieften wille ic langhe hebben ghearbeyt Die ridder sette doe den coninc ander tafel alst betamelijcken was. ende dede die coninghinne daer bi hem sitten. mer die coninc tughede sijn hart ende sinnen dattet sijn coninghinne was ende seide in hem seluen O hoe gelijc is dit wijf mijnre conighinnen. ende also wort hi bedroghen van starcheit des toorns dat hi meer gheloefde die woerden des ridders dan sijn selfs oghen Die coninghinne began den coninc te noeden tot eten ende drincken. ende als die coninc haer stemme hoerde seide hi in hem seluen O heylighe maria moeder gods hoe ghelijc is dit wijf mijnre conighinnen. in wesen. in spreken. int aensichte ende in alle anderen dinghen Ende in allen desen teykenen bedroech

hem die stancheit des toerns Doe dat mael bi nae ghedaen was seide die ridder tot
sijnre boelen. wilt den coninc doch singhen een lyedekijn der minnen Doe began si
te singhen een suerlic liet. ende als dat die coninck hoerde. ende haer stemme
verstont dochte hi doch isset ymmer mijn huysvrouwe. mer hoe soude dat moghen
wesen want ic die slotelen vanden slote bi mi hebbe. Ende noch soe bedroech hem
die stancheit des toerns Aldus sat hi alle die maeltijt doer stridende teghen hem seluen
van binnen Ten laetsten seide die coninc den ridder dat hi die tafel op soude nemen.
want hi anders te doen hadde ende in groten verdriet so langhe gheseten hadde Doe
seide die ridder Heer coninck hebt ghi verdriet. men sel v wel meer solaes ghenoech
doen tot uwer liefden Ende die vrouwe seide Belieftet minen heer den coninck hier
bi ons te bliuen. wi sellen hem te wille wesen van allen solaes dat hi bedencken sel
moghen. want bi aentuere die coninghinne mach oeck in haren solaes wel te passe
wesen Hi seide doet wech die tafel want ick en mach hier niet langher bliuen Doe
dede die ridder ten ghebode des conincs die tafel op. ende die coninck sondede hem
lyuden ende ghinc haestelijcken tot ten casteel om te besien of die coninghinne in

dat casteel was of niet Daer en binnen haestede die coninghinne doer den heymelijcken toeganck. ende dede of dat habijt des ridders ende tooch weder aen dat ghewoenlijke habijt des conincs Ende als hise soe ghecleedet vant als hise ghelaten hadde. soe omhelsede hi haer cussende ende seide Huden hebbe ick ghegheten mit minen ridder want sijn boel ghecomen was Ende van alle mijn leuen en hebbe ick soe ghelijcke creatueren ende menschen niet ghesien in allen wesen ende ghelate soe als si v gheliket Ende ick ben onder dat mael alsoe seer van binnen ghequellet gheweest van menigherhande ghedachten. dat ick mi daer niet liden en conde ick en moeste gaen ten castele om te vernemen of ghi daer waert ofte hier Doe seide si O heer coninck. hoe moghet ghi dat dencken. want ghi wel weet dattet casteel al omme besloten is. ende gheen mensche daer toe comen hebben mach. of inganck of wtganck dan die poerte daer ghi die slotelen selue of hebbet Ende hoe soude ick dan daer moghen comen Men beuindet bi wijlen bider reden dat die een mensche den anderen dicwijl ghelijck is Ende daer omme here coninck en soudet ghi billicker daer wt niet een oersaecke nemen qualijcken van mi te

vermoeden als ghi laetste dedet vanden rinck Doe antwoerde die coninck ende sprack Het is doch waer. ende ick bekenne dat ic teghens v hebbe misdaen Hier nae quam die ridder totten coninck. ende seide Heer coninck langhe tijt hebbe ick v ghedient tot uwer liefden. het is nu tijt dat ic weder kere tot minen lande Daer om bidde ick v om alle die diensten die ick v ghedaen hebbe een dinck van v te begheren. want ic mijn boel trouwen wil voer die heylighe kercke. want si mi wt verren landen nae gheuolghet is. dat icse weder brenghe mijn echte ghetrouwede wijf Soe bidde ick v dan dat ghi mi dese eer doen wilt. als dat ghise mit uwen eyghenen handen voer den priester mi voert brenghe wilt. om dat icse alsoe trouwen mach. dat mi grote eere wesen soude in minen lande dattet alsoe gheschiet ware Die coninck antwoerde Die bede die ghi mi biddet ende oeck meer dan ghi begheert. ben ick bereyt te volbrenghe Die ridder die settede enen dach dat hi trouwen soude. tot welcken daghe die coninc quam ter kercken Die priester die stont mitter stoulen bereyt die trouwe te volbrenghe Hier en binnen hadde die ridder die coninghinne van

den slote laten comen doer den heymelijcken ganc. ende hadde gheordineert datse twee ridders voert leyden. die meenden dattet sijn boel waer Ende als si aldus voer die kerck quamen seide die priester Wie sel den ridder dit wijf gheuen Doe antwoerde die coninck Ick selse minen ridder gheuen. ende namse bider hant. ende seide O waerde vrouwe ghi sijt mijnre coninghinne seer ghelijck. waer om ick v te lieuer hebbe Oeck daer om want ghi mijns ridders huysvrouwe sijt. ende selt oec wesen van minen huysghesinne Ende hi leyde haer hant in des ridders hant Ende die priester vergaerdese in der heyligher echte nae den rechten der heyligher kercken Nae dien dat dat gheschiet was seide die ridder den coninck Heer coninck dat scip is al reede daer ick mede reysen sel tot minen lande Nv bidde ick v dat ghi mijn huysvrouwe te schepe brenghen wilt ende haer leeren ende onderwijsen hoe dat si mi lief hebben sel ende allen menschen ende haer andere goede leringhe gheuen daer si altoos uwer mede ghedencken mach Die coninck dede al dat die ridder op hem begheert hadde. ende ghinc mit hem te schepe. ende veel volcs daer mede. want hi seer lieftael was onder dat volck dat alle rouwich was van sijn wech reysen Ende

doe si aldus an dat scip quamen seide die coninc tot sijnre coninghinne die hi meende dat des ridders wijf hadde gheweest Hoer mijn lieue vrouwe mijn raet die v goet sal doen. dit is uwen man daer ghi toe ghehouden sijt bouen allen menschen lief te hebben als die here dat heuet gheboden. wilt hem trouwe wesen ende ghehoersam Ende als hi dese ende deser ghelike woerden hadde gheseit gaf hise den ridder ende seide: Vaert beyde te samen mit mijnre benedictien ende die heer moet v gheleyden Die ridder ende die coninghinne neychden hem toe mitten hoofde ende sondeden hem. ende ghinghen te sceppe Doe toech die scipper dat seyl sonder marren inden toppe. ende want si voer wint hadden. so voeren si haestelicken haerre vaerden Ende die coninck bleef daer soe langhe staen. als hi dat scip oghen mochte. ende ghinck van daen haestelicken totten casteel Ende doe hi sijn coninghinne niet en vant. wort hi mit groter droefheit ombeuanghen ende ghinck al dat slot omme. alsoe langhe dat hi den heymelijcken ganck vant dien die ridder hadde ghemaket: Ende doe hi dat sach doe screyede hi seer bitterlijcken segghende Wee mi. wee mi. die ridder daer ic so groet betrouwen op hadde gheset heeft mi mijn wijf ontvoert Ick mochte

oock wel sot wesen dat ic meer gheloefde den woerden des ridders dan mijn oghen
Doe seide die keyserinne hebdi heer coninc wel verstaen dat ic v gheseyt hebbe Hi
seide. seer wel Doe seide si Siet hoe hi opten ridder betrouwede die hem nochtan
bedroghen heeft. ende sijn huysvrouwe ontuoert Alleens betrouwet ghi in uwe seuen
wise die daer om arbeyden dat si mi te scande maken moghen die uwe huysvrouwe
ben. want ghi horen woerden meer gheloeft. dan dat ghi mit uwen oghen hebt ghesien
hoe dat mi uwe soen ghescoert ende ghelastert heeft ende hebt daer of seker teykenen
ghesien Ende ghi nv wel mercken moghet hoe si uwen vermalediden soen stercken
ende stiuen willen in sijnre boesheyt Daer om isset mit sorghen dat v oec gheschieden
sel als den coninck daer ic v of hebbe gheseyt Doe seide die keyser Seker ic gheloeue
bet minen oghen dan horen woerden Ende daer om segghe ic v dat ick morghen
iusticie doen sel van minen soen Des morghens gheboet die keyser dat sijn soen
soude worden ghehanghen Doe wort daer weder groet gheroep onder dat volc ende
beclaecht vanden doot des enighen soons des keysers Ende als dat vernam die leste
meester ghinck hi te ghemoete den hanc dieuen. die hem ter galghen leiden ende
seiden Mijn lieue vrien\den

en wilt doch niet haesten want ic hope mitter hulpe van gode dat ic dit kint in desen daghe verlossen sel ende die meester haestede hem ende quam tot des keyzers pallaes. ende gruetede hem mit alre waerdicheyt. mer die keyser antwoerde hem mit groter onwaerdicheit Nymmermeer en moet di goet gheschieden. dien ick minen soon ghegheuen hadde te leren ende brenghet mi hem weder stomme ende ongheleert ende ouerdadich. waer om dat ghi alle mit hem selt moeten steruen Doe antwoerden die meester O goede heer keyser. het is alte corten tijt tusschen dit ende morghen tot achte uren als ghi uwen soen horen selt wel sprekende ende wijs van sinnen. v die waerheit van allen dinghen segghende. wilt hem so langhe sparen ick sal mijn lijf daer onder setten ist dat ghi dat dan so niet en vindet Doe seide die keyser Mochte ic minen soon horen spreken. het waer mi al ghenoech. ic en begheerde dan niet meer te leuen Die meester seide Ghi seltet al sien ende horen ist dat ghi dese cleyne corte tijt verwachten wilt Ende dan sel alle bedriech openbaer worden. ende een eynde hebben dat tusschen ons ende der coninghinne staet. mer isset dat ghi uwen soen niet weder en roepet ende om uwes wijfs woerden wille latet doden. so sel ick argher

gheschieden dan dien ridder die om sijns wijfs weynich bloets willen van weemoedicheit gestoruen is daer si noch tant seer ontdancber of was Doe seide die keyser dat exempel soude ic gaerne horen Die meester seide laet uwen soen wederroepen ic sal v seggen een exempel als dat ghi v alle die daghen uwes leuens v wachten moghet van die ongetrouwicheit der vrouwen Die keyser seide ic sal hem laten weder roepen behoudelic dat ic hem morghen mach horen spreken als ghi mi belouet hebt Die meester seide doet dat koenliken heer keyser want dat alsoe gheschieden sal ende hi vertelde dit nauolgende exempel

Exempel des seuenden meesters

HEt was een ridder die een schoen wijf hadde die hi soe sonderlinghe lief hadde dat hi haer presencie niet ontberen en mochte des geuielt dat si te samen dobbelden Ende die ridder hadde bi gheualle een mes in sijn hant ende dat wijf alsoe spelende sloech haer hant bi gheualle in dat mes dat haer hant een weynich bloets wt gaf Als dese ridder sach dat bloet sijns wijfs wort hi soe rouwich ende veruaert dat hi van hem seluen quam ende viel ter aerden Ende sijn wijf goet hem cout water op sijn hoeft dat

hi een weynich verquam ende hi seyde laet den priester comen mit den heylighen sacrament want ic sal steruen om dat ic ghesien hebbe dat bloet van uwen vingher wtgaende Die priester quam ende bewaerde hem metten heylighen sacramento ende hi sterf sonder vertrec Daer na soe wort daer groot gescrey ende droefheit gemaect ende sonderlinghe dat wijf na dat graf gesloten was ghinc si leggen opt graf ende maecte daer soe groot misbaer dat haer nyemant van daen brenghen en mochte Ende dede een ghelofte dat si nimmermeer van dier stede en soude comen want si als een tortelduue om haers mans liefde daer woude steruen Doe ghinghen haer vrienden tot haer ende seiden wat mach dit sijnre zielen profijt wesen dat ghi hier blijft ende steruet Beter isset dat ghi te huys gaet ende gheeft mildeliken aelmissen voer sijn ziel dat sal hem bet helpen dan dat ghi hier bliuet Doe antwoerde dat wijf swiget want ghi sijt alle quade raetsluden Ghi en mercket niet dat ic verscheiden moet wesen van minen lieuen man die om een luttel bloets van mi gelopen gestoruen is daer om en wil ic nimmermeer van hem ghescheiden wesen Als dit haer vrienden saghen maecten si haer een cleyn huyskijn bi dat graf haers mans ende deden haer hebben al dat si behoefde ende

ghinghen wech. op dat haer die enicheit verdriet maken soude ende alsoe weder soude comen tot geselschap der menschen In die stat was een recht wanneer een ghehanghen wort dat die stedehouder des heren dien mit ghewapender hant alle dien nacht waken moste Ende haddet gheschiet dat die ghehanghen mensche hem gestolen worde so soude die stedehouder alle sijn lant verliesen ende sijn lijf soude daer toe staen in des heren handen Op dien dach dat desen ridder begrauen was waecte die stedehouder nae dat recht vander steden bi der galghen en was daer bi houdende mit sine paerden. ende dat was buten der stat niet verde van dat kerchhof die oeck buten bi der stat was Doe wort die stedehouder so seer van couden beuanghen. dat hem dochte dat hi van couden steruen soude. waert dat hi hem niet en warmede Ende aldus hier ende daer omme siende sach hi opt kerchhof vuer ende toech daer toe: Ende als hi daer quam clopte hi an dat husekijn om in te wesen Dat wijf vraechden. wie is daer die inder nacht cloppet an mijn huuskijn daer ick sitte also weemoedich Hi antwoerde Ick ben die stedehouder die so grote coude lide dat ick van couden steruen sel. ten si dat ghi mi ter stont in laet om mi te warmen Dat wijf seide Ick hebbe anxt dat ic v in liet dat ghi tot mi spreken

soudet alsulcke woerden daer ic seer of bedroeft soude worden Hi seide laet mi in Ic beloue v dat ic doen noch spreken en sel dat v mishaghen soude Doe liet si hem in Ende doe hi bi dat vuer sat ende warm was gheworden. seide hi tot haer O vrou ist dattet v belieuen woude ic soude gaern een woert tot v spreken Si seide Segt here Hi seide Ghi sijt vrouwe een scoen ende edel wijf ende oec rijck. ende daer toe ionc van iaren. ende waert niet beter dat ghi in uwen huse woendet. ende aelmissen gaeft voer uwes mans siel. dan hier v seluen te verderuen mit huylen ende screyen Si antwoerde O ridder hadde ic dit gheweten. ic en hadde v niet in ghelaten Ic segghe v als ic dicwijl den anderen alle gheseit hebbe Het is v wel condich dat mijn man mi also lief heeft ghehadt dat hi om een weynich bloets mijns vinghers ghestoruen is waer om ic hier om sinen wille steruen sel Doe dit die ridder hoerde nam hi oerlof ende ghinc totter galghen wert Ende als hi daer quam sach hi dat die ghehanghen mensche ghestolen was vander galghen ende wort daer om seer bedroeft ende seide wee mi. wat sel ic gaen doen want nv al mijn goet ende mijn lijf verloren sijn Aldus gaende mit groter mismoet. niet wetende werwerts hi hem keeren soude of wat hi soude doen. bedachte

hi hem te laetsten dat hi gaen woude tot die deuote bedroefde vrouwe. ende claghen haer den druc sijns herten of si hem enighen troest mochte gheuen Ende als hi daer ghecomen was cloppede hi an. ende si vraechde die saeck cloppens Doe seide hi O lieue vrouwe Ick ben die stedehouder die onlanghe hier te voren bi v was Ic soude v gaern die heymelicheyte mijns herten te kennen gheuen Daer om bidde ic v om die minne gods doet mi op dat ic ingaen mach Doe dede si hem die doer op ende hi ghinc in. ende seide tot haer O alre liefste vrouwe Ic come nv uwen raet te soeken. want ghi wel weet datter stat recht is. dat so wanneer enich mensche ghehanghen wort ende dan vander galghen ghestolen wort. dat dan des stedehouders goet ende lijf in des heren handen comen Nv ist leyder ghesciet dat die moerdenaer vander galghen ghestolen is ter wilen dat ic mi warmede. daer om bidde ic om goods willen dat ghi mi goeden raet gheuen wilt Doe antwoerde si Ic hebbe medeliden mit v. want ghi bi dat rechte ofte statuut des landes alle uwe goet verloren hebt ende dat uwe lijf in des conincs handen staet. doet nochtant minen raet ghi en selt noch v goet noch uwe lijf verliesen Doe antwoerde hi Daer om come ic tot v ende sel hopen van v ghetroest te worden Doe seide si Belieftet v

yet mi te nemen tot een huysvrouwe Die ridder antwoerde Och of ghi dat doen woudet. mer ic hebbe anxt dat ghi v alte seer vernederen soudet dat ghi mi nemen sout tot enen man die een arm ridder ben Doe antwoerde si Siet ic gheue mijn consent daer toe. ende hi weder. ende ic consenteer in v mijn vrouwe alle die daghen mijns leuens Doe seide si Ghi weet wel dat mijn heer ghisteren hier begrauen is. die om der liefden van mi ghestoruen is Nv gaet toe ende nemet hem vten graue ende hanghet aen die galghe in die stede des moerdenaers Die ridder seide waerliken vrouwe dat is goet raet Doe ghinghen si te samen ende deden dat graf op. ende die ridder seide Hoe sellen wi nv doen Die moerdenaer doe hi gheuanghen wort verloes hi twee van sijn opperste tanden Ende waert dat die moerdenaer besocht worde biden verloren tanden soude ic dan seer bescaemt worden Doe seide si Neemt een steen ende slaet hem die twee tanden wt Die ridder antwoerde O vrouwe ic en mach dat niet doen. want doe hi leefde waren wi grote lieue vrienden ende ghesellen. ende het waer mi oec ontamelic dat ic dat nv soude doen in sijn dode lichaem Si seide Ic selt dan doen tot uwer liefden. ende nam een steen ende sloech den doden die tanden wt Ende doe dat gheschiet was. seide si Neemt

hem nu ende hanghet hem an die galghe Noch seide die ridder en derf ic dat niet doen want die moerdenaer doe hi ghehanghen wort creech een wonde in sijn voerhoeft ende hadde beide sijn oren verloren Ende daer om wortet dan besocht so soude ic bescaemt worden Doe seide si Treck wt v swaert ende maect hem een wonde ende snidet hem sijn oren of Hi seide O lieue vrouwe dat moet verre van mi wesen dat ic dat sijn dode lichaem doen soude dien ic so seer lief hadde doe hi leefde Doe seide si Gheeft mi dat swaert. ick selt doen om uwen wille ende si nam dat swaert ende sloech een goeden manlicken slach in des doden voerhoeft. ende sneet hem oec sijn oren of Ende doe si dat ghedaen hadde. seide si. hanghet hem nv koenliken sonder vresen Die ridder seide. noch en derf ics niet doen. want die moerdenaer hadde oeck verloren sijn manlicheyte. worde daer om dese dode ghehanghen ende het beuonden worde dat hi sijn manlicheyte hadde soe soude al onsen arbeyt te niet wesen Doe seide si Ick en hebbe van minen leuen nye so bloden mensche ghesien als ghi sijt. neemt vrylijcken een mes. ende snijt hem sijn manlicheyte of Hi seide Och vrouwe ic en mach dat doch niet doen want ghi weet wel wat een man is sonder die manlichen Doe seide si Noch sel ick dat om

uwen wille doen ende nam een mes. ende sneetse hem of ende seide Hanghet nv den rustier sonder sorghe die aldus leeliken ghecort ende mismaect is Daer na ghinghen si te samen en hinghen dat lichaem an die galghe Ende also wort die stedehouder verlosset. ende vry vanden coninc Als dit ghesciet was seide die vrouwe Nv sijt ghi verlosset bi minen rade van allen last ende druck Daer om wil ic nv dat ghi mi trouwen selt voer die heylighe kerke Doe antwoerde die ridder Ick hebbe gode van hemelrijken ghelooft dat ic gheen wijf nemen en sel also langhe als ghi leeft. ende dat wil ic houden Ende ic begheer dat ghi mi niet langhe vertreck doen selt Daer om segghe ick di O du onscame wijf die onder alle wiuen die snoodste biste ende die boeste. wie goeders soude v ten wiue nemen die dien eerbaren ridder ende den goeden minlijcken here die uwen man was die om een weynich bloets dat van uwer hand ghedropen was van uwe liefden ghestoruen is. dien ghi nv hi doot is so iammerliken mismaect hebt. ende hebt hem sijn tanden wt ghesmeten. sijn oren of ghesneden. ende oec sijn manlicheyd. ende oeck in sijn voerhoofd ghewondet wie duuel soude v tot enen wiue nemen. mer op dat ghi ghenen goeden man niet meer en bescaemt soe neemt nv v loen Ende hi tooch wt

sijn swaert ende sloech haer dat hoeft of ten eersten slaghe Doe seide die meester Heer keyser hebt ghi dit wel verstaen Die keyser antwoerde Ja ic meester Onder allen wiuen was dit die alre quaetste hoer Ende die ridder gaf haer haer rechte loen dat si nyemant meer en soude confunderen Ende voert seide die keyser O meester mocht ic minen soon eens horen spreken ic en soude niet veel meer begheren langher te leuen Doe seide die meester Morghen heer keyser seldi uwen soon horen spreken mit groter wijsheyt voer allen vorsten ende heren uwes keyserrijckes. ende sel openbaer maken alle dat sceel dat tusschen der keyserinnen ende ons geweest is als ic hope Daer nae sonde die meester den keyser ende ghinc wech Als dit ghesciet was vergaderden die seuen meesters ende quamen bi een om raet te nemen in wat schijn ofte habijt. dat si des keyzers soen vter gheuanghenissen nemen souden ende brenghen hem ten pallaes. ende doe si ghinghen te samen totten kinde daer hi gheuanghen sat vroech voer den middach om sijn raet ende wille hier of te weten Doe seide die soon des keyzers Het sel mi wel belieuen al dat v behaghelijken sal wesen mer en weest niet begaen van mijn antwoert dat ic gheuen sel of wat ic sel spreken. want ick ons allen

sel mit groter eeren verlossen ende goet antwoert gheuen op alle dat mi voertcomen sel: Doe dit die meesters hoerden. worden si seer blide ende toghen hem aen een purpuren cleet ende een gulden mantel. ende ordinerden dat twee meesters voer hem ghinghen Ende aen elcker side van hem een Ende die ander drie volgheden hem nae Ende oeck ghinghen voer hem vier ende twintich speel luden van alreley manieren van melodie ende brochten hem soe totten pallaes Als die keyser hoerde die menigerhande grote melodien. vraghede hi wat dat was. doe wort hem gheseyt Heer keyser uwe soen comet ende wil voer v ende allen uwen heren spreken ende hem ontsuldighen van allen onrecht dat hem op gheleyt is Die keyser seide: O dat is een goede bootscap. och of ick minen soon mochte horen spreken Als die soen aldus ten pallaedse ghecomen was ende hem sijn vader te ghemoet ghinc so was dit dat eerste woert dat hi sprac Weest ghegroet mijn lieue vader ende eerwaerdighe here Doe die vader sijns kints stemme hoerde wort hi van binnen beroert ende van groter blijscappen quam hi bi nae van hem seluen ende viel ter aerden mer die soen nam hem blideliken op ende stelden hem weder dat hi tot hem seluen quam Doe began die soen

te spreken Ende daer wort so groten gherucht ende gheloopt vanden volcke datmen hem niet en mochte horen spreken Als dit die keyser sach. liet hi ghelt op die straten werpen. op dattet volc onledich wesende mitten ghelden te crighen sijn pallaes vanden volcke ledich soude sijn om dat hi sijn kint mochte horen spreken. mer dat volck en achtete dat ghelt niet Doe dit die keyser merckede. gaf hi een ghebot datmen swighen soude op dat lijf te verbueren Ende als dat ghesciet was wort daer silencium Ende die soen began te segghen O eerwaerdighe heer. eer ic yet segghe bidde ic dat die keyserinne mit alle den ghenen die van haere cameren sijn hier teghenwoerdich sijn Ter stont gheboet die keyser der keyserinnen dat si ende al haer camer ghesin comen souden sonder vertreck Die keyserinne quam daer al beuende mitten haren Doe dedese die soen staen voer allen den volcke ende alle haer camerieren in ordinancien daer bi datse alle dat volck soude moghen sien Doe seide hi heer keyser buert op uwe oghen ende siet die camerier die daer staet met groenen ghecleet. welcke als ghi weet die coninghinne bouen alle die andere lief heuet die wil ick dat ghi die naect laet maken voer v alle dat ghi sien moghet wat si is:

Die keyser seide Soen dat soude ontameliken wesen datmen een wijf voer ons allen naect soude maken Hi seide heer vader ist dattet een wijf schijnt te wesen so selt mijn scande wesen mer ist anders so moet si beschaemt bliuen Als si doe ontleedet was soe wortet van allen ghesien ende gheuonden dattet een man was Doe seide die soen Siet heer aldus menigher tijt heuet desen ribaut mit uwen wiue in uwe camer in ouerspul gheweest ende ghi en hebt die saec niet gheweten waer om die coninghinne hem soe lief hadde Doe wort die keyser verwoet ende gheboet datmen die keyserinne ende den ribaut beide soude verbarnen Die soen seide En wilt heer vader die sentencie niet verhaesten eer dat ick loghenachtich ende valsche mach maken die saken die si mi op gheleyt heeft ende men beuinden mach mitter waerheyt dat si mi valschelicken besculdicht heeft Doe seide die vader Mijn lieue kint ic sette alle dat vonnisse in uwen handen Die soon antwoerde Ist dat si beuonden wort inder loghen so sel si vanden rechter veroerdelt werden Mer nv mijn lieue vader. hoert voert op die tijt doe ghi om mi seyndedet dat bi haren ingheuen ende raet gheschiedet Doe saghen mijn meesters ende ic inden sterren. waert dat ic binnen seuen daghen een woert wt mi\nen

monde hadde laten gaen dat ick dan mit leeliker doot soude hebben ghedoot worden ende dit was die saeck mijns swighens Ende dat die keyserinne mi op seide dat icse vercraften woude dat lieghet si valschelicken. mer si dede haer beste daer toe dat si mi daer gaerne toe hadde ghebrocht Ende doe si mi daer toe niet brenghen en mocht. gaf si mi yunct papier ende penne dat ic haer scriuen wilde waer om dat icse versmade Ende als ick ghescreuen hadde dat ick soe leelicke swaer sonden niet doen en woude noch oec vaders boemgaert vul maken doe scoerde si haer seluen ende maecte haer seluen bloedich ende riep mit groten gheruchte ende leyde mi doe die onrechte clachte op mi Als dit die keyser hoerde. soe sach hi haer an mit enen wreedten aensichte ende seide haer toe O du onsalighe wijf en was v niet ghenoech tot uwer lusten te boeten dat ghi mi haddet ende uwen rybaut. ghi en woudet oeck noch minen soom hebben Doe viel si den keyser te voeten. ende badt hem om ghenade Die keyser seide: O vermaledide wijf. du biste der ghenaden onwaerdich. want du den doot verdient hebste in drien manieren Ten eersten want du ouerspul ghepleghet hebt onder mi Ten anderen dat du minen soen ter sonden verwecket hebste. ende

hem mit onrecht die sonde op gheleyt Ende ten derden mael. want du mi alle daghe mit dinen woerden daer toe hebste verwecket dat ic minen soen soude doden Ende daer om sel die wet ouer di gheuen niet min dan die sentencie des doots Doe seide die soen Ghi weet wel heer vader hoe ick om die loghen die si mi op leyde alle daghe gheleyt wort ter galghen ende dat mi onse lieue here bi minen meesters verlosset heeft. mer nu mijn lieue vader oft soe waer dat ick voer v dat rijck regierde soe also die coninghinne van mi versierde dat ic ende mijn meesters daer om arbeydende waren om v te verderuen ende mi int rijck te brenghen En soudet ghi dan niet min arbeys ende sorghen hebben die ghi altijd hebbet om dat rijck te regieren dat ick v dan niet houden en soude voer minen vader dat verde van mi moet wesen: Ick en soude v houden voer minen vader daer icket beghin van minen wesen of ontfanghen hebbe. ende als minen here ende ghecroenden keyser ende volbrenghen alle dinghen tot uwen ghebode dat ick dan niet min en soude doen dan die soon. welcken sijn vader in die zee werp te verdrencken. om dat hi gheseyt hadde. dat hi een toecomenden here van dien lande ware Ende nochtant die soon bi der gracien

godes int leuen onthouden wort dat nochtant niet en was in sijns vaders hinder mer grote profijt. also suldi oec vernemen dat mijn leuen ende regiment nymmer meer wesen sel in uwer scade ofte scande. mer tot uwer groten profijt ende wille Doe seide die keyser Die here si des ghebenedijt lieue soen van dier uren dat ic v gecreghen hebbe tot minen soen dien ic also wijs ende goet in allen dinghen vinde. mer nv wilt vertrecken in een narracien daer wt ic uwe wijsheyt bet beuinden mach in v Die soen seide: Wilt dan ghebieden silencium te houden. ende den volcke te swighen hent ic mijn reden gheeyndet hebbe. ende datmen dan iusticie doe vander coninghinne ende van mi Doe gheboet die keyser den volcke te swighen ende die soen began te vertellen als hier volghet

Exempel des keyzers soens

HEt was een ridder die mer enen enighen soen en hadde dien hi eerst sonderlanghe seer lief hadde. ghelijck als ghi mi nv alleen hebbet Desen soen beual hi enen meester wonende in verden landen te voeden ende te leeren Dat kint was seer subtijl van sinnen ende was wassende te mael groet alsoe wel in wijsheyt als in outheyt Ende als hi bi sinen meester ghestaen hadde seuen iaer lanck. doe be\gheerde

die vader sinen soen te sien ende seyndede hem brieuen dat hi aenghesien des briefs comen soude te lande als ghi om mi gheseyndet hadt Dit kint was sinen vader ghehoersaem ende quam tot hem daer die vader of seer verblidet was In dien dat sijn soon alsoe wel in leringhe als in sinen lichaem voert ghegaen was ende gewassen. ende allen menschen behaghelic was. des is gheuallen daer sijn vader ende moeder ter tafel saten ende hi eerlicken diende dat een nachteghale vlyeghen quam ter veynstere daer si saten ende began alsoe soeteliken te singhen dat sijt al verwonderden so dat die ridder seide O hoe soeteliken singhet dit voghelkijn ende hoe ghenuechlicken waert of yemant haer sanck verstonde. ende dat conste beduden Die soon seide O waerdighe vader. ic soude v wel beduyden den sanck des nachteghalen. en ontsaghe ic mi uwes toorns niet Die vader antwoerde Segghet vrylicken mijn kint die beduydenisse des sanghes. ende besiet of ic toornich soude werden. want ic en can gheen sake daer in mercken mijns toorns Doe dit die soen hoerde seide hi. die nachteghael seit dat ic soe groten heer worden sal dat ic van allen menschen gheeert sal worden. ende sonderlinghe van minen vader die water op minen

handen gheuen sel ende mijn moeder sel mit haerre hant die dwael houden Die vader antwoerde Nymmermeer en seldi dat leuen dat ghi die dienstancieyt van ons ontfanghen selt. of sulcke heerscappie Ende mit groter toornen. ende onwaerdicheyt nam hi sinen soon op sijn scouderen lopende op die zee. ende werp hem daer in ende seide Sich hier legghet die beduder der voghelen sanck. mer die soon want hi swemmen conde. swemmede aen een lant daer hi bleef ten vierden daghe toe sonder voetsel. opten vijften dach quam daer een scip voer bi varen. ende als dat kint dat sach. riep hi tot die scippers dat si hem om goods willen verlossen wouden vanden perikel des doots Die scipluyden als si saghen dattet een seer bequame iongheskijn was. hadden si mededoghen mit hem ende toghen daer aen. ende namen hem in haer scip. ende brochten hem in vreemden landen Ende als si daer quamen. vercoften si den ionghen enen hertoech ende dat kint want het schoen was van formen wort dat seer lief ghehadt vanden hertoghe Op die tijt dede die coninck van dien rijck te samen roepen alle sine heren ende vorsten ende alle edele mannen van sinen rijcke om een ghemeen raet mit hem te houden Ende die hartooch als hi merckede

dat dit kint wijs ende subtyl van sinnen was doe hi trecken soude totten ghemenen rade leyde hi dat kint mit hem te rade Ende doe si alle vergadert waren voer den coninck seide die coninck tot hem allen Mijn lieue heren ende vrienden wildi nv weten die saeck waer omme ic v hier te rade hebbe gheroepen Doe seiden si alle Siet heer coninc alle sijn wi bereyt tot vwen ghebode Die coninck seide Het is een heymelijcke sake die ic v op doen wil. soe wie mi die beduden ende verclaren can. dien sweer ic bi mijnre crone dat ic hem mijn enighe dochter gheuen sel te wiue. ende sel mijn gheselle wesen also langhe als ick leue in minen rijcke ende nae mijnre doot sel hi dat rijck alheel besitten Die verburghentheyte des raets is Dese drie rauen volghen mi altoos waer dat ic gae. ende en laten mi niet. mer si roepen lelicken. ende vlyeghen mi nae alsoe dattet mi alsoe grote pijn is haer stemmen te horen ende die te sien of die doot mi aengaen soude Hier omme soe wie die saeck haers roepens ende des volghens segghen can. ende die oec van mi veriaghen dien sel ic dat ick ghesworen ende gheloeft hebbe sonder alle twiuel volbrenghen Als hi dit hadde gheseyt en was daer nyemant in alle den raet gheuonden die weten mochte die saeck of die bedudenis

ende die rauens te veriaghen Doe seide dat kint totten hertoech Meent ghi oeck here dat die coninck mi houden soude dat hi geloeft heeft of ic sinen wille volbrochte Die hertoech seide Ic vermoede dat hijt v houden soude. mer ist v lief ic wilt den coninck te kennen gheuen Die ionghe seide Ic wil mijn lijf verliesen ist dat ic niet en doe dat ic segghe Doe dit die hertoech ghehoert hadde. ghinck hi totten coninc ende seide heer coninck hier is een ionghelinck seer wijs ende doersichtich die belouet v tot uwer begheerten v te voldoen ist dat ghi hem houden wilt dat ghi beloeft hebbet Die coninck seide Bi der cronen mijns rijckes sal ic volbrenghe dat ic gheloeft hebbe Doe brocht men den ionghen voer den coninck Die coninck als hi dat kint aensach. seide hi O kint seldi moghen antwoert gheuen mijnre vraghen Die ionghe seide Ja ic heer coninck seer wel: uwe vraghe is. waer om v die rauen volghen ende soe leelicken ende gruwelicken v nae roepen Waer op ick antwoerde aldus Het is gheschiet dat twee rauen als een mannekijn ende een wijfken te samen voertbrochten die derde rauen: Ende op die tijt was alsoe grote duertijt dat die mensche beesten ende voghelen van hongher storuen Ende doe was die derde rauen dat is die

ionghe inden neste Ende die moeder liet haer ionghe ende vloech om haer seluen te voeden. ende en quam niet weder ten neste. mer dat manneken siende grote armoede in dat ionge. voede dat soe langhe. hent dattet conde vlyeghen Ende doe die tijt van hongher ouer was. quam die moeder weder totten ionghe ende woude sijn gheselschap ghebruken Als dat dat manneken sach. woude dat wijfken veriaghen. recht als segghende dat si hem inder noot begheuen hadde dat si daer sijn gheselschap soude moeten deruen Die moeder seide weder. dat si in haer drachte grote pijn gheleden hadde. ende daer toe armoede gheleden. dat si daer omme bet soude mit hem hebben gheselschap dan die vader Ende daer om heer coninck volghen v rauen. eyschende recht vonnisse daer of. wie dat van hem beyden gheselschap hebben sel mitten ionghe Ende dit is die saeck haers roepens Mer nu heer coninck. gheeft die sentencie ende dat vonnisse wie dat van beyden dat ionghe sel hebben. ende dan en seldi die rauen niet meer sien Doe seide die coninck want die moeder dat ionghe ghelaten heeft inder noot. soe wijst dat die reden dat si des ionghen gheselschap deruen sel Ende dat si daer om op seit dat si inder dracht pijn van hem ghehadt heeft dat en helpet haer niet. want alle haer pijn

wort in blijscap verwandelt. Doe dat ionghe voer ghebrocht wort inder werelt. mer want dat mannekijn die saeck is des ionghen dattet int leuen is alst in allen dieren is. ende want hi den ionghe inder noot bi stont ende dat voedede mit hinder sijns selfs lichaems. daer om gheue ick dit vonnis dattet ionghe wesen sel in die gheselschappe des vaders ende niet des moeders Daer nae die rauen horende dat oerdel vloghen bouen in die lucht ende worden daer na nye in alle den rijck des conincs gheuonden Doe dat gheschiet was vraghede die coninck den ionghe. hoe sijn naem was Ende hi antwoerdede dat hi alexander ghenoeemt was Doe seide die coninck Nv wil ick een dinck van v hebben. als dat ghi voertmeer mi hieten selt uwen vader te wesen. want ghi mijn dochter trouwen selt ende wesen besitter mijns rijckes Doe bleef alexander mitten coninck ende elck mensche hadde hem lief. want hi seer ghestellet was op steecspelen ende ander tornoeyen daer hi altoes sorghe in hadde bouen allen die in egipten waren. alsoe dat sijns ghelijc niet gheuonden en wort. noch in dat rijck. noch daer buyten: Die oeck alsoe duyster ende swaer questien die yemant voert brenghen mochte solueren conde Op die tijt was een keyser te romen ghenoeemt

tytus die alle coninghen der werelt in edelheyt eerbaerheyt ende hoesheyt bouen ghinck. dat sijn fame alle die werelt duer ghinck dat alle die gheen die voergaen wouden in goeden seden ende in consten ende alle die werelt leeren kennen dat die comen soudentot des keyzers pallaes Ende als dit alexander verhoerde. soe seide hi den coninck Mijn eerwaerdighe vader ende here ghi weet hoe alle die werelt vol is van die fame des keyzers. alsoe dattet ghenuechlijcken is te wesen in sijn hof waert dattet v minen here vader liefde Ick woude gaerne mi transfereren tot dien pallaes. op dat ick wiser worden mochte. ende bet besettet in goeden seden Daer op antwoerde die coninck ende seide Het behaghet mi seer wel mer ick wil dat ghi mit v nemen wilt ghelt. ende goets ghenoech. waer mede mijn eer bewaert mach worden Ende dat ghi uwe ghenoecht oeck daer of moecht hebben Ende oeck wil ick dat ghi mijn dochter trouwet. eer dat dat ghi daer trecket Doe seide alexander O here. wilt mi des op dese tijt verdraghen hent dat ick weder komme. ende dan soe wil icse trouwen mit alre eeren Die coninck die antwoerde. want het v belieuet eerst te trecken tot des keyzers hof daer om so gheue ick mijn

consent daer toe Doe nam alexander oerlof ende sijn noot turfte mit hem ende toech tot des keyser's hof ende als hi daer quam mit enen tameliken ghesinne. ghinc hi in dat hof ende quam voerden keyser dien hi ter aerden vallende gruetede mit alre waerdicheyt Als dit die keyser sach. stont hi op wt sinen stoel ende cussede hem ende seide: kint waen bistu ende wat is uwe boetscap daer ghi hier om coemt Hi antwoorde Ic ben des conincs van egipten soon ende sijn erfghenaem Ende coem uwe moghentheit te sien ende v te dienen ist v belieuet dat den keyser seer ghenaem was ende beual hem sinen maerscalc ende maecte hem voersnijder Die maerscalc veruollende des keyser's ghebot gaf hem een camer ende daer in alle des men behoeuen mochte ende alexander hadde hem also wijselic ende eerbaerlicken dat hi op een cort van allen menschen gheminnet wort Niet langhe hier nae quam daer des conincs soen van vrancrijck om daer te dienen ende eerbaerheyt te leren Welcken die keyser mit alre eeren ontfinck. ende als hi hem ghevraghet hadde van wat gheslachte hi was. ende hoe dat hi hiete Doe antwoorde hi Ick ben des conincs soon van vancrijcken ende ludouicus ghenoeemt uwe dienre Doe seide die keyser Ick hebbe alexander minen

voersnider ghemaect ende ghi selt mijn scencker wesen. op dat ghi altoos tot mijnre tafelen dienende ic hebben mach uwe presencie ende beual sinen maerscalc dat hi hem oec eerliken soude setten in een camer te wonen Ende die maerscalc settede hem mit alexandro in een camer Dese twee waren so ghelijc in formen ende seden ende manieren datmen nauwe den enen vanden anderen onderscheiden en mochte. dan dat alexander meerder was in consten. ende cloecker in alle sine wercken dan ludouicus. want deze ludouicus was seer een wijflick man. ende cleyngoedich In desen was van hem beyden alleen dat onderscheit Dese twee ionghen hadden malcander seer lief. ende die keyser hadde een enighe dochter florentina gheuoemt. die hi seer lief hadde. want si seer schoen was. ende oec was van sinen rijke die op haer seluen een pallaes hadde mit haer familie daer hi haer plech te seynden spise ende des si beloefde tot een teyken sijne liefden Ende dat dede hi bi den handen van alexander. alsoe dat die maghet alexander seer lief hadde. want hi haer anghenaem was ende een wijs ionghelinc scheen te wesen Op een tijt gheuielt dat alexander op enen middach met sonderlanghe saken becommert was ende nyemant en onderwant hem alexanders officie

Als dat lodewijck sach veruulde hi sijn stede: Ende doe hi den keyser dat laetste gherechte an diende. ende ludouicus voer hem mit gheboghen knyen diende. soe beual hem die keyser dat hi sijnre dochter haer scuttel brenghen soude. alst ghewoenlick was menende dat hi alexander was Doe nam ludouicus die scuttel ende volbrochte dat ghebot des keysers ende ghinc totten pallaeds der dochter. ende gruetede haer mit groter waerdicheyt. ende settede die spise voer haer ende hi en hadse tot die tijt toe noch niet ghesien. mer si sach ter stont dat hi alexander niet en was ende seide tot hem Segghet mi soen uwen naem ende wes soon dat ghi sijt Hi antwoerde Mijn vrouwe ick ben des conincs soen van vrancrijc ende ben gheuoemt ludouicus Doe antwoerde si Jae soen wel moetet di gaen. gaet in vreden Ende hi neech haer waerdelijcken toe. ende ghinck sijns wegges Hier en binnen quam alexander voer die tafel ende hi ende ludouicus volbrochten den dienste inder tafel Ende als dat mael ghedaen was ghinc ludouicus te bedde legghen ende wort sieck. ende als dat alexander vernam. ghinc hi in die camer ende sprac hem toe ende seide O alre liefste gheselle ludouice. wat ist dat v deert. ende wat is die sake uwer siecten Hi antwoerde Die

sake en weet ic niet. mer ic voele mi so cranck dat ic anxt hebbe dat ic dien doot niet ontgaen en sel Doe antwoerde alexander Die saeck uwer siecten is mi bekend. want huden doe ghi mijnre vrouwen. des keyzers dochter spise brochtet doe saghet ghise alte seer in haer aensichte. want si seer schoen is ende daer of is v hart beuanghen ende aldus cranck gheworden Daer op antwoerde hi O alexander alle die meesters in medicinen van alder werelt en mochten niet bet iudiceren die saeck mijnre siecten ende ick hebbe anxt dattet mi den doot gheuen sel Doe seide alexander Sijt wel ghetroest ic sel v helpen na minen vermoghen Ende hi ghinck opte marct. ende cofte mit sijn eyghen ghelde een costelijck laken dat berduert was mit alreley manieren van costeliken ghesteenten ende schencte dat des keyzers dochter van ludouicus wegghen dat ludouicus nochtans niet en wiste Als si dit costelike cleet sach seide si O alexander. waer mochtet ghi doch dit costelijcke cleet vinden te copen Hi seide O vrouwe Hi is een soon des alderen rijcsten conincs. ende hi begheert v te schencken tot uwer liefden. want hi om eens dat hi v ghesien heeft sieck gheworden is wt minnen tot v ter doot Ende ist dat saeck dat ghi hem nv bliuen laet in sinen laste. dat en seldi

nimmermeer in uwer eeren moghen verantwoerden Doe seide si O alexander. wout ghi dat raden dat ic also mijn reynicheit soude verliesen dat moet veer van mi wesen dat ick dat soude consenteren Ende weet alexander dat ghi van al sulcker bootscappen van mi nimmermeer meer vercrighen selt loen dat goet is Gaet daer om wt minen oghen ende spreket mi niet meer van dier materien Als dat alexander hoerde neech hi haer toe ende ghinck wech Des anderen daghes ghinck alexander in die stat ende cofte een croen die tweewerf costeliker was dan dat laken ende ghinck inder ioncvrouwen camer. ende presenteerde haer dat ludouicus wegghen die croen Ende als si also costeliken iuweel sach. seide si tot hem Mi verwondert seer dat ghi mi also dicke ghesien hebt. ende soe menichweruen ghesproken dat ghi uwes selfs bootschap aen mi nye ghedaen en hebbet Hi antwverde O vrouwe. ic en ben also heet niet. ende mi en is nye alsulcken dinc ghebuert dat mijn hart al so ghewondet wort Ende die een lieuen gheselle heeft sel hem gheselschap bewisen Ende daer om O goede vrouwe wilt aensien alle vrouwelijcke soeticheyte. ende wilt hem ghenesen dien ghi ghewondet hebt. op dat sijn doot altoos niet verweten en wort Doe antwoerde

si hem Ganck dijns weghe. want ic di op dit passe daer of gheen antwoert gheuen en wil Ende als hi dat hoerde neech hi haer toe. ende ghinck wech Des derden daghes ghinck hi opten marct ende cofte een gordel dat noch driewerf costelijcker was ende gaf haer dat van ludouicus weghe Ende doe si dat schoen ghenuechlijc iuweel sach seide si tot alexander Laet ludouicum comen ter derder uren des nachtes voer mijn camer. hi sel die duer open vinden Ende als alexander dat hoerde. was hi blide. ende hi ghinc tot sinen gheselle ende seide Mijn alre liefste gheselle. sijt wel ghemoet ende wel ghetroest Ick heb di die maghet gheworuen ende ic sel di van deser nacht tot haer camer brenghen Doe hi dat hoerde. doe wort hi verblidet. recht of hi wt enen swaren slaep ontwaeck gheworden waer ende wort van groter blijscappen alheel ghesont Inder nacht daer na nam alexander ludouicum sinen gheselle ende brochten totter dueren der cameran der ioncvrouwen. als si hem ghewesen hadde daer hi alle die nacht mitter ionckvrouwen in solaes was Ende van dien voert doe wort haer hart verenighet mit ludouico inder minnen. alsoe datter een minne was tusschen hem beyden Ende ludouicus die plach dicwijlen totter ioncvrouwen te gaen. alsoe

dat die ridders meenden dat si van hem bekent was Waer om die ridders te samen spraken. ende leyden daer laghen op toe om ludouicum te vanghen of te doden. welck als alexander vernam wapende hi hem. ende maecte hem daer teghens mit veel volcs starck alsoe dat die ridders dat siende sinen gheselle mit vreden lieten gaen Ende aldus settede hem alexander dicwijl voer sinen gheselle daer sijn gheselle nochtans niet of en wiste. mer die ioncvrouwe die wistet altemael wel In corter tijt hier nae quamen alexandro brieuen dat die coninc van egipten ghestoruen was dat hi haesten soude te comen om dat rijck an te vaten Ende dat gaf hi ter stont der ioncvrouwen ende ludouico te kennen die daer om seer droeuich waren Oec seide hi den keyser van die brieuen die hem gheseynt waren ende seide Ic moet haestelicken te lande reysen om dat rijck van egipten aen te nemen Daer om bidde ic oerlof van minen here den keyser dien ick oeck te dancke van alle weldaden die hi mi ghedaen heeft. mi seluen ende alle mijn goet op offere ick tot sijnre eren ende wille Ende eer dat ick minen heer bi minen wech reysen vertoeren soude. woude ick lieuer alle mijn rijck daer om laten Doe seide die keyser Weet alexander dat ick van uwen

wech trecken seer droeuich ben. want ghi also willighen dienre gheweest heb als ick in alle mijn hof hebbe ghehad. mer het en betaemt den keyzers niet dat si haren trouwen dienres hinderen souden in hare promocien ymmer si soudense hogher verheffen Daer om alle dat ghi wt onsen scatte begheert sel v onse camerlinck gheuen ende reysset mit benedictien ende oerlof van onser ghenaden Aldus sonde alexander den keyser ende alle die ander die int hof waren daer der veel was die bedroeft waren van sijn wech reysen want si hem alle lief hadden Ende ludouicus ende die ioncvrouwe reysde mit hem seluen milen veer Daer nae gafse alexander oerlof ende en woude niet dat si vorder mit hem trecken souden Doe vielen si ter aerden mit groter droefheyte ende alexander buerdese op ende troestese mit soeten woerden ende seide O ludouice mijn alre liefste gheselle Ick waerscuwe v dat ghijt ymmers heymelijcken hout tusschen v ende mijnre vrouwen ende dat ghi seer behoedeliken wandert ende voersichtich sijt in allen uwen weggen ende wercken. want ick weet dat in mijn stede een ander comen sel die uwes benijden sel ende dach ende nacht op v wachten Doe antwoerde ludouicus O alexander mit aller mijnre machten sel ic daer

toe sien. mer doch hoe sel ic mi wachten wanneer ic uwe trouwicheyt niet en hebbe Daer om ist een dinck dat ick op v begheer dat ghi desen rinck van mi nemen wilt. ende mijnre daer bi ghedencken Doe seide hi Den rinck wil ick gaerne om uwen wille nemen. hoe wel ic nochtant sonder den rinck uwer nymmermeer vergheten en sel Adieu blijft ghesont ick beuele v god den here Doe vielen si op sinen hals. ende cussede hem ende scheyden soe van malcander ende hi toech in sijn rijck. ende si toghen weder omme Daer na quam des conincs soen van hispanien ghenoeemt gwido ende wort vanden keyser ontfanghen in alexanders stede. welcken die maerscalc een stede gaf in alexanders stede in ludouicus camer dat ludouico seer swaer was. mer hi mochtet niet beteren Ende als gwido vernam dat hem ludouicus teghens sinen wille hadde tot enen gheselle so nam hi hat ende nijt op hem also dat ludouicus lange tijt om anxe van gwido gheen gheselschap en dorste hebben mitter ioncvrouwen. ende hi nochtans ten lesten verwonnen vander minnen der maghet somwijlen tot haer te gaen plach als hi ghewoenlick hadde gheweest. mer gwido die hadde dat haest vernomen. ende wachtede daer soe langhe op hent dat hi die rechte waerhey

hadde vernomen hoe dat ludouicus die maghet hadde bekent ende dat bi toe doen van alexander Op een tijt ist ghebuert dat die keyser stont in die sael. ende prisede alexandrum seer van sijnre hoescheit ende wijsheit Ende dat horende gwido seide hi Heer keyser behouden uwes pays. alexander en is also groet prisens niet waerdich als men meent. in dien dat hi langhe tijt een verrader gheweest heeft in des keyser huus: Die keyser seide Segt mi hoe dat is Gwido seide Ghi hebt mer een enighe dochter die uwe erfghenaem wesen sel. die welcke ludouicus bi alexanders hulpe beroepen heeft ende noch alle nacht alst hem ghenueghet tot haer gaet: Doe dat die keyser hoerde. wort hi seer toernich Ende doe gheuielt dat ludouicus quam gaen doer die sael Ende als hem die keyser sach. riep hi hem tot hem ende seide Wat hoer ick van di o quade mensche Isset dattet waer gheuonden wort ic sel v mitten scandelicsten doot doen steruen dien ic vinden mach Ludouicus seide Heer keyser Wat is die saeck Doe seide gwido Ick segghe v hier voer minen heer op teghens v. als dat ghi sijn enighe dochter becroepen hebbet. ende dat ghi tot haerre confuys alle nacht tot haer gaet uwe boeuerie te pleghen ende daer voer wil ick een camp teghens

v vechten Doe seide ludouicus Van dier saken ben ick onsculdich ende ick neem die kamp daer bi op teghens v. ende ic hope dat uwe valsheyt op uwe hoofd sel keeren Ende die keyser settede hem een dach den camp te vechten Ende als dit ghesciet was ghinc ludouicus totter maghet ende seide haer dat ghebot des keysers Ende hoe hem gwido beschuldicht hadde ende seide. wilt mi nv goeden raet gheuen. want anders sel ic moeten steruen. want ic en mochte den camp niet weygheren ick en hadde mi sculdich moeten gheuen Gwido is een starck vroem ridder dat sijns ghelijck nyemant en is dan alexander. ende ick ben cranck ende soe vroem niet. Ist daer om dat ic teghens hem ten kamp gae soe moet icket verliesen. ende soe ben ick doch een kint des doots ende so seldi alheel confundeert ende onteert bliuen Doe seide si Doet mijn raet na dien dat ghi in v seluen cleynmoedich sijt Gaet haestelijcken tot minen heer vader. ende segghet dat v brieuen ghecomeen sijn dat uwe vader sieck is ende op sijn sterfte legghet. ende dat hi uwe presencie begheert. ende van sijn rijck mit v bescicken wil. eer dat hi steruet Ende biddet dan oerlof vanden keyser dat hi om der liefden uwes vaders v oerlof gheue uwen vader te visiteren. ende dat hi den dach

vanden camp te vechten verlanghen wil tot dat ghi weder coemt Ende als ghi oerlof hebt trecket also haesteliken als ghi moghet totten coninc alexander al heymeliken Ende als ghi bi hem coemt neemt hem alleen. ende gheeft hem uwe saeck te kennen ende biddet hem dat hi nv v inder vterster noot bi staen wille Als ludouicus desen raet hoerde. soe behaghedese hem seer wel ende dede daer nae ende als hi vanden keyser oerlof ghecreghen hadde ende die tijt vanden camp verlanghet was. toech hi ter stont nae dat rijk van egipten. ende en rustede dach noch nacht tot dat hi den coninck alexander op een van sinen castelen hadde gheuonden Ende doe die coninc alexander sijn coemste vernam. wort hi seer blide ende ghinck hem te ghemoete. ende ontfinc hem waerdelicken ende verwonderde seer om wat saeck dat hi daer comen mochte: Doe seide ludouicus O heer coninck mijn goede vrient. mijn leuen ende mijn doot staet nv in uwen handen. want als ghi mi te voren seit dat ic als ick ander gheselle creghe dat ick dan verloren soude wesen. ten waer dat ick mi behoedelijcken wachtede. dat ick voerwaer ghedaen hebbe alsoe langhe als ic mochte Mer namaels dat des conincs soon van spanien. van ons wat verhoert hadde. soe leyde

hi mi laghen hent dat hi die waerheyt onderuonden hadde Ende daer nae heeft hi mi biden keyser besculdighet alsoe dat ic ten sekeren daghe. dat is van huden ouer achte daghen weder comen moet mit hem een kamp te vechten: Ende nv als ghi wel weet dat hi een vroem cloec man ende starc is ende ic cranck. daer om heeft mi florentina gheraden dat ic v minen last te kennen gheuen soude. want si wiste wel dat ghi mijn trouwe vrient sijt die mi inder noot niet laten en sult Doe seide alexander Isset yemant die van dit weet dat ghi tot mi ghecomen sijt om florentijns wille Doe antwoerde hi Nyemant en weet van mijnre reysen want ic hebbe vanden keyser oerlof ghebeden om tot minen vader te reysen dien ick seide dat in groter siecten lach om hem te visiteren Doe vraghede hem die coninck alexander Wat raet heeft v florentina ghegheuen. hoe ick v helpen soude Hi antwoerde ende seide In dier manieren heeft si mi gheraden O alre stantachtichste van allen vrienden als ghi weet dat wi seer ghelijck sijn dat ghi alsoe haestelijcken comen soudet om den camp te vechten dat v dan nyemant kennen en soude dan florentina alleen ende als die camp gheuochten waer dat ick dan weder daer comen soude. ende

ghi in uwe rijck Voert vraghede hi. wanneer sel die dach vanden kamp wesen Hi antwoerde. van huden ouer achte daghen Doe antwoerde alexander Waert dat ick dan desen dach toeuede so en mochte ic niet comen ten ghesetten daghe Nv siet wat wi sellen gaen doen. want morghen sellen hier vergaderen alle die heren van minen rijcke ende sellen in wescappen ende vrolicheden mit mi wesen. want icse ghenoodet hebbe ende dan soude ick mijn coninghinne trouwen Ende isset dat ic dat vertrec so sel dat of gaen ende vechte ic den kamp niet so sijt ghi verloren Raet daer omme nv wat best ghedaen is van dese twee lastighe saken Doe ludouicus dese last hoerde. viel hi ter aerden. ende hi began te suchten ende te kermen ende seide Aen allen siden heb ic bancghicheyt Doe sprack alexander ludouico een hart int lijf ende seide Sijt in vreden ick en sel di niet laten. al soude ick mijn rijck verliesen ende oeck mijn wijf Hoer wat ick ghedacht hebbe. want wi malcander seer ghelijck sijn. ende ick noch niet seer bekent en ben onder den volcke. daer om sellen dat volck ende die heren vanden lande v wel aensien voer mi Daer om so seldi hier bliuen ende mijn bruyt trouwen ende houden die bruloft. recht of ick dat waer Mer als ghi te bedde gaet bi mijnre

bruit so siet dat ghi mi daer ghetrouwe sijt: Ende ic sel sonder marren op mijn paert sitten. ende rijden ter stede daer die camp wesen sel Ende isset dat mi god victori gheeft so sel ic heymelijken weder comen. ende dan seldi weder te huys reysen Ende als dit alexander gheseit hadde tot ludouicum so sondede hi hem. ende toech wech ende quam tot des keyzers hof daermen die camp soude vechten mit gwido Ende ludouicus bleef in dat hof des conincs alexander Des anderen daghes quam ludouicus voert alleens of hi alexander die coninc hadde gheweest ende trouwede alexanders bruit voer die heylighe kerke ende hielt grote werscap ende brulofte Ende dede alle den edelen goet tsier. ende bewees hem seer vriendeliken tot allen menschen Ende alst nacht gheworden was ghinck hi te bedde ende leyde sijn bruit aen sijn side Ende nam een bloet swaert ende leyde dat tusschen hem ende sijn bruit daer si haer seer of verwonderden. mer nochtant en seide si een woert niet: Ende also lach hi des nachtes mit haer also langhe als alexander wt was Hier en binnen quam die coninc alexander ten ghesetten daghe totten keyser ende seide O heer keyser Al hebbe ic minen vader seer sieck ghelaten so bin ic nochtant ghecomen om mijnre eeren willen

om die te bescermen Doe seide die keyser Ghi hebt seer wel ghedaen. die auentuer sel mitter rechtuaerdicheyt vechten Als des keyzers dochter vernam dat alexander ghecomen was sendede si om hem ende was seer blide van sijnre coemste ende doe hi tot haer quam viel si hem op sinen hals ende cussede hem ende seide Ghebenedijt moet wesen die vre dat ic v mochte weder sien Ende wilt mi doch segghen waer ghi mijn lief ludouicum ghelaten hebt Doe seide hi haer alle dinck. ende hoe hi hem coninck in sijn rijke ghelaten hadde Daer na nam hi oerlof an haer ende ghinck in ludouicus camer Ende daer en was gheen mensche die wiste dat hi ludouicus niet en was dan florentina alleen Des anderen daghes eer dat si ten kamp ghinghen so seide alexander den keyser daer gwido bi stont Heer keyser dese gwido heeft mi mit leelicker diffamien voer v bedraghen Ende dat segghe ic ende sweer bi alle dat god is dat uwe dochter van mi nye bekennt en is dat ick o bose gwido huyden op v lijf sel verhalen Doe seide gwido weder Ic segghet bi alle dat god is dat ghise bekennt hebt dat ic huden in dijn hoeft beproeuen sel: Hier nae saten si beyde op haer paerden. ende raecten malcander dapperlicken mit slaghen ende vochten so al langhe tijt Daer nae wort

alexander bet ghemoet ende sloech gwido sijn hooft of mit enen harden slach ende sendede dat hooft ter maghet daer si seer blide of was. ende bracht dat haren vader ende seide Siet vader dat hooft des gheens die mi valscheliken beloghen ende diffameert heeft Doe die keyser vernam van die victorie. sendede hi ter stont om alexander dien hi meende dat ludouicus was. ende seide O lieue lodewijck ghi hebt huden uwe eer ende mijnre dochter eer eerlijcken beschermt Daer om seldi voert meer mi lieuer ende waerdigher wesen Ende soe wie v meer belastert sel mijn onwaerdicheyt op hem verhalen inder ewicheyt Alexander antwoerde ende seide God helpet die gheen die in hem hopen ende wil altoos wreken dat onnosel bloet. mer nv mijn lieue here bidde ic een bede van v In dien dat ic mijn vader sieck ghelaten hebbe dat ghi henghen wilt dat ick weder tot hem trecke Ende als hi bet daer an is sel ic sonder vertrec weder comen Doe seide die keyser Het belieuet mi also. behoudelic dat ghi mi niet en laet. want ic en wil dijnre niet ontberen Alexander nam also oerlof aen den keyser ende toech weder in sijn rijck Ende als hem ludouicus sach wort hi vtermaten seer verblidet ende ontfinc hem seer vriendeliken segghende O alder liefste van allen vrienden Segghet

mi doch hoe ghi dat werck ghewrocht hebbet Doe seide hi Ganc totten keyser ende dient hem als ghi tot noch toe ghedaen hebt want ic hebbe v dat hoeft uwes viants of gheslaghen Doe seide ludouicus O alre trouweste van allen vrienden ghi hebt mi mijn leuen onthouden niet alleen nv op dit pas. mer oeck dicwijl hier voertijts dat ick v nv niet verghelden en mach mer god moet v loen sijn ende hem beuele ic v ende alsoe tooch hi ten keyser waert Oeck en was daer nyemant die wiste dat alexander wech was dan lodewijck alleen Ende alst nacht gheworden was ende hi mit sijnre coninghinne te bedde was ghehaen sprack hi haer minlicken toe ende bewees haer vrientscap ende omhersedese Doe seide si Ghi hebt die tijt seer langhe ghemaect dat ghi mi nye teyken der vrientscappen bewesen en hebbet Doe seide hi Waer omme segghet ghi dat Si seide Alle nachtes als ick te bedde ghegaen was. leydet ghi een blanck swaert tusschen v ende mi. ende en hebt mi nye aen ghetast ofte gheraect dan nv Als dit die coninck hoerde. soe mercte hi die trouwe sijns gesellen ende seide haer O mijn alre liefste coninghinne dat en is niet voer niet gheschiet. mer het is ghedaen om een goede proeuinghe tot een ewighe minne mer si dochte in haer seluen

die ewige minne en seldi nimmermeer hebben Ende oec dacht si dat in hem te wreken dat hise also versmadet hadde Doe was daer een ridder dien si te voren wat lief hadde ghehad. desen began si meer ende meer lief te crighen alsoe dat si onderlinghe dochten mit wat manieren si den coninc soudent moghen doden Ende daer om bereyden si venijnt ende verghauen den coninck daer mede mer want hi van seer starcker naturen was so en mochte hem dat venijnt niet doden. mer het wrocht een grote lazarie in hem Ende als sijn heren saghen dat hi melaets was soe versmadense hem ende die coninghinne des ghelijc ende seiden hem dat hi niet langher coninck wesen en mocht om dat hi melaets was ende gheen reyn kinder winnen en mochte. waer om si hem wt den rijke verdreuen Hier en binnen starf die keyser van romen. ende ludouicus trouwede die dochter Ende daer nae starf oeck ludouicus vader also dat ludouicus keyser wort ende oec coninc van vrancrijck Ende als dit die coninc alexander verhoerde docht hi in hem seluen nu is mijn gheselle vergheuen int keyserrijc ende int conincrijck van vrancrijck Waer mach ic bet gaen dan tot hem voer wien ic mijn lijf dicwijl hebbe ghewaecht Aldus stont hi in eenre nacht op ende nam sinen stock ende sijn houten

cleppe ende reysde totten keyser wert Ende als hi daer ghecomen was. ghinck hi
 sitten voerden poerten des pallaes daer die andere melaetsche saten om aelmissen te
 ontfanghen Ende ter bequamer tijt als die keyser voer sijn pallaes ghinck. so clepten
 si alle mit haer houten cleppen. ende die coninck alexander dede oeck des ghelijcs.
 mer hem en wort gheen aelmisse ghegheuen. waer om hi wachtede tot dat die keyser
 ouer tafel sat Doe ghinck alexander die coninck ter poerten ende clopte daer aen
 Ende die poertier vraechde hem wat daer waer Alexander antwoerde Ic ben hier een
 arm versmaet mensche. mer om goods willen bidde ic. wilt mi niet versmaden om
 die leelicheit mijns aensichtes. mer wilt om dat ewighe loen mi doen een boetscap
 aen den keyser Hi seide. wat is die saeck Alexander seide. wilt hem segghen datter
 een melaetsch mensche is die seer gruweliken is aen te sien die hem bidt om gods
 willen ende om des conincs alexanders wille van hem begheert dat hi huyden voer
 hem sijn aelmisse eten mach opter aerden Die portier seide Mi verwondert dat ghi
 dat van minen here deruet begheren. want alle die sael is vol van princen ende heren
 ende edele mannen. ende waert dat si v aensaghen hem alle soude wal\ghen

voertmeer spise te nemen. mer want ghi mi also seer in goods namen vermaent ende ghebeden hebt so sel ic uwe boetscappe doen. oeck wat daer of coemt Aldus ghinck hi totten keyser ende dede die boetscap Ende doe die keyser den naem hoerde van alexander den coninc van egipten seide hi den poertier Brenghet hem in ter stont hoe leelick hi oeck is. ende ordineert hem en stedekijn dat hi hier voer mi eten mach Die poertier brachte hem ter stont in ende ordineerde hem een stede. ende settede hem spise voer. ende als hi aldus wel ende lekkerliken at. seide hi een vanden dienres. wilt mijn lieue vriend mi een boetscap anden keyser doen. ende segghet hem dat ic hem bidde om die minne goods ende alexander sijns vrients. dat hi mi in sinen nap drincken senden wil Die dienre seide. om goods wille sel ick uwen wille doen. nochtant meen ick dattet v niet ghescieden en sel dat ghi biddet. want waert dat ghi eens wt mijns heren nap ghedroncken haddet. hi en soude dan daer voertmeer niet wt drincken willen Hoe wel dattet alsoe was. soe dede hi nochtant die boetscappe Ende doe die keyser den coninc alexander hadde horen nomen soe gheboet hi datmen sinen cop vullen soude vanden besten wijn ende brengense den siecken:

Ende als hi den wijn ontfanghen had soe goet hi hem in sijn vlessche ende nam den rinck die hem ludouicus ghegheuen hadde ende leydese in die scael ende sendese so weder totten keyser Ende als die keyser den rinck sach bekende hi dattet die rinck was dien hi alexander in een teyken der vrientscappen ghegheuen hadde. doe hi van hem sceyde Ende dochte in sijn herte dat alexander doot waer ende die mensche wonderlijcke ghecomen was aen dien rinck: Doe gheboet hi den siecken dat hi niet wech gaen en soude hi en hadde hem eerst ghesproken. want hi gheen kennisse van hem en hadde. ende hi hem oeck niet aen en sach voer alexander Daer nae als dat mael ghedaen was. doe nam die keyser den melaetschen mensche. ende vraghede hem hoe dat hi aen den rinck ghecomen was Alexander vraghede den keyser ende seide Bekendi oeck heer keyser den rinc wel Die keyser antwoerde Jae ick. ic ken den rinck seer wel Alexander vraechde hem Weet ghi oeck wien ghise gheheuen hebt Die keyser antwoerde Ick weet seer wel wien dat icse ghegheuen hebbe Doe seide alexander Hoe isset dan dat ghi mi niet en kennet. want ick ben alexander dien ghi den seluen rinck ghegheuen hebt Doe dat die keyser hoerde viel hi

neder op die aerde van weemoedicheyt. ende schoerde van droefheit sijn conincklike cleet. ende began iammerliken te kermen ende te claghen ende seide O alexander ghi die sijt een helft mijnre sielen hoe is dijn edel lichaem dat soe teder was aldus iammerlicken mitter lazarien bevetket Alexander die antwoerde hem ende seide Dit is mi gheschiet om uwe grote trouwe tot mi die ghi opten bedde mijnre bruyt bewaren ende houden wout legghende een swaert tusschen v ende haer Waer om si toornich is gheworden op mi. also dat si ende een ridder dat haer boel was mi mit venijnt vergheuen hebben alsoe dat ick half doot gheweest hebbe. ende aldus mismact als ghi sien moghet Ende hebben mi daer en bouen wt mijn rijck verdreuen: Als dit die keyser hadde ghehoert voer hi op. ende viel hem om sinen hals ende seide O mijn lieue alexander broeder. Ick hebbe vtermaten groten rouwe van uwe lasten Och of ick steruen mochte voer v. mer mijn alre liefste. wilt v een luttelkijn tijts lyden. hent dat wi ons bespreken mitten meesteren van medicinen. hoe datmen v soude moghen helpen Ende isset dattet moghelijck si. datmen v ghesont maken mach. wi en sellen. noch onse rijcke. noch heerlijcheyt. noch gheen tijtlijcke haue

of goet sparen voer uwe ghesontheit doe wort hem ghegheuen in des keyser's hof een eerlijcke camer. waer in hem alle besorget wort des hem noot wesen mochte Ende die keyser seynde sijn boden wt in allen landen omme te suecken wise besochte meesters van medicinen Also datter binnen eenre maent vergadert worden dertich die alre abelste subtijlste meesters die men vinden mochte Doe die keyser dese meesters sach. seide hi hem toe Mij lieue heren ende meesters ic heb enen vrient die iammerlijcken mitter lazarien besmettet is dien ick gaerne gheholpen hadde waer voer ic gheen dinck sparen en wil ende alle siluer ende gout ende goet willichlijcken ouer gheuen om sine ghesontheit. want inder tijt niet en is dat ick lieuer hebbe dan hem Die meester antwoerde ende seide Weet dat voerwaer heer keyser dat alle dat den doctoren van medicinen moghelic mach wesen te doen dat seldi in ons vinden: Doe wort hem luyden die siecke presenteert ende alsoe vroech als si den siecken saghen. ende die materie sijnre siecten wel hadden ondertast. soe gauen si dat oerdel dat die siecke van gheenre subtijlre consten ofte verstant van enighen mensche ymmermeer ghenesen en soude moghen worden Doe dat die keyser hoerde

wort hi seer bedroeft ende keerde hem ter hulpe van god ende liet tot hem comen gheestelijke deuote menschen ende ander arme deuote personen beuelende hem dat si mit vasten ende ghebeden an onsen lieuen here god almactich verweruen wilden hulpe ende troest voer sinen vrient Des ghelijcs dede die keyserinne oetmoedelijcken haer vernederende haer in ghebeden ende god dienstighen wercken Op een tijt als alexander in sijn ghebede was. quam een stemme tot hem. segghende Waert dat die keyser doden woude mit sijns selfs hant sijn twee kinderkijns die hem die keyserinne ghewonnen heuet. ende uwe lichaem baden in dat warm bloet der kinderkijns. soe soude v vleesch alsoe ghesont ende gheheel worden als dat vleesch van enen ionghsten kindekijn Als dit die coninck alexander ghehoert hadde so dochte hi in hem seluen dattet gheen oerbaer en was dit visioen te openbaren om dattet der natueren seer contrari was dat enich man doden soude sijn eyghen kinderen om ghesontheit des lichaems van enen anderen vreemden man te weruen Ende die keyser badt nacht ende dach god van hemelrijcken om ghesontheit van alexander te crighen also dat ten lesten die stemme oec quam totten keyser ende seide Hoe langhe selstu aldus tot mi roe\pen

Alst alexander gheopenbaert is ende te kennen ghegheuen hoe hi ghesont worden sel Doe dat die keyser hadde gehoert. ghinck hi tot alexander ende seide O alre liefste van allen vrienden ghebenedijt moet sijn die almachtige god die nyemants ghebrec en versmadet die in hem hopet van wien ic verstaen heb dattet v gheopenbaert is hoe ghi ghesont worden sel waer om ic v bidde dat ghi mi openbaren wilt dat ic mit v daer of verbliden mach Ende isset dat ghi mijnre daer in behoeft ick sel dan doen dat ic mach ende mijn seluen oec niet sparen want alle dat ic hebbe voer v wt setten wille Doe antwoerde alexander O heer keyser die manier van mi ghesont te maken en derf ic v niet openbaren. want si bi na bouen gaet dat vermoghen der natueren Daer om en derf ic v des niet te kennen gheuen hoe wel ic groet betrouwen op v hebbe Doe seide die keyser Alexander hebt vrylijck goet betrouwen in mi want alle dat moghelic is te doen om uwe ghesontheyt te crighen. dat sel ic volbrenghe. daer en wilt oeck niet an twiuelen. noch mi oec verburghen houden Doe antwoerde alexander Ick hebbe van gode verstaen Waert saeck dat ghi beide uwe kinderen doden woudet ende mi in dat warm bloet woudet baden dat ic dan ghesont soude

worden Ende daer om hebbe ic dit aldus ghesweghen. want mi duncket dattet der natueren al heel contrari is dat een vader sijn eyghen kinderen doden soude om ghesontheit te hebben van enen vreemden mensche Doe seide die keyser En wilt niet segghen dat ghi een vreemt mensche sijt. want ghi sijt mi so lief ende waerde als ick mi seluen ben Ende daer om al hadde ic tien kinderen ic en soudese alle niet sparen om v gesont te maken Hier nae began die keyser te vernemen enighe tijt dat die keyserinne mit haren camerieren van huys wesen soude dat hi dan den oerbaer soude doen moghen Daer nae alst bequaem tijt was. ende die coninghinne van huys was. ghinc hi in die camer daer die twee ionghe kinderen laghen ende sliepen ende nam sijn dagghe ende stack beyde sijn kinderen die keel of ende ontfinc dat bloet in een vat. ende baden alexander daer in Ende alsoe vroech als hi ghebadet was. soe wort sijn vleesch verwandert in ghelike eens iongen Kindes Doe bekende die keyser ter stont sijn aensichte te deghen dat hijt selue was ende cussede hem vriendelijcken. ende seide O goede alexander nv sie ic v inder ghedaenten daer ic v te voren in te sien plach ende menichweruen grote ghenoecht hebbe ghehadt Nv si des ghebenedijt die almachtige here god vanden

hemel die mi dese kinderen hadde ghegheuen daer ic v mede ghesont soude maken Ende noch en wiste nyemant vander kinder doot dan die keyser ende alexander Ende doe die keyser sach dat alexander alheel ghesont geworden was. seide hi hem Ic sel v gheuen een eerlike familie ende ghi selt van mi nv trecken tien milen van hier. ende des anderen daghes als ghi daer ghecomen sijt seldi mi enen bode senden die mi openbaerlijcken kundighen sel van uwe toecoemst dan sel ic v te ghemoete comen mit groter solemniteyt ende eeren. ende houden v dan bi mi hent dat wijt van uwen staet anders sellen ordineren Dese raet behagede alexander seer wel ende het gheschiede also Des anderen daghes quam een bode totten keyser boetscappende hem die toecoemst des conincs alexander ende als dat die keyserinne hoerde was si seer blide ende seide totten keyser O heer keyser en sellen wi niet hebben grote feest ende blijscap als die coninc alexander coemt. dien wi in langhen tiden niet ghesien en hebben Ende daer om isset dattet v belieuet. soe trecket hem teghen mit uwen princen ende heren ende ick sel v volghen mit minen vrouwen ende camerieren Ende noch en wiste si niet vanden doot haere kinderen: Doe toghen die keyser ende keyserinne te ghe\moet

mit groten ghesinne ende waerdigher eeren den coninc alexander Ende doe alexander bi hemluden ghecomen was ontvinghen si hem mit seer groter vrolicheyt ende brochten hem alsoe mit groter eren ten palayse Ende doe die tijt ghecomen was ten werscappe te sitten wort die coninc alexander ghesettet tusschen den keyser ende der keyserinnen Ende die keyserinne bewees hem alle vrientscappe die si mochte Ende als dat die keyser sach was daer of seer groteliken verblijt ende seide der keyserinnen O florentina bouen alle dinck verblide ic mi dat ic sie dat ghi v soe minnentlike bewiset den coninck alexander Doe seide si Waer om en soude ick dat niet doen want sijn coemste is ons beiden grote vroechde ende blijscap. mer sonderlinghe v heer keyser: want ghi bi hem keyser gheworden sijt ende hi oec dicwijl sijn lijf om vwen wille ghewaget heeft ende v vander doot verlosset heeft Die keyser seide haer doe weder Ick bidde v lieue florentina wilt verstaen die woerden die ic v segghen sal Saghet ghi niet seide hi den malaetschen mensche die ander daghes voer ons sat ende badt van mi dat ic hem drincken scencken woude om die minne alexanders des conincs Si antwoerde Jae ic here. ic sach

*wel ende van mijn leuen en sach ic nye leliker mismaecter siecken malaetschen
mensche Doe seide die keyser Ny vraghe ic v oft soe waer dat dat gheweest hadde
die coninc alexander ende dat hi in gheenre manieren gesont mochte worden
ghemaect: dan mitten bloede uwer kinderen die ghi mi beyde op enen dach ghewonnen
hebt soudet ghi dan wel willen dat haer bloet wt ghestortet worde dat hi daer in
baden mochte ende alsoe gheheele ghesontheit vercrighen als ghi siet dat hi heeft
Si antwoerde O heer waer om vraghet ghi mi dat Ic segghe v dat sekerliken al hadde
ic tien kinderen die woude ic al selue mitter hant doden ende dat bat bereyden dat
ick hem daer in wasschen mochte eer dat ic hem in soe groten perikel soude laten
want god mi wel ander kinderen mocht verlenen. mer alsulcken vrient weder te
crighen waer bi na onmoghelic Als dat die keyser van haer ghehoert hadde wort hi
in hem seluen wat vertroest ende seide O vrouwe want ghi dan lieuer haddet den
doot uwer kinderen dan dat alexander malaetsch soude wesen. soe wilt dan die
waerheit der saken weten ende verstaen Die malaetsche mensche die ghi saghet dat
was alexander die hier teghenwoerdich sittet ende hi is gesont ghemaect*

mitten bloede onser kinderen ende si sijn beyde doot Als dit die keyserinne hoerde wort si bedruet als van der naturen weggen hoe wel dat si te voren gheseit hadde dat si lieuer hadde te sien haer kinderen doot dan alexander in sulcker pinen te laten Als dit verhoerden die voetsters der kinderen soe maecten si groot gheroep ende gescrey ende ouer alle dat hof wort grote droefheit op die dode kinderen Die voetsters liepen haesteliken ter camer daer die kinder waren Ende als si daer quamen saghen si die kinderkijns te samen lopen spelen ende songhen Aue maria gracia plena Doe ghingen si ter stont voer den keyser ende seiden hem dat die kinderkijns leuendich waren ende wel te passe ende dat om haer keel een gulden cirkel omme ghinc daer die wonden hadden geweest waer om dat grote bliscap ghesciede ouer al dat hof van des keyzers volcke die god den heer ghebenediden ende loueden van soe groten mirakel Daer na vergaderde die keyser een seer groot heer van volc ende toech mitten coninc alexander ende brochte hem weder in egipten ende dede die conincinne ende die ridder die mit haer in ouerspel leefden verbarnen te puluer Ende doe dat alsoe gheschiet was hadde hi een enighe suster die hi alexander tot een huysurouwe gaf Ende doe die

coninc alexander alle sijn rijc in vreden besettet hadde soe toech die keyser weder tot sinen rijcke ende die coninc alexander was wijs ende strenghe in alle sine saken ende verwan al sine vianden ende doe hi groter glorien ende machte geconfirmeert was dochte hi op sinen vader ende moeder die hem in die zee gheworpen hadden Ende want si in verren landen van daen woenden sende hi een bode tot hem ende dede hem weten dat die coninc van egipten op enen beteykenden dach tot hem comen woude mit hem vrolicken te wesen Ende doe die bode tot hem luden gecomen was soe ontfinghense hem seer minnentlike ende begaefden hem mit ghiften ende ontboden den coninc haren willighen dienst mer dat si te cleyn daer toe waren dat die coninc hem soude ghewaerdigen alsulcke eer hem luden te bewisen dat hi spise ende dranck mit hem nemen woude Ende als die bode weder ghecomen was vertelde hi den coninc hoe minnentlike dat si hem ontfanghen hadden ende mit ghiften ende gauen eerliken versien ende hoe willichliken si hem onder gauen totten geboden des conincs alsoe dat die coninc daer om seer verblijt was: Ten ghesetten daghe quam die coninc mit tameliker familien tot sijns vaders huys. mer vader ende moeder en wisten niet dat si ouders waren vanden coninc ende doe die coninc bi sijns vaders cas\teel

ghenaecten reet hem die ridder te ghemoete Ende doe hi bi den coninc quam trat hi van sijn paert ende gruete den coninc al totter aerden toe nyghende. mer die coninck nam hem vander aerden op. ende gheboet hem weder op sijn paert te sitten ende reden alsoe bi malcander. hant aen hant totten castele toe Ende doe si voer tslot quamen. quam die moeder hem te ghemoet. ende vallende ter aerden gruete si den coninck ende die coninc namse op ende cussedese seer vriendeliken ende si seide tot hem O heer coninc ghi doet ons mit teghenwoerdicheyt uwer edelre personen also grote eer dier wi nemmermeer waerdich en moghen worden Daer na als alle dinghen bereyt ende besicket waren ende men ter tafelen soude gaen. quam die vader mitten becken ende water vat ende die moeder mitter dwalen segghende Heer coninck alle dinghen sijn nu bereydet. ghelieuet v water op uwe handen te nemen. ende si begonden dat water te gheuen Doe dat die coninck sach. lachede hi in hem seluen ende seide binnen monts Nu is die sanck der nachteghalen volbrocht In dien dat mijn vader ende moeder dat gaerne souden hebben volbrocht had ict willen hebben Die coninc en woude dat water van hem luden niet nemen ende seide. uwe ouwerdom is also eerbaer dat ic dat

gheens sins toe laten en wille Ende hi riep een van sinen dienres die hem daer in dienende was Doe seide die ridder O heer coninc wilt doch henghen dat wi dat doen tot onser eeren want wijs doch niet waerdich en sijn Doe coninc antwoerde En hebbe ic v des niet gheseyt dat ick dat uwe eerbaer ouwerdom verdraghe Ende doe die coninc sitten ghinc ter tafel settede hi sijn moeder an sijn rechter side ende sijn vader aen sijn lufter side. ende si saghen hem dicwijl in sijn aensicht als si best mochten Daer nae doe dat mael ghedaen was. ghinck die coninck in die camer. ende riep den ridder ende sijn vrouwe tot hem. ende gheboet alle die ander wt te gaen Ende doe si alleen waren seide die coninc Mijn alre liefste segget mi hebt ghi enighe kinder Si antwoerden Neen heer coninck Wi en hebben soen noch dochter Die coninck vraghede voert Segghet mi of ghi enich kint ghehadt hebbet Doe antwoerde die ridder Wi hebben enen soon ghehadt. mer die is doot Die coninck seide Hoe is hi ghestoruen Hi seide mit den natuerlijcken doot Doe seide die coninck Of icket bewisen mochte dat hi anders ghestoruen waer. soe soudet ghi op die legghen gheuonden worden: Doe vraghede die ridder ende seide O heer coninck. waer om vraecht ghi aldus van onsen

soen Die coninck antwoerde Dat en doe ic niet sonder saeck Ende daer om wil ick weten mit wat doot dat hi ghestoruen is. ende en wildijs mi niet segghen soe sel ic v laten doden Doe si dat hoerden vielen si ter aerden ende baden van hem ghenade haers lijfs Die coninc boerdese op ende seide Ick en ben daer om niet tot uwen huse ghecomen uwe broet te eten dat ic een verrader soude wesen. mer segghet mi die waerheyt. want het is mi te voren ghecomen dat ghi hem ghedoot hebt Ende waert dattet dan voer recht ghebrocht wort soe soudet ghi doch moeten steruen quader doot Doe seide die ridder Heer coninck. mijns lijfs ghenade. ick sel v die rechte waerheyt segghen Die coninck die sprack En sijt niet veruaert v en sal niet misschieten Doe seide die ridder Wi hebben heer coninck ghehadt enen enighen soon. die seer wijs ende verstandel was. ende wel gheleert. welcken als hi op een tijt voer ons stont ter tafelen dienende soe quam daer een nachteghael die seer suetelijcken sanck Ende onsen soen die began ons te beduyden die meninghe haers sanghes. ende seide Desen voghel singhet dat ick noch soe groet sel worden dattet v eer sel duncken te wesen. waert datment minen vader henghen woude dat hi

water storten soude op mijn handen te wasschen ende mijn moeder soude die dwael daer toe houden om te droghen Daer om doe ick dat hoerde. wort ick toernich ende werp hem in die zee om te verdrencken Doe seide die coninck. wat quaet hadde v daer of moghen comen of hi groet ende vergheuen hadde gheworden. mi duncket dattet uwe eer ende profijt soude hebben gheweest Doe seide die ridder Heer coninck. het was buten reden in groter toernicheyt gheschiet Die coninck die seide Het was seer grote dwaesheyt van v dat ghi teghen den wille goods doen woudet. mer nv weet sekerlijck dat ick uwen soen ben dien ghi in die zee gheworpen hebbet Ende god die heer die heeft mi bi sijnre graciën onthouden ende tot desen staet ghebrocht Doe sijn vader ende moeder dat hoerden. doe worden si vterlijcken seer verblijt ende vielen hem te voeten. ende hi boerdese duechdelijcken op. ende hi seide tot haer En wilt v niet ontsien. mer sijt blide ende vrolijcken. want ghi daer om gheen verdriet liden en selt. mer mijn verheffinghe sel uwe glorie sijn. ende ewich profijt. ende so cussede hi sijn vader ende sijn moeder mit groter vriendelicheyt Doe began die moeder van blijscappen te screyen Doe seide

haer die coninck En wilt niet screyen mer sijt goets moets. want in mijn rijc seldi mi altoos bouen gaen also langhe als ic leue Ende daer na nam hise mit hem in sijn rijc ende brochtse in sijn pallaes daer si mit hem bleuen alsoe langhe als si leefden in gheliker eeren ende glorien volbrenghende haer leuen mit groter vrolichey

Die bedudinghe des keyzers soen vanden voerseiden exempel

DOe seide des keyzers soon Heer vader hebdi wel verstaen dat ic gheseyt hebbe. Die keyser antwoerde ende seide Ic hebt seer wel verstaen Doe seide die soen Mijn lieue eerwaerdighe vader dat mi god almachtich wijsheyte ende verstant ghegheuen heeft bouen vele menschen dat en is niet tot verminderinghe uwer eeren ofte moghentheyte mer het is veel meer in vermeerderinghe ende profijt van v. ghelikerwijs als des conincs moghentheyte die van sijn ouders in die zee gheworpen wort. niet ghekeert en wort in scande ende confuys sijnre ouders mer tot groter eeren ende profijt van hem luden. want also langhe als si leefden waren si onthouden bi haren soen in sijn rijc Doe seide die keyser Ic wil die lieue soen alheel ouerge\ue

dat keyserijck te regieren want ick also onderwesen bin van uwen exempel dat ghi mi gheseyt hebt dattet mi best is dat ic voert meer ruste van minen arbeyt want ic out bin. ende des rustens voert meer behoeuen sel Die soen antwoerde sinen vader ende seide Neen heer vader also en selt niet wesen. mer also langhe als ghi leeft so seldi hebben die macht van dat rijck al te ghebieden ende te doen dat den keyser toe behoert. mer trouwen inden arbeyt ende anderen saken die arbeydelicken sijn wil ic altoos bereyt wesen v daer in te dienen: Laet mi nv voert gaen ter sentencien teghens der coninghinnen Doe dede die keyser die rechters te rechte sitten ende die keyserinne mit haren vrouwen worden daer in die vierscaer ghepresenteert. ende die poytier wort daer mede gheset in vrouwen habijt voer allen menschen: Als dit gheschiet was so eyschede des keyzers soon die sentencie ouer dese luyden. ende seide O heer vader soe als ghi sijt keyser van alder werelt. ende uwe moghentheyte eyschet te doen recht vonnisse in allen nacien van menschen diet van v versoecken Nv eysche ick hudene oerdel ende recht vander valscheyt die mi bi der keyserinnen op gheleyt is: Waer om ick seuenweruen ter galghen gheleyt

hebbe gheweest Ende daer of dat si v ontrouwe gheweest heeft als ghi ghesien hebbet daer ick oeck recht ende vonnisse of eysche dat ghi ghebieden wilt uwen raet ende besitters dat si sentencie daer of gheuen sellen Doe dat die keyserinne hoerde. viel si ter aerden voer des keysers die ander rechters voeten. ende badt ghenade. dat haer nochtant niet helpen en mochte. want des keysers soon seer doen veruolchde op die rechtuaerdighe sentencie te hebben Doe spraken die rechters ende seiden: Haer eyghen belyeden dat sel haer verdoemen Ende dat seker ghetuuch des bouues ende rybauts die bi haer gheuonden is bewiset oeck hem seluen Daer om soe gheuen wi sentencie ende oerdel teghen der keyserinnen. dat si ghebonden sel worden aen een paerts start. ende soe slepet sel worden doer alle straten ende steghen totter stede daermense mitten vuer verbarnen sel Voert soe wisen wi voer oerdel ende recht datmen den rybaut van lede tot lede ontleden sel Doe worden dese vonnissen van allen menschen die daer waren ghepresen Hier nae in corter tijt starf die keyser ende dyoclesianus sijn soen regierde dat rijc mit groter wijsheyt ende onthielt sijn meesters bi hem in groter eeren ende reuerencien. mit welcker raet

hi dat rijck regierde. alsoe dat hi bouen alle sijn voervaders recht ende oerdel dede in alre iusticien ende ghinc hem allen bouen in rijcheyt der scatten Ende sijn meesters hadden hem vter maten seer lief alsoe dat si dicwijl hem seluen setteden in perikel des doots voer hem. ende brochten alsoe te samen hoer leuen mit gode in een goet eynde AMEN

Hier eyndet die hystorie der seuen wijse van romen Ihesus ende maria laten ons allen bi haer comen Amen